

**2018-жылдын 1-январынан тартып 2018-жылдын 31-декабрына чейинки
мезгил аралыгына карата Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу
Милдеттүү медициналык камсыздандыруу фондунун бюджетинин
аткарылышына жүргүзүлгөн аудит жөнүндө
отчет**

Аудиттин негизи: 2019-жылга Кыргыз Республикасынын Эсептөө палатасынын аудитордук иш планы.

Аудит объектилери: Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Милдеттүү медициналык камсыздандыруу фонду (мындан ары – ММК Фонду), анын аймактык башкармалыктары (мындан ары – АБ) жана Бирдиктүү төлөөчү тутумунда иштеген саламаттык сактоо уюмдары (мындан ары – СУ).

Аудиттин максаты: Бюджеттин аткарылышына аудит.

Аудиттелген мезгил: 2018-жылдын 1-январынан тартып 2018-жылдын 31-декабрына чейин.

Аудиттелген мезгилде каражаттарды бөлүштүрүүчүлөр болуп, төмөндөгүлөр эсептелишкен:

- бүтүндөй аудиттелген мезгилге карата биринчи кол коюу укугу менен - М.Т. Калиев 2019-жылдын 18-февралына чейин; 2019-жылдын 19-мартынан тартып ушул кезге чейин Э.К. Боронбаева, финансылык маселелер боюнча ММК Фондунун төрагасынын орун басары А.М. Калыков, ММК Фондунун бюджетин аткаруу башкармалыгынын начальниги М.Т. Шабданов 2018-жылдын 23-мартынан тартып ушул кезге чейин;

- бүтүндөй аудиттелген мезгилге карата экинчи кол коюу укугу менен - 2018-жылдын 23-мартынан тартып ушул кезге чейин ММК Фондунун бюджетинин аткарылышын тескөө башкармалыгынын финансылык бөлүмүнүн начальниги Н.Т. Бакирова.

Бишкек шаарынын Биринчи Май райондук сотунун тергөөчү соту А.Э. Боромбаевдин токтомунун негизинде, 2016-жылдын 1-январынан тартып ушул кезге чейинки мезгил аралыгына карата ММК Фондунан түп нускалары жана көчүрмөлөрү менен бардык документтер, ошондой эле ММК Фондунун жооптуу кызматкерлерине (жетекчилик, административдик-башкаруу персоналы, жана башка кызматкерлер) жана кызматтагы адамдарына эмгек акы, сый акы жана эмгек өргүүлөрүн төлөөгө тиешелүү электрондук маалымат алып жүрүүчүлөр алынгандыгына байланыштуу, 2018-жылга ММК Фондунун администрленген чыгымдарына аудит жүргүзүлгөн жок.

**Кыргыз Республикасынын Эсептөө палатасы тарабынан жүргүзүлгөн
мурунку аудиттин жыйынтыгы боюнча берилген жазма буйруктардын жана
сунуштардын аткарылышына аудит**

Ушул аудитти жүргүзүү учуруна карата ММК Фонду Кыргыз Республикасынын Эсептөө палатасынын ММК Фондунун 01.01.2017-жылдан

тартып 31.12.2017-жылга чейинки мезгил ичинде бюджеттик каражаттар чыгашаларынын сметасынын, атайын эсебинин кирешелер жана чыгашалар сметасынын аткарылышына мурда жүргүзүлгөн аудиттин жыйынтыгы боюнча берилген жазма буйрук толук аткарылган эмес.

Алсак, жазма буйруктун 140 пунктунун ичинен 120 пункт аткарылган, 20 пункт толук аткарылган эмес (2,3,4,5,6,17,20,22,23,28,31,32,83,85,97, 103,112,121,133,134-пункттар).

Кыргыз Республикасынын Саламаттык сактоо министрлиги боюнча

Кыргыз Республикасынын Эсептөө палатасынын буга чейинки аудиттин жыйынтыгы боюнча жазма буйругундагы 3 пункттун ичинен 1 пункт аткарылып, 2 пункт (2-чи жана 3-чү пункттары) аткарылган эмес.

Кыргыз Республикасынын Финансы министрлиги боюнча

Эсептөө палатасынын буга чейинки аудитинин жыйынтыгы боюнча берилген жазма буйругунун 1-пунктунун 1.1-пунктчасы аткарылган эмес:

1.1-пунктча. *2018-жылы 2711 «Социалдык камсыздоо боюнча жөлөк пулдар» беренесине ылайык 36121 ведомстволук классификация коду боюнча 429637,7 миң сомдун калыбына келтирилиши камсыздалсын.*

Аудит объектинин кыскача мүнөздөмөсү

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 20.02.2012-жылдагы № 133 «Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Милдеттүү медициналык камсыздандыруу фонду жөнүндө» токтому менен «Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Милдеттүү медициналык камсыздандыруу фонду жөнүндө» жобо бекитилген, ага ылайык Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Милдеттүү медициналык камсыздандыруу фонду жарандарды базалык мамлекеттик жана милдеттүү медициналык камсыздандыруу чөйрөсүндө мамлекеттик саясатты жүзөгө ашырган Кыргыз Республикасынын аткаруу бийлигинин мамлекеттик органы болуп саналат.

ММК Фондунун максаты катары Кыргыз Республикасында жарандарга медициналык-санитардык жардам көрсөтүү боюнча мамлекеттик кепилдиктер программасын (мындан ары – МКП) жүзөгө ашыруунун алкагында Бирдиктүү төлөөчү системасында иштеген саламаттыкты сактоо уюмдарынын бюджетин бириктирүү аркылуу Кыргыз Республикасында жарандарга сапаттуу медициналык жана алдын алуу боюнча кепилденген жардам көрсөтүү саналат.

ММК Фондунун милдеттери болуп төмөнкүлөр саналат:

- базалык мамлекеттик жана милдеттүү медициналык камсыздандыруу жаатында мамлекеттик саясатты ишке ашыруу;

- базалык мамлекеттик жана милдеттүү медициналык камсыздандыруу системасынын финансылык туруктуулугун камсыз кылуу жана профилактикалык, медициналык жана фармацевтик кызмат көрсөтүүлөр жарандарга акыйкаттык

менен жана тең жеткиликтүү болушуна жетишүү үчүн медициналык жардамдын көлөмүн жана сапатын теңдештирүү шарттарын түзүү;

- Бирдиктүү төлөөчү системасынын жана медициналык камсыздандыруу системасынын финансылык туруктуулугун камсыздоого арналган финансылык каражаттарды топтоо;

- Бирдиктүү төлөөчү системасынын каражаттарын сарамжалдуу жана максаттуу пайдаланууну контролдоо;

- медициналык кызмат көрсөтүүлөр үчүн акы төлөөдө саламаттык сактоо уюмдарына менчигинин түрүнө карабастан саламаттык сактоо жана медициналык камсыздандыруу чөйрөсүндөгү программалардын алкагында бирдей шарттарды түзүү;

- кызмат көрсөтүүчүлөр тарабынан көрсөтүлгөн медициналык, алдын алуучу жана фармацевтик кызмат көрсөтүүлөрдүн сапатын контролдоону өркүндөтүү.

ММК Фондунун 2018-жылга бюджети

«Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Милдеттүү медициналык камсыздандыруу фондунун 2018-жылга каралган бюджети жана 2019-2020-жылдарга болжолдоо жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамында кирешелер боюнча 14 230 326,2 миң сом суммасында жана чыгашалар боюнча 14 230 326,2 миң сом суммасында негизги бюджеттик параметрлер белгиленген.

Бул бюджет параметрлери Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңеши тарабынан 2018-жылдын 20-декабрында кабыл алынган Кыргыз Республикасынын «Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Милдеттүү медициналык камсыздандыруу фондунун 2018-жылга каралган бюджети жана 2019-2020-жылдарга болжолу жөнүндө» Мыйзамына өзгөртүүлөрдү киргизүү жөнүндө» мыйзамы аркылуу өзгөртүлүп, натыйжада 2018-жылга карата төмөнкүдөй такталган бюджет параметрлери белгиленген:

- 14 818 832,6 миң сом суммасында кирешелер;

- 14 340 587,0 миң сом суммасында чыгашалар.

Киреше бөлүгү төмөнкүдөй маалыматтар менен мүнөздөлөт: республикалык бюджет 10 566 697,2 миң сом (71,3 %), ММК каражаттары - 2 328 445,8 миң сом (15,7 %), акы төлөнүүчү кызматтарды көрсөтүүдөн түшүүлөр - 627 507,3 миң сом (4,2 %), кошо төлөө - 521 371,0 миң сом (3,5 %), эл аралык уюмдардан гранттык каражаттар - 245 558,4 миң сом (1,6 %). Бул каражаттарды сунуштаган негизги донорлор катары төмөнкүлөр саналган: Дүйнөлүк банк - 236 993,4 миң сом жана АКШ гранты - 9 077,8 миң сом, бул саламаттыкты сактоо уюмдарын демилгелөө үчүн каралган.

Мындан тышкары өз ыктыярдуу трансферттер жана сектор бирдиктерине гранттар – «Онкологиялык кызматты колдоо фонду» Коомдук фондунан каражаттар 478 245,6 миң сом (3,2 %) Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2018-жылдын 25-майындагы №172-б буйругуна ылайык Кыргыз Республикасынын Саламаттык сактоо министрлигине караштуу Улуттук

онкология жана гематология борборуна линиялык тездеткичтерди сатып алуу үчүн берилген.

11004,0 миң сом суммасында башка кирешелер, анын ичинде: полисти сатып өткөрүүдөн каражаттар - 10 000,0 миң сом жана 1 004,0 миң сом - саламаттыкты сактоо уюмдарынан топтолгон бюджеттин каражаттарынын максаттуу эмес пайдаланылган суммалардын ордун жабуунун эсебинен түшкөн каражаттар, 2018-жылдын башталышына карата ММК Фондунун аккумуляциялык эсебиндеги каражаттар калдыгы 40 003,3 миң сом.

2018-жыл ичинде кирешелер 14 776 759,4 миң сом суммасында же 99,7 % аткарылган. Ички дүң продуктынын көлөмүндө кирешелердин салыштырма салмагы 2,6 % түзгөн, ошол эле учурда өткөн жылдын ушул эле мезгилинде бул көрсөткүч 2,5 % түзгөн.

Ушуну менен катар, «Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Милдеттүү медициналык камсыздандыруу фондунун 2018-жылга каралган бюджетти жана 2019-2020-жылдарга болжолдоо жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 5-беренесинин 1-бөлүгүндө каралган 10 566 697,2 миң сом суммасында ММК Фондуна өткөрүлөп берилүүчү республикалык бюджеттен бөлүнгөн акча каражаттарынын белгиленген өлчөмү 100 000,0 миң сомго төмөндөө менен каржыланган.

Республикалык бюджеттен бөлүнгөн акча каражаттар

«Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Милдеттүү медициналык камсыздандыруу фондунун 2018-жылга каралган бюджетти жана 2019-2020-жылдарга болжолдоо жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамына ылайык, ММК Фондуна өткөрүлүп берилүүчү республикалык бюджеттен бөлүнгөн акча каражаттарынын өлчөмү 10 151 715,6 миң сом суммасында бекитилген. Мында, базалык мамлекеттик медициналык камсыздандыруу үчүн каралган, республикалык бюджеттен өткөрүлүп берилүүчү бөлүнгөн акча каражаттарынын салыштырма салмагы бекитилген каражаттардын жалпы көлөмүнүн 71,4 % түзөт.

Республикалык бюджеттен ММК Фондунун бюджетине кошумча бөлүнгөн акча каражаттар жана аларды аткаруу:

- «Кыргыз Республикасынын 2017-жылдын 25-январындагы №12 «Кыргыз Республикасынын Эмгек кодексине өзгөртүүлөрдү киргизүү жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамына ылайык, Бирдиктүү төлөөчү тутумунун саламаттыкты сактоо уюмдарында айкалыштырып иштеген адамдарга бийик тоолуу аймактарда иштеген стажы үчүн эмгек акысына райондук коэффициенттерди жана кызмат акысына кошумча суммаларды төлөө үчүн 52 200,0 миң сом бөлүнгөн (алардын ичинен 2017-жылы – 15 568,5 миң сом, 2018-жылы - 36 631,5 миң сом). 100 % аткарылган;

- Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2018-жылдын 28-сентябрындагы №451 «Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2011-жылдын 26-майындагы №246 «Кыргыз Республикасынын саламаттыкты сактоо кызматкерлеринин эмгегине төлөө жөнүндө» жобону бекитүү тууралуу» токтомуна өзгөртүүлөрдү киргизүү жөнүндө» токтомуна ылайык, Фельдшердик акушердик пункттардын (мындан

ары – ФАП) үй-бүлөлүк дарыгерлеринин/жалпы тажрыйба дарыгерлеринин, үй-бүлөлүк мед айымдарынын жана орто медицина персоналынын эмгек акысын жогорулатууга 2018-жылы 157 500,0 миң сом бөлүнгөн, алардын ичинен 63 749,9 миң сом өлчөмүндө 2018-жылдын 4-чейрегинде саламаттыкты сактоо уюмдары каржыланган, калдык каражаттар 93 750,1 миң сомду түзгөн, ал республикалык бюджеттен ММК Фондунун бюджетине жеткире каржыланган эмес;

- Талас областынын Кара-Бура Үй-бүлөлүк медицина борборунда капиталдык ремонт жүргүзүү үчүн 8 261,6 миң сом жана Талас областынын тиш дарылоо бейтапканасына 4 800,0 миң сом бөлүнгөн, финансылык жыл аяктагандыгынан жана кызмат көрсөтүүлөрдү тандоо боюнча конкурстук тооруктар жүргүзүлгөндүгүнө байланыштуу каржылоо 100 % жүргүзүлгөн эмес, алар пайдаланылбаган бойдон ММК Фондунун топтолгон эсебинде калган;

- капиталдык ремонт жүргүзүү жана медициналык жабдуу сатып алуу үчүн Улуттук хирургиялык борборуна 50 000,0 миң сом бөлүнгөн, алардын ичинен 11 541,0 миң сом каржыланган, каражаттар калдыгы 38 459,0 миң сомду түзгөн. Бул калдыктар ММК Фондунун топтолгон эсебинде пайдаланылбаган бойдон калган;

- капиталдык ремонт жүргүзүү жана медициналык жабдуу сатып алуу үчүн Республикалык психикалык ден соолук борборуна 12 220,0 миң сом бөлүнгөн, алардын ичинен 9802,1 миң сом каржыланган, каражаттар калдыгы 2417,9 миң сомду түзгөн. Бул калдыктар ММК Фондунун топтолгон эсебинде пайдаланылбаган бойдон калган;

- медициналык жабдуу сатып алуу үчүн Улуттук эне жана баланы коргоо борборуна 27 000,0 миң сом бөлүнгөн, ал ММК Фонду тарабынан толук көлөмдө каржыланган (100 %);

- медициналык жабдуу сатып алуу үчүн Ош областтар аралык бириккен клиникалык ооруканага 20 000,0 миң сом бөлүнгөн, алардын ичинен 7759,1 миң сом каржыланган, алар Ош областтар аралык бириккен клиникалык оорукананын эсебинде пайдаланылбаган бойдон калган. 12 240,9 миң сом суммасындагы калдык каражаттар ММК Фондунун топтолгон эсебинде калган;

- медициналык жабдуу сатып алуу үчүн Ош шаарынын клиникалык ооруканасына 15 000,0 миң сом бөлүнгөн, ал толук көлөмдө каржыланган (100 %);

- Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин Бюджет жана финансы комитетинин 2018-жылдын 25-июнундагы “Бюджеттик мекемелердин атайын эсептеринде топтолгон каражаттарды оңдоо жөнүндө” чечимине ылайык жана Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2018-жылдын 25-июлундагы № 265-р буйругун аткаруу максатында ММК Фондунун атайын республикалык эсептерине жабууга чегерилген 41 243,7 миң сом өлчөмүндөгү каражаттар калдыгынын суммасына ресурстар жана чыгашалар боюнча тактоолор жана Бирдиктүү төлөөчү тутумунун саламаттыкты сактоо уюмдарынын 2018-жылдын башталышына карата 165 732,5 миң сом суммасында бекитилген кирешелер жана чыгашалар сметасын Бирдиктүү төлөөчүлөр сметасында иштеген саламаттыкты сактоо

уюмдарынын атайын эсептериндеги өтмө каражаттар калдыгы суммасына тактоолор киргизилген;

- Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2018-жылдын 25-майындагы № 172-б буйругуна ылайык “Онкологиялык кызматты колдоо фонду” Коомдук фонду тарабынан 2018-жылдын 20-июнунда Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин Борбордук казыналыгынын мультивалюталык эсебине 7 000 000,0 АКШ долларында акча каражаттар которулган (сом түрүндө сумма Улуттук банктын 20.06.2018-жылга карата 1 АКШ доллары үчүн - 68,3208 сом курс боюнча 478 245,6 миң сомду түзгөн) жана 20.10.2018-жылы алар ММК Фондунун атайын эсебине которулган. Бул каражаттар конкурстук тооруктарды уюштуруудан улам пайдаланылган эмес жана алар ММК Фондунун топтолгон эсебинде калган;

- Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин Бюджет жана финансы комитетинин 2018-жылдын 16-апрелиндеги “Кыргыз Республикасынын Саламаттыкты сактоо министрлигинин жеңилдетилген гемодиализ кызматтарын көрсөтүү үчүн каражат бөлүү өтүнүчү менен кайрылуу жөнүндө” чечимине ылайык жана Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2018-жылдын 17-майындагы № 168-б буйругун аткаруу максатында, өнөкөт ооруга айланган бөйрөк оорусу менен ооруган адамдарга гемодиализ кызматтарын көрсөтүү үчүн 68 000,0 миң сом суммасында кошумча каражаттар бөлүнгөн, алардын ичинен 23 213,9 миң сом пайдаланылган.

Гемодиализ кызматтарын каржылоого жалпы такталган бюджет көлөмү 354 000,0 миң сомду түзгөн, алардын ичинен 309 213,9 миң сом каржыланган, смета боюнча калдык каражаттар 44 786,1 миң сомду түзгөн, алардын ичинен 6249,9 миң сомго республикалык бюджеттен гемодиализ кызматтары жеткире каржыланган эмес же 38 536,2 миң сом ММК Фондунун топтолгон эсебинде калган.

Ошонттип, ММК Фондуна өткөрүлүп берилүүчү, 2018-жылга республикалык бюджеттен бөлүнгөн акча каражаттарынын такталган өлчөмү кошумча бөлүнгөн каражаттарды эске алуу менен 10 566 697,2 миң сомду түзгөн же айрым саламаттыкты сактоо уюмдарына медициналык жабдуу сатып алууга жана капиталдык оңдоо жүргүзүүгө 137 281,6 миң сом кошумча бөлүнгөн, алардын ичинен ММК Фонду тарабынан саламаттыкты сактоо уюмдары 71 102,2 миң сом (51,8 %) өлчөмүндө каржыланган, 66 179,4 миң сом суммасындагы калдык ММК Фондунун топтолмо эсебинде калган.

Же бардыгы болуп 414 981,6 миң сом кошумча бөлүнгөн, алардын ичинен ММК Фонду тарабынан 210 266,0 миң сом өлчөмүндө саламаттыкты сактоо мекемелери каржыланган, республикалык бюджет тарабынан жеткире каржыланбашы 100 000,0 миң сомду (51,8 %) түзгөн, калган 104 715,6 миң сом суммасындагы калдык ММК Фондунун топтолмо эсебинде калууга тийиш эле.

Каражаттардын пайдаланылбай калышынын негизги себеби катары республикалык бюджеттен каражаттардын кечиктирип - 23.11.2018-жылы бөлүнүшү саналган (такталган бюджет бекитилгенден кийин жылдын акырына),

бул конкурс өткөрүүнү жана саламаттыкты сактоо уюмдары тарабынан бөлүнгөн каражаттарды өздөштүрүүнү кечиктирген.

Аудит, ММК Фондунун топтолмо эсебинде турган 66 179,4 миң сом жана Ош областтар аралык бириккен клиникалык оорукананын эсебинде турган 7 759,1 миң сом суммасындагы саламаттыкты сактоо уюмдары тарабынан пайдаланылбаган бюджеттик каражаттар максаттуу тартипте, Мамлекеттик кепилдиктер программасын каржылоого кошумча бөлүнгөн жана отчеттук жылы өздөштүрүлбөй калган, ушуга байланыштуу аларды Кыргыз Республикасынын Бюджеттик кодексинин 106-беренесине ылайык, республикалык бюджеттин кирешесине кайтаруу зарыл.

Ошону менен бирге белгилеп кетүүчү нерсе, 2018-жылдын декабрынан 2019-жылдын августуна чейинки мезгил аралыгында конкурстук тооруктардын (тендерлердин) жыйынтыктары боюнча жалпы 33218,0 миң сом суммасында келишимдер түзүлгөн, анын ичинен: Улуттук хирургия борборунда - 15590,0 миң сомго, Ош областтар аралык бириккен клиникалык ооруканасында - 7759,1 миң сомго, Кара-Буура райондук үй-бүлөлүк дарыгерлер борборунда - 7451,0 миң сомго жана Республикалык психикалык ден соолук борборунда - 2417,9 миң сомго. Жабдуучулар менен эсептешүүлөр жүргүзүлгөн эмес, демек, жабдуу болгон эмес, имараттарды жана жайларды капиталдык оңдоо боюнча иштер жүргүзүлгөн эмес.

Социалдык фонддун бюджетинен өткөрүлүп берилүүчү каражаттарды талдоо

27.12.2017-жылдагы №216 «Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Милдеттүү медициналык камсыздандыруу фондунун 2018-жылга каралган бюджетти жана 2019-2020-жылдарга болжолдоор жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын негизинде, Социалдык фонддон ММК Фондуна чегерилүүчү милдеттүү медициналык камсыздандырууга бюджетке түшкөн камсыздандыруу төгүмдөрүнүн жалпы көлөмү 2018-жылга 2 191 267,8 миң сом суммасында бекитилген.

Мында, Кыргыз Республикасынын Социалдык фондунун бюджетинде камсыздандыруу төгүмдөрүнүн түшүүсүн тактоолор 2018-жылы 51 157 890,4 миң сом суммасын түзгөн. ММК Фонду боюнча камсыздандыруу төгүмдөрүнүн түшүүлөрүнүн такталган пландык параметрлери 2 328 445,8 миң сомду түзгөн. Бул такталган камсыздандыруу төгүмдөрүнүн түшүүсүнүн ичинен ММК Фондуна өткөрүлүп берилүүчү сумма 2 328 445,8 миң сомду (өткөн жылдар үчүн 111 835,1 миң сом суммасында карызды кошо алганда) же 137 178,0 миң сомго көптү түзгөн, бул 27.12.2017-жылдагы №216 «Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Милдеттүү медициналык камсыздандыруу фондунун 2018-жылга бюджетти жана 2019-2020-жылдарга божомолу жөнүндө» Кыргыз Республикасынын мыйзамы менен кабыл алынган.

Иш жүзүндө Кыргыз Республикасынын Социалдык фонду тарабынан ММК Фондуна 2018-жылы 2 285 511,1 миң сом которулган, анын ичинде карыз

111 835,1 миң сом, мында камсыздандыруу төгүмдөрүн топтоо милдеттерин аткаруу боюнча кызматтардын ордун жабуунун эсебинен 3 % - 68 565,3 миң сом кармалган же 2018-жылы ММК камсыздандыруу төгүмдөрүн топтоо бардыгы болуп 2 354 076,4 миң сомго камсыздалган, иш жүзүндө ММК Фондуна 2 328 445,8 миң сом өткөрүлүп берилген.

01.01.2018-жылга карата абал боюнча Кыргыз Республикасынын Социалдык фондунун ММК Фонду алдында карызы 111 835,1 миң сомду түзөт.

01.01.2019-жылга карата абал боюнча Кыргыз Республикасынын Социалдык фондунун ММК Фонду алдында карызы 335,0 миң сомду түзөт.

Аталган мыйзамдын 5-беренесинин 2-бөлүгүнө ылайык Кыргыз Республикасынын Социалдык фондусу тарабынан 2 328,4 млн. сом суммасында өткөрүлүп берилүүчү каражаттар көлөмү камсыздалган же 100 % аткарылган.

Камсыздандыруу төгүмдөрүн төлөөчүлөр боюнча 2 328 445,8 миң сом суммасында ММК Фондуна түшкөн камсыздандыруу төгүмдөрү боюнча чечмеленген маалымат жок экендигин белгилеп кетүү зарыл.

“Кыргыз Республикасынын жарандарын медициналык камсыздандыруу жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 15-беренесинде милдеттүү медициналык камсыздандырууга төгүмдөрдү топтогон ыйгарым укуктуу орган милдеттүү медициналык камсыздандыруу боюнча төгүмдөрдүн төлөөчүлөрдүн бардыгынан милдеттүү түрдө түшүүсүн контролдоого укуктуу экендиги каралган.

Милдеттүү медициналык камсыздандырууга төгүмдөрдү топтогон ыйгарым укуктуу орган төмөнкүлөргө милдеттүү:

- милдеттүү медициналык камсыздандырууга төгүмдөрдү топтоону ишке ашырат;

- милдеттүү медициналык камсыздандырууга топтолгон төгүмдөрдү өз убагында жана толук көлөмдө өткөрүп берүүгө;

- бардык деңгээлдерде милдеттүү медициналык камсыздандырууга төгүмдөрдүн түшүүсү жөнүндө маалыматтардын ачык-айкындуулугун жана аныктыгын камсыз кылууга.

Ошентип, “Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Милдеттүү медициналык камсыздандыруу фондунун 2018-жылга бюджетти жана 2019-2020-жылдарга божомолу жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамында ММКга камсыздандыруу төгүмдөрүн төлөөчүлөрдүн саны боюнча маалымат камтылбайт, бул “Кыргыз Республикасында жарандарды медициналык камсыздандыруу жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 15-беренесинин милдеттүү медициналык камсыздандырууга төгүмдөрдүн түшүүсү жөнүндө маалыматтын ачык-айкындуулугу жана аныктыгы бөлүгүнүн, ошондой эле милдеттүү медициналык камсыздандырууга топтолгон төгүмдөрдүн толук өткөрүлүп берилиши жөнүндө бөлүгүнүн талаптарына каршы келет.

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 09.03.2000-жылдагы №121 токтомунда камсыздандыруу төгүмдөрүн төлөөчүлөрдөн түшкөн каражаттардын ичинен ММК Фонду анын Жобосуна ылайык, Кыргыз Республикасынын Социалдык фондусунун администрациялык чыгашаларына каралган каражаттардын бөлүгүн Социалдык фонддун эсептешүү эсебине которот.

Бирок, Кыргыз Республикасынын Социалдык фондусунун Башкармасынын 25.01.2016-жылдагы токтому менен бекитилген Социалдык фонддун ММК Фондун жана Эмгекчилердин ден соолугун чыңдоо фондун каржылоо тартибинде, ММК Фондуна камсыздандыруу төгүмдөрүн топтоодо Социалдык фонд администрациялык чыгашаларын калыптандырууга багытталуучу, топтолгон камсыздандыруу төгүмдөр көлөмүнөн 3 %дан ашпаган чекте акча каражаттарын кармап калат; ММК Фондун каржылоо Социалдык фонддун администрациялык чыгашаларынын суммасын эсептен чыгаруу менен айкын түшкөн камсыздандыруу төгүмдөр көлөмүндө жүргүзүлөт. Же Кыргыз Республикасынын Социалдык фондусунун Башкармасынын 25.01.2016-жылдагы токтому менен бекитилген Социалдык фонддун ММК Фондун жана Эмгекчилердин ден соолугун чыңдоо фондун каржылоо тартибинин талаптары Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 09.03.2000-жылдагы №121 токтомунун Кыргыз Республикасынын Социалдык фондунун администрациялык чыгашалары үчүн каралган каражаттар бөлүгүнө каршы келет.

Бул которуулар Кыргыз Республикасынын Социалдык фондусунун бюджетинин киреше бөлүгүндө ММКга камсыздандыруу төгүмдөрү катары ММК Фондунун бюджетине түшүүлөр катары чагылдырылган эмес.

“Кыргыз Республикасынын Социалдык фонду жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамында Социалдык фонддун каражаттары анын күндөлүк ишин финансылык жана материалдык-техникалык камсыздоого багытталат.

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2018-жылдын 31-декабрындагы № 648 “Мамлекеттик социалдык камсыздандыруу боюнча камсыздандыруу төгүмдөрүн администрациялоо боюнча функцияларды өткөрүп берүү чаралары жөнүндө” токтомуна ылайык, 2019-жылдын 1-январынан тартып камсыздандыруу төгүмдөрүн топтоо, камсыздандыруу төгүмдөрүнүн эсептелишин жана төлөнүшүн контролдоо, Кыргыз Республикасынын мамлекеттик социалдык камсыздандыруу чөйрөсүндө мыйзам талаптарын бузуу үчүн жоопкерчиликке тартуу функцияларын жана ыйгарым укуктарын жүзөгө ашыруу боюнча ыйгарым укуктуу мамлекеттик орган катары, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Мамлекеттик салык кызматы аныкталган.

Жүгүртүү кассасындагы накталай акчалар

Алгач “Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Милдеттүү медициналык камсыздандыруу фондунун 2018-жылга бюджетин жана 2019-2020-жылдарга божомолу жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 6-беренесине ылайык, 2018-жылдын башталышына карата жүгүртүү кассасындагы накталай акчалар көлөмү 170 000,0 миң сом өлчөмүндө белгиленген.

Мында, 2017-жыл үчүн ММК Фондунун бюджетин аткаруу жыйынтыгы боюнча ММК Фондунун атайын республикалык эсептерин жабууда каражаттар калдыгы 40003,3 миң сомду түзгөн. Ушуга байланыштуу, өзгөртүүлөрдү киргизүү жөнүндө мыйзам долбооруна ылайык, жүгүртүү кассасындагы накталай акчалар көлөмү аны 40 003,3 миң сомго чейин азайтуу менен такталган. Жүгүртүү

кассасындагы нак акчалар өлчөмүн азайтуунун себеби катары, 2017-жыл жыйынтыгы боюнча ММК каражаттары боюнча республикалык бюджеттен жеткире каржыланбагандыгы саналган.

“Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Милдеттүү медициналык камсыздандыруу фондунун 2018-жылга бюджетти жана 2019-2020-жылдарга божомолу жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 6-беренесинин 2-пунктуна ылайык, жыл ичинде калыптанган жүгүртүү кассасындагы нак акчаларды кирешелер жетишсиз болгон учурда ММК Фондунун чыгашалар милдеттенмелерин аткарууга багыттоо белгиленген, мында ал бюджеттик жылдын акырына чейин милдеттүү медициналык камсыздандырууга төгүмдөр боюнча түшкөн каражаттардын эсебинен милдеттүү түрдө калыбына келтирүү белгиленген. Бирок, жыл ичинде жүгүртүү кассасындагы накталай акчалар аларды колдонуу тартиби жөнүндө ченемдик укуктук документтер жоктугунан колдонулган эмес. Жыл акырына 2018-жыл үчүн бюджеттин аткаруу жыйынтыгы боюнча жүгүртүү кассасындагы акча акчалар өлчөмү 180 000,0 миң сомго чейин көбөйтүлгөн, бул “2018-жылга бюджет жана 2019-2020-жылдарга болжолдоо жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамында каралган.

ММК полисин жүзөгө ашыруудан түшүүлөр

Үй-бүлөлүк дарыгерлер тобуна катталган калктын саны республика боюнча 01.12.2018-жылга карата 6 126,3 миң адамды түзгөн, алардын ичинен ММК боюнча камсыздандырылганы – 4 014,1 жаранды же катталган калктын жалпы санынан 65,5 % түзгөн.

2018-жылдын 1-сентябрына чейин полистин наркы 500 сомду түзгөн (Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Монополияга каршы жөнгө салуу мамлекеттик агенттигинин 13.01.2014-жылдагы №1 буйругу менен бекитилген).

ММК полистери ММК Фонду тарабынан Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Монополияга каршы жөнгө салуу мамлекеттик агенттиги менен макулдашуу боюнча бекитилген баа боюнча сатылат. Мында, 2018-жылдын 30-августундагы №37 “ММКга төгүмдөрдү өз алдынча төлөгөн адамдар үчүн Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу ММК Фонду тарабынан сунушталуучу полисти тариздөө жана берүү боюнча кызматтар наркын макулдашуу жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Монополияга каршы жөнгө салуу мамлекеттик агенттиги менен макулдашылган ММК полисинин наркы милдеттүү медициналык камсыздандыруу боюнча камсыздандырылбаган адамдар үчүн 2018-жылдын 1-сентябрынан тартып бүгүнкү күнгө чейин ММК полисинин наркы 1 бирдик үчүн 1 200 сомду түзөт. ММК полисинин колдонуу мөөнөтү өтүнүч кат сунушталгандан жана ММК полисинин наркын төлөгөндөн тартып 15 күн өткөндөн кийин эсептелет жана ал 12 календардык айды түзөт.

Чет элдик жарандары жана жарандыгы жок адамдар Полисти мурда бекитилген баада 1 айга 1012 сом же 1 жылга 12144 сом өлчөмүндө сатып алууга укуктуу.

ММК Фондунун бюджетиндеги ММК полисин берүүдөн түшүүлөр 2018-жылы 7 533,6 миң сом көлөмүндө бекитилген. ММК полисин берүүдөн улам түшүүлөр көбөйгөндүгүнө байланыштуу анын көлөмү 2466,4 миң сомго көбөйтүү жагына каралып чыгып, такталган бюджетте 10 000,0 миң сомду түзгөн.

Отчеттук мезгил ичинде ММК Фонду тарабынан бардыгы болуп 10 101,5 миң сомго 73 619 ММК полиси сатылган, анын ичинде өз алдынча иш алып баргандарга – 12200, аскер өтөөчүлөргө – 1870, чет элдик жарандарга – 743 ММК полиси сатылган. Бирок, топтолгон эсеп жөнүндө маалыматтарга ылайык Полистерди сатуудан түшүүлөрдүн суммасы 10 290,3 миң сомду түзөт же айырма 188,8 миң сом чегинде катталган, алар боюнча калктын категориясы боюнча чечмелөөлөр сунушталган эмес.

2018-жылы милдеттүү медициналык камсыздандыруу системасында катталбаган адамдар үчүн саламаттыкты сактоо кызматтары 10 290,2 миң сомго аткарылган.

Саламаттыкты сактоо уюмдарынан келишимдик милдеттенмелерди талапка ылайык аткарбагандыгы үчүн өндүрүлүүчү каражаттардын түшүүсү

ММК Фондунун бюджетин түзгөн жогоруда аталган булактардан тышкары 2018-жылга бекитилген бюджеттин киреше бөлүгүнө Саламаттыкты сактоо министрлигинин 05.06.2015-жылдагы № 299 жана ММК Фондунун 04.06.2015-жылдагы № 129 биргелешкен буйругуна ылайык, ММК Фондунун аймактык башкармалыктары менен келишим боюнча иштеген медициналык кызматтарды көрсөтүүчүлөргө карата финансылык санкцияларды колдонуу жөнүндө жобого ылайык, саламаттыкты сактоо уюмдарынан келишимдик милдеттенмелерди талапка ылайык аткарбагандыгы үчүн өндүрүлүүчү 10 169,3 миң сом өлчөмүндө каражаттар камтылган.

Бирок, ММК Фондунун 14.02.2018-жылдагы № 54 буйругуна ылайык Бирдиктүү төлөөчү тутумунда иштеген саламаттыкты сактоо уюмдары менен түзүлгөн келишимдердин индикаторлорунун пландаштырылган деңгээлине жетүүдө демилгелөөчү төлөөлөргө өтүү максатында, келишимдик милдеттенмелерди талапка ылайык аткарбагандыгы үчүн финансылык санкцияларды колдонуу жана саламаттыкты сактоо уюмдарынан каражаттарды өндүрүү убактылуу токтотулган.

Мындан тышкары, Саламаттык сактоо министрлигинин 28.06.2018-жылдагы № 462 жана ММК Фондунун 28.06.2018-жылдагы № 222 биргелешкен буйругунун 4-пунктуна ылайык, Саламаттык сактоо министрлигинин 05.06.2015-жылдагы № 299 жана ММК Фондунун 04.06.2015-жылдагы № 129 биргелешкен буйругу күчүн жоготкон катары таанылган. Ушуга байланыштуу, келишимдик милдеттенмелердин талапка ылайык аткарылбагандыгы үчүн саламаттыкты сактоо уюмдарынан өндүрүлүүчү каражаттардын түшүүсүн болжолдоо көрсөткүчтөрү 10 169,3 миң сомго азайтылган, анткени 2018-жылы бул киреше булагы боюнча түшүүлөр катталган эмес.

Эл аралык уюмдардан гранттык каражаттардын түшүүсү

Бекитилген бюджеттин киреше бөлүгүндө эл аралык уюмдардан трансферттердин (гранттык каражаттардын) түшүүсү болжолдонгон эмес, анткени мурда республикалык бюджеттин курамындагы ММК Фондунун бюджетин аткарууда мындай түшүүлөр ММК Фондунун жана Бирдиктүү төлөө системасында иштеген саламаттыкты сактоо уюмдарынын атайын эсептеринде эсепке алынган. Алсак, ММК Фондунун топтолгон эсебине 2018-жылы бардыгы болуп эл аралык уюмдардан 246 071,2 миң сом гранттык каражаттар түшкөн, алардын ичинен Дүйнөлүк банктын «Саламаттыкты сактоо жыйынтыгынын негизинде каржылоо (ФОР)» долбоору боюнча каражаттар - 236 993,4 миң сом жана ИСАР долбоору боюнча каражаттар (АКШ гранты) – 9 077,8 миң сом.

ММК Фондунун 2018-жыл үчүн бюджетти аткаруусунун жыйынтыгы боюнча такталган бюджеттин киреше бөлүгүнө 245 558,4 миң сом суммасында эл аралык уюмдардан трансферттер камтылган. Мында белгилеп кетүүчү нерсе, бул суммага жараша акы төлөнүүчү кызматтардан түшкөн кирешелер азайтылган, бирок ошол эле учурда айкын аткаруу 246 071,2 миң сомду же такталган параметрлерден 512,8 миң сомго жогоруну түзгөн.

ФОР долбоорунун каражаттары (Дүйнөлүк банк) «Саламаттыкты сактоо жыйынтыгынын негизинде каржылоо» пилоттук долбоору (ФОР) 2014-жылдын октябрь айында башталып, 2018-жылдын 31-декабрына чейин жүргүзүлөт. Долбоор Саламаттыкты сактоо министрлиги тарабынан Эл аралык Өнүктүрүү Ассоциациясынын гранты боюнча саламаттыкты сактоо жыйынтыктарынын негизинде ишке ашырылууда, мында Инновациялык ыкма боюнча трасттык донорлор фондунун каражаттарынан 11,0 млн. доллар бөлүнгөн.

Бул долбоордун негизги максатынан болуп саламаттыкты сактоо уюмдары үчүн «жыйынтыктары боюнча каржылоо» механизмин алгач колдонууга киргизүү жана медициналык жардам көрсөтүү сапатын жогорулатуунун финансылык инструменттерин түзүү саналат. Долбоор эне жана баланын ден соолугун коргоо чөйрөсүндө медициналык жардам көрсөтүүгө багытталган жана 64 райондук ооруканаларда ишке ашырылууда.

Алгач долбоор боюнча 43 гана райондук оорукана каралган, аларда баа берүү жыйынтыгы боюнча ФОР финансылык каражаттарын төлөө менен алардын ишине чейрек сайын мониторинг жүргүзүлүп турган. 2017-жылдан тартып долбоорго бардык 64 райондук ооруканалар жана Жалпы практикадагы дарыгерлер борборлору (мындан ары - ЖПДБ), 2018-жылы – бардык райондук үй бүлөлүк медицина борборлору (мындан ары - ҮМБ) жана Фельдшердик-акушердик пункттар кирген. Үй бүлөлүк медицина борборлорунун ишин жакшыртуу үчүн негизги күч алыс жайгашкан, татаал географиялык жана климаттык шарттарда иштеген Үй бүлөлүк дарыгерлер топторунун (мындан ары – ҮДТ) жана Фельдшердик-акушердик пункттардын абалына, жабдылышына жана ишине иликтөөлөрдү жүргүзүүгө жумшалган.

Медициналык кызматтардын сапатына баа берүү үчүн кызмат көрсөтүүлөр сапатына таасирин тийгизген индикаторлор топтому менен баалоо картасы иштелип чыккан.

2018-жылы «ФОР» долбоору боюнча түшкөн каражаттар бардыгы болуп 236 955,5 миң сомду түзгөн. Бекитилген бюджет 179 530,8 миң сомду, такталган бюджет 230 920,2 миң сомду, кассалык аткаруу 229 547,9 миң сомду түзгөн, каражаттарды өздөштүрүү 99,4 % түзгөн.

Мындан тышкары, ФОР долбоорунун каражаттарынын эсебинен Дүйнөлүк банк менен Кыргыз Республикасы ортосунда түзүлгөн келишимде каралган шарттарга ылайык бул долбоорду жүзөгө ашырууга чыгашалардын ордун жабуу үчүн каражаттар каралган. ММК Фондунун борбордук аппаратынын администрациялык чыгашаларын күтүүгө смета боюнча «Кызматтык иштер боюнча кыдырууларга чыгашалар» беренеси боюнча бардыгы болуп 3 248,3 миң сомго такталган, кассалык чыгашалар 3 248,2 миң сомду, айкын чыгашалар 3 222,1 миң сомду түзгөн.

Акы төлөнүүчү кызмат көрсөтүүлөрдөн кирешелердин түшүүсү

Саламаттыкты сактоо уюмдары юридикалык жактарга жана жеке адамдарга акы төлөнүүчү медициналык эмес жана Мамлекеттик кепилдик программасына кирбеген медициналык кызматтардын айрым түрлөрүн көрсөтүшөт.

ММК Фондунун 2018-жылга бекитилген бюджетинде акы төлөнүүчү медициналык кызматтарды көрсөтүүдөн 1 699 639,9 миң сом көлөмүндө, анын ичинде 586 439,0 миң сом суммасында кошо төлөө каражаттарынын түшүүсү болжолдонгон.

Такталган бюджетте акы төлөнүүчү медициналык кызматтарды көрсөтүүдөн кирешелердин түшүүсү 1 148 878,3 миң сом көлөмүндө, анын ичинде 521 371,0 миң сом көлөмүндө кошо төлөө каражаттары болжолдонгон, бул бекитилген бюджеттен 550 761,6 миң сомго аз. Мындай азайуу, эл аралык уюмдардан алынган каражаттарды кирешелерди бюджеттик классификациялоо «1 312» - Эл аралык уюмдардан трансферттер коду боюнча өзүнчө чагылдырууга, ошондой эле саламаттыкты сактоо уюмдарынын атайын эсептерине акы төлөнүүчү кызматтарды көрсөтүүдөн түшкөн каражаттарды тактоого байланыштуу болгон.

ММК Фондунун Бирдиктүү төлөө тутумунда иштеген саламаттыкты сактоо уюмдарынын атайын каражаттары боюнча сметанын аткарылышы жөнүндө жыйынтыкталган отчетуна ылайык, 2017-жылы саламаттыкты сактоо уюмдарынын атайын эсеби боюнча пайдаланылбаган акча каражаттардын калдыгы 01.01.2018-жылга карата 165 732,5 миң сомду, ал эми 31.12.2018-жылга 107 376,9 миң сомду түзөт.

Алгач, 2018-жылга акы төлөнүүчү кызмат көрсөтүүлөрдөн түшкөн каражаттар боюнча кирешелерди жана чыгашаларды бөлүштүрүү планы кирешелер боюнча 1 113 200,9 миң сом суммасында бекитилген, ал эми 2018-жылы өзгөртүүлөр киргизилгенден кийин такталган план кирешелер боюнча 627 507,3 миң сомду түзгөн.

Кошо төлөө каражаттары

09.01.2005-жылдагы №6 «Кыргыз Республикасында жарандардын ден соолугун коргоо жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 58-беренесине ылайык, калк Мамлекеттик кепилдик программасынын каржылоо көлөмүнүн үстүнө саламаттыкты сактоо уюмдары тарабынан көрсөтүлүүчү медициналык кызматтар үчүн төлөөгө катышат.

“Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Милдеттүү медициналык камсыздандыруу фондунун 2018-жылга бюджетти жана 2019-2020-жылдарга божомолу жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамына өзгөртүүлөрдү киргизүү жөнүндө» мыйзамына ылайык ММК Фондунун акы төлөнүүчү кызматтарды көрсөтүүдөн кирешелери 1 699 639,9 миң сомду, алардын ичинен кошо төлөө каражаттары 586 439,0 миң сомду түзөт.

2018-жылга алгач жыл башына карата каражаттар калдыгын эске алуусуз кирешелер жана чыгашалар боюнча түшүүлөр көлөмү 586 439,0 миң сом суммасында бекитилген. 2018-жылы ичинде Кошо төлөө каражаттарын бөлүштүрүү планынын киреше бөлүгү 65 068,0 миң сомго азайтылып, 521 371,0 миң сом суммасында, ал эми чыгашалар бөлүгү 588 006,7 миң сом суммасында жыл башына карата калдыкты эске алуу менен такталган. Саламаттыкты сактоо уюмдарынын кошо каржылоо каражаттары Казыналыктын эсепке алуу жана отчеттуулугу боюнча 2216 «Саламаттыкты сактоо тутумунда бирдиктүү беренде сунушталган чыгашалар (Бирдиктүү төлөөчү)» беренесинде эсепке алынат.

Саламаттыкты сактоо министрлигинин 30.12.2017-жылдагы буйругу жана ММК Фондунун 30.12.2017-жылдагы №367 буйругу менен Саламаттыкты сактоо министрлигинин 23.12.2015-жылдагы №712 буйругунун жана ММК Фондунун 23.12.2015-жылдагы №322 “Кыргыз Республикасында жарандарга медициналык-санитардык жардам көрсөтүү боюнча мамлекеттик гарантиялар программасын жүзөгө ашырган саламаттыкты сактоо уюмдарында ММК каражаттарын сарптоо тартиби жөнүндө» буйругунун 1-пунктунун 2.1, 2.2, 2.3-пунктчалары (1,2,3-тиркемелер) күчүн жоготкон катары таанылгандыгын белгилеп кетүү зарыл.

Саламаттыкты сактоо министрлигинин 30.12.2017-жылдагы буйругу жана ММК Фондунун 30.12.2017-жылдагы №367 буйругу менен Бирдиктүү төлөөчү системасында иштеген саламаттыкты сактоо уюмдарынын атайын эсептеринде эсепке алынган каражаттардын түшүүсүн эсепке алууну уюштуруу тартиби бекитилген, анда атайын эсептеги каражаттар кандай максаттарда пайдаланылышы мүмкүндүгү каралган эмес. Же учурда 2018-жылдын январь айынан тартып ММК каражаттарын, кошо төлөө жана акы төлөнүүчү кызматтарды көрсөтүүдөн түшкөн каражаттарды сарптоонун чектүү өлчөмү чөйрөсүндө ченемдик актылар жок.

Мамлекеттик сектор бирдиктерине өз ыктыярдуу трансферттер жана гранттар боюнча түшүүлөр

Бекитилген бюджеттин киреше бөлүгүндө мамлекеттик сектор бирдиктерине өз ыктыярдуу трансферттер жана гранттар боюнча түшүүлөр болжолдонгон эмес.

Бюджетти аткаруунун жүрүшүндө Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2018-жылдын 25-майындагы №172-б буйругуна ылайык, «Онкологиялык кызматты колдоо фонду» Коомдук фондунан 7,0 млн. доллары АКШ түшкөн, бул Улуттук банктын курсу боюнча 20.06.2018-жылга конвертациялоодо 1 АКШ доллары үчүн - 68,3208 сом же 478 245,6 миң сом ММК Фондунун атайын эсебине которулган.

Муну эске алганда, салыктык эмес кирешелердин түшүүсү боюнча такталган бюджет 1 627 123,9 миң сомду түзгөн, бул бекитилген бюджет көрсөткүчүнөн 72 516,0 миң сомго аз. «Онкологиялык кызматты колдоо фонду» Коомдук фондунан түшкөн 478 245,6 миң сом суммасындагы каражаттар 2018-жылдын акырына чейин Саламаттык сактоо министрлигинин Улуттук онкология жана гематология борбору тарабынан пайдаланылган эмес, бул жогорку технологиялык медициналык жабдууну сатып алуу боюнча конкурстук тоорук жол-жоболору узакка созулгандыгына байланыштуу, кийинки 2019-жылга калдык катары өткөн.

Мамлекеттик бюджет жана ММК каражаттары боюнча каржылоо ченемдерин эсептөөлөрдү талдоо

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2008-жылдын 13-июнундагы №300 «Бирдиктүү төлөөчү системасында медициналык-санитардык жардамды каржылоо методун оптималдаштыруу жөнүндө» токтому менен бекитилген, МКП боюнча Кыргыз Республикасынын жарандарына көрсөтүлүүчү Медициналык-санитардык жардамды каржылоонун базалык ченемдерин эсептөө методикасына ылайык, Мамлекеттик кепилдиктер программасы боюнча медициналык-санитардык жардамды каржылоонун базалык ченемдери жыл сайын ММК Фонду тарабынан эсептелет жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген тартипте тиешелүү бюджеттер бекитилгенден кийин Саламаттыкты сактоо жана милдеттүү медициналык камсыздандыруу боюнча байкоо кеңешинде бекитилет.

Саламаттыкты сактоо жана милдеттүү медициналык камсыздандыруу боюнча байкоо кеңешинин 26.01.2018-жылдагы чечими менен республикалык бюджет жана милдеттүү медициналык камсыздандыруу каражаттарынын эсебинен 2018-жылга төмөнкүдөй каржылоо ченемдери белгиленген:

ММК Фондунун топтолгон бюджетинин каражаттарынын эсебинен:

- саламаттыкты сактоонун кургак учукка каршы чара көрүү уюмдарынын медициналык кызматтары үчүн төлөөнүн базалык чени 5 588 сом өлчөмүндө;

- стационарлардын медициналык кызматтарын төлөөнүн базалык чени (республикалык, шаардык, областтык, райондук) 5 588 сом өлчөмүндө;

- Үй-бүлөлүк медицина борборун каржылоо боюнча бир адамга каралган ченем 173,03 сом өлчөмүндө;

- Үй-бүлөлүк дарыгерлер тобун каржылоо боюнча бир адамга каралган ченем 178,71 сом өлчөмүндө;

- тиш дарылоочу поликлиникаларды каржылоо боюнча бир адамга каралган ченем 141,74 сом өлчөмүндө;

- тез медициналык жардамдын 1 линиялык бригадасынын ченеми 568 467 сом өлчөмүндө.

ММК Фондунун 2018-жылдын 1-февралындагы №40 буйругунун негизинде 2018-жылга бюджет түзүү жана Бирдиктүү төлөөчү системасында иштеген саламаттыкты сактоо уюмдарынын сунушталган медициналык кызмат көрсөтүүлөрү үчүн төлөө ченемдери бекитилген.

2018-жылы ММК Фонду тарабынан ММК Фондунун АБ аркылуу Бирдиктүү төлөөчү тутумунда иштеген 263 саламаттыкты сактоо уюмдары менен МКП жүзөгө ашырууга келишим түзүлгөн.

Калкка медициналык-санитардык жардам көрсөтүүгө түзүлгөн келишимдерге ылайык ММК Фонду МКПны төмөнкү багыттар боюнча жүзөгө ашырууга каржылоону камсыз кылган:

- жалпы 5 797 672,9 миң сом суммасына 67 стационар (кыска мөөнөт ичинде дарылануу бөлүмдөрүн, ыкчам медициналык жардам көрсөтүү боюнча 17 бөлүмдү, адистештирилген уюмдарга караштуу 2 амбулатордук диагностикалык бөлүмдөрдү, 7 санитардык авиация бөлүмдөрүн, 3 тез медициналык жардам көрсөтүү бөлүмдөрүн эске алуу менен) (максаттуу каражаттарды каржылоону эске албаганда);

- жалпы 4 000 567,3 миң сом суммасына 64 ҮМБ жана 29 ЖПДБ (1050 ҮМБны, 17 юридикалык жактан өз алдынча иш алып барган ҮМБны, 23 тиш дарылоочу бөлмөлөрдү, 74 тез медициналык жардам көрсөтүү бөлүмдөрүн, 25 ЖВПБга караштуу кыска мөөнөт ичинде дарылануу бөлүмдөрүн, ЖВПБга караштуу 2 ыкчам медициналык жардам көрсөтүү бөлүмүн эске алуу менен) (максаттуу каражаттарды каржылоону эске албаганда).

Аудиттин жүрүшүндө ММК Фондунун бюджетин түзүү ар бир бюджет түзүү көрсөткүчү боюнча Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2008-жылдын 13-июнундагы “Бирдиктүү төлөөчү системасында медициналык-санитардык жардамды каржылоо методдорун оптималдаштыруу жөнүндө” токтому менен бекитилген Мамлекеттик кепилдиктер программасы боюнча Кыргыз Республикасынын жарандарына көрсөтүлүүчү медициналык-санитардык жардамды каржылоонун базалык ченемдерин эсептөө методикасына ылайык ишке ашырыла тургандыгы аныкталган, бирок МКП боюнча сунушталган кызмат көрсөтүүлөрдү каржылоо саламаттыкты сактоо уюмдарынын түзүмүнүн татаалдыгын эске алуу менен аралаш жүргүзүлөт, анда ҮМБнын курамына ҮМБ, стоматологиялык бөлмөлөр, тез медициналык жардам көрсөтүү, стационар бөлүмдөрү кирет, ага кыска мөөнөт ичинде дарылануу бөлүмдөрү, өзүнчө стационарларда тез медициналык жардам көрсөтүү стационарлары, санавиация, амбулатордук-диагностикалык бөлүмдөр ж.б. кирет.

Аудит, бардык көрсөткүчтөр боюнча өзүнчө эсеп жүргүзүү жана демек, өзүнчө каржылоо жүргүзүү зарыл деп эсептейт, бул медициналык жардам көрсөтүүгө каржылоонун натыйжалуулугуна көз салууга мүмкүндүк берет.

Мында, «Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Милдеттүү медициналык камсыздандыруу фондунун 2018-жылга каралган бюджетти жана 2019-2020-жылдарга болжолдоо жөнүндө» Кыргыз Республикасынын

Мыйзамынын 5-беренесинин 1-бөлүгүндө каралган, ММК Фондуна республикалык бюджеттен 10 566 697,2 миң сом суммасында өткөрүлүп берилүүчү такталган бөлүнгөн акча каражаттары өлчөмү Финансы министрлиги тарабынан 100,0 млн. сомго (99,1 %) төмөндөтүү менен каржылангандыгын, белгилеп кетүү зарыл.

Бул 157 500,0 миң сом суммасындагы каражаттар, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2018-жылдын 28-сентябрындагы №451 “Өкмөттүн 2011-жылдын 26-майындагы №246 “Кыргыз Республикасынын саламаттыкты сактоо кызматкерлеринин эмгегине төлөөлөр жөнүндө жобону бекитүү тууралуу” токтомуна өзгөртүүлөрдү киргизүү жөнүндө” токтомуна ылайык, 2018-жылы ФАПтардын үй-бүлөлүк дарыгерлердин/жалпы тажрыйба дарыгерлеринин, үй-бүлөлүк медайымдардын жана орто медициналык персоналдын эмгек акысын жогорулатууга каралган.

Жогоруда аталган Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн токтому менен бекитилген ФАПтардын үй-бүлөлүк дарыгерлердин/жалпы тажрыйба дарыгерлеринин, үй-бүлөлүк медайымдардын жана орто медициналык персоналдын эмгек акысын жогорулатуу механизми татаал экендигин белгилөө зарыл, ушуга байланыштуу 93 750,1 миң сом суммасында бөлүнгөн каражаттар толук көлөмдө өздөштүрүлгөн эмес жана өз кезегинде республикалык бюджет тарабынан жеткире каржыланган эмес. Ошондой эле республикалык бюджет тарабынан гемодиализ кызматтарын каржылоо үчүн каралган 6 249,9 миң сом өлчөмүндөгү сумма жеткире каржыланган эмес.

Республикалык бюджеттен ММК Фондуна өткөрүлүүчү каражаттар боюнча чейрек ичинде аткарууларды иликтөө, Финансы министрлиги тарабынан 1-чейректе - 2537928,9 миң сом каржылангандыгын көрсөткөн, бул Кыргыз Республикасынын “Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Милдеттүү медициналык камсыздандыруу фондунун бюджетти жөнүндө” мыйзамында белгиленген 25 % планда такталган көлөмдөн 24,2 % түзөт, 2-чейректе - 2537928,9 миң сом (24,2 %), үчүнчү чейректе – 2605928,9 миң сом (24,9 %), 4-чейректе – 2784910,5 миң сом (26,6 %) каржыланган. Каржылоо каражаттарынын негизги көлөмү декабрь айына туура келе тургандыгын белгилеп кетүү зарыл, ушундан улам жыл акырына карата акча каражаттар корунун олуттуу калдыгы келип чыгат. Ошону менен, мамлекеттин калкка кепилденген медициналык жардамды көрсөтүү милдеттенмелери толук көлөмдө камсыздалган эмес жана жыл сайын республикалык бюджеттен жеткире каржыланбай калышы тобокелдиги бар.

Чыгаша бөлүгү боюнча өзгөрүүлөр ошондой эле Бирдиктүү төлөөчү системасынын саламаттыкты сактоо уюмдары менен калкка медициналык жана башка кызматтарды көрсөтүү үчүн эсептешүү боюнча чыгашаларда да жүргөн. Бекитилген бюджетке ылайык ММК Фондунун бюджетинен Бирдиктүү төлөөчү тутумунун саламаттыкты сактоо уюмдары менен эсептешүү үчүн чыгашалар 13 285 890,8 миң сом көлөмүндө каралган. Такталган бюджетте - 14 019 368,4 миң сом, б.а. жалпы алганда бул көрсөткүч 733 477,6 миң сомго жогорулаган.

Мында чыгашалар боюнча бекитилген көрсөткүчтөрдүн өзгөрүшү Эсептөө палатасынын бюджеттик каражаттар боюнча чыгашалар сметасын жана ММК Фондунун 2017-жыл үчүн атайын каражаттары боюнча кирешелер жана чыгашалар сметасынын аткарылышына аудит жыйынтыгы боюнча берилген жазма буйруктарды аткарууга байланыштуу келип чыккан.

Алсак, Эсептөө палатасы тарабынан 2017-жылы ММК каражаттары боюнча 37 саламаттыкты сактоо мекемесине 5 375,5 миң сом суммасында ашыкча төлөнгөн каржылоону корректировкалоо жана ММК каражаттары боюнча 160 106,8 миң сом суммасындагы карыздын ордун жабуу талабы белгиленген.

ММК каражаттары боюнча ашыкча төлөө жана карыз суммаларын салыштырып текшерүүдөн кийин Бирдиктүү төлөөчүнүн чыгашалары боюнча бекитилген бюджеттик параметрлерге 139 470,4 миң сом суммасында тактоолор киргизилген же ММК Фондунун милдеттүү медициналык камсыздандырууга төгүмдөр боюнча бюджетинин киреше бөлүгүн 137 178,0 миң сом суммасына көбөйтүүнүн эсебинен ММК каражаттары боюнча карыздын ордун жабуу эсебине саламаттыкты сактоо уюмдарынын чыгашаларын көбөйтүү боюнча корректировкалоолор киргизилген.

Ошентип, ММК Фондунун 2018-жылга бюджетинин киреше бөлүгүнүн бекитилген параметрлери жалпы алганда 588 506,4 миң сомго көбөйтүлгөн, мында ММК Фондунун бюджетинин чыгашалары боюнча параметрлер 110 260,8 миң сомго гана көбөйтүлгөн.

ММК Фондунун бюджетинин чыгашалары 2018-жылы ичинде ММК Фондунун маалыматына ылайык 14 209 906,1 миң сомду түзгөн, такталган болжолдоого ылайык 14 340 587,0 миң сом же 99,1 % аткарылган.

Саламаттыкты сактоо уюмдарын колдоо жана өнүктүрүү үчүн ММК каражаттарынын эсебинен бөлүнгөн каражаттар

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2017-жылдын 5-октябрындагы №647 токтому менен бекитилген “Саламаттыкты сактоону колдоо жана өнүктүрүүгө каражаттарды түзүү жана пайдалануу тартибине” ылайык, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2012-жылдын 15-февралындагы №91 “Саламаттыкты сактоо жана милдеттүү медициналык камсыздандыруу боюнча байкоо кеңеши жөнүндө” токтомуна ылайык түзүлгөн Саламаттыкты сактоо жана милдеттүү медициналык камсыздандыруу боюнча байкоо кеңешинин (мындан ары – Байкоо кеңеши) чечимдери боюнча бардыгы болуп 15 039,3 миң сом Бирдиктүү төлөөчү тутумунда иштеген саламаттыкты сактоо уюмдары үчүн медициналык жабдуу жана тез медициналык жардам автомашиналарын сатып алууга каржылоо сунушталган, жыл акырына 2018-жылга Байкоо кеңешинин чечимдери боюнча саламаттыкты сактоо уюмдарын материалдык-техникалык жабдуу үчүн каралган каражаттар калдыгы 9 960,7 миң сомду түзгөн, алардын ичинен 5087,0 миң сом ушул аудиттин жүрүшүндө Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 30.05.2019-жылдагы №170-б буйругу менен такталган, калган 4873,7 миң сомду ММК Фондунун 2019-жылга бюджетинде Байкоо кеңешинин

чечимдери боюнча саламаттыкты сактоо уюмдарын материалдык-техникалык жабдууга багытталган каражаттардын жалпы көлөмүн көбөйтүү аркылуу жылытуу тутумунун техникалык жабдууларына жана аны орнотууга багыттоону такташтыруу зарыл.

ММК Фондунун 27.08.2018-жылдагы №276 буйругу менен 2018-жыл үчүн бюджетте жалпы 23534,0 миң сом суммасында саламаттыкты сактоону колдоого алуу жана өнүктүрүү үчүн каралган каражаттар бөлүштүрүлгөн.

Байкоо кеңешинин 16.11.2018-жылдагы чечими менен 2018-жылга каралган бюджетте саламаттыкты сактоону колдоого алуу жана өнүктүрүү үчүн каралган, үнөмдөлгөн 2 300 000,0 миң сом суммасындагы каражаттардын эсебинен материалдык-техникалык жабдууну жакшыртууга муктаж болгон саламаттыкты сактоо уюмдарынын тизмеги бекитилген, анын ичинде: Чүй областтык ҮМБ - 1300 000,0 миң сом А классындагы УАЗ базасындагы тез жардам автомашинасын сатып алууга жана Нарын областынын Жумгал районунун профессор Э.Матыев атындагы АО - 1000 000,0 миң сом.

2018-жылы ушул каражаттардын эсебинен бир катар саламаттыкты сактоо уюмдары 24 872,4 миң сом суммасына медициналык жабдуулар жана тез жардам автотранспорттук каражаттар менен камсыздалган.

Гемодиализ кызматтары үчүн чыгашалар

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 20.11.2015-жылдагы №790 токтому менен бекитилген “Жарандарды медициналык-санитардык жардам менен камсыздоо боюнча мамлекеттик гарантиялар программасына” ылайык, жарандар жеңилдиктерге укугу бар же жогуна карабастан Баа преискуранты боюнча кымбат баалуу изилдөөлөрдүн жана манипуляциялар наркын; **гемодиализ**; плазмаферез; ядердик-магниттик-резонанстык, томография ж.б. үчүн төлөшөт.

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2018-жылдын 7-сентябрындагы №420 “Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн саламаттыкты сактоо жана медициналык камсыздандыруу чөйрөсүндө айрым чечимдерге өзгөртүүлөрдү киргизүү жөнүндө” токтомуна ылайык гемодиализ кызматтары саламаттыкты сактоо уюмдары тарабынан менчик формасына карабастан медициналык жана башка кызматтарды көрсөтүү боюнча келишимдердин негизинде ишке ашырылат.

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2016-жылдын 11-апрелиндеги №164-р жана 2016-жылдын 29-декабрындагы №580-б буйруктарын аткаруу максатында, ММК Фонду Бирдиктүү төлөөчү тутумунда а ММК Фондунун аймактык башкармалыктары менен гемодиализ кызматтарын көрсөтүүгө келишим түзгөн жеке медициналык борборлордо өнөкөткө айланган бөйрөк оорусу менен (мындан ары - ХПН) терминалдык стадиясында турган ооруган адамдарды программалык гемодиализ менен жеңилдетилген түрдө дарылоону каржылайт.

Гемодиализдин жеңилдетилген сеансын алуу үчүн оорулуулардын тизмеги Саламаттыкты сактоо министрлигинде түзүлөт.

ММК Фондунун маалыматы боюнча «Гемодиализ» маалыматынын базасында 18.04.2016-жылдан тартып жеңилдетилген программалык гемодиализге

Саламаттыкты сактоо министрлиги тарабынан 180 адам, 2017-жылы – 473, 2018-жылы – 524 адам, жыйынтыгында – 1177 адам жөнөтүлгөн.

Жеңилдетилген негизде 75 319 сеанс гемодиализ кызматтары үчүн төлөөгө 2018-жылга каралган такталган бюджетте 354 000,0 миң сом өлчөмүндө сумма каралган, иш жүзүндө бул максаттарга 309 200,0 миң сом (87,3%) каржыланып, 65790 сеанстын өткөрүлүшүн камсыз кылган.

2018-жылга «Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Милдеттүү медициналык камсыздандыруу фондунун 2018-жылга каралган бюджетти жана 2019-2020-жылдарга болжолдоо жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын негизинде гемодиализ кызматтарына 286 000,0 миң сом бекитилген, такталган план 354 000,0 миң сомду түзгөн. Бюджеттик каражаттар боюнча чыгашалар сметасын аткаруу жөнүндө отчет деп аталган 2-формага ылайык (мамлекеттик программалар, иш-чаралар жана төлөөлөр), “Саламаттыкты сактоо тутумунда (Бирдиктүү төлөөчү) бир берене түрүндө көрсөтүлгөн чыгашалар” 2216-беренеси боюнча касса чыгашалары 309 213,9 миң сомду түзгөн (жүргүзүлгөн 65 790 сеанс үчүн).

ММК Фондунун аккумуляциялык эсебинде 2018-жылдын акырына пайдаланылбаган каражаттар калдыгы 44 786,1 миң сомду түзгөн.

ММК Фондунун отчеттук маалыматтарына ылайык 2018-жылдын башталышына карата жеке медициналык борборлор алдында гемодиализ кызматтары үчүн 13 256,6 миң сом суммасында дебитордук карыз катталган, алар жеке медициналык борборлордун кайрылууларынын негизинде каржыланган.

ММК Фондунун 30.01.2019-жылдагы №1 буйругуна ылайык жеке медициналык борборлорго гемодиализ кызматтары үчүн жыл башына карата кредиттик карыздын ордун жабууну эске алуу менен 28.12.2018-жылдан тартып 14.01.2019-жылга чейин, 15.01.2019-жылдан тартып 29.01.2019-жылга чейин 30 000,0 миң сом которулган.

2018-жылы ММК Фондунун АБ 14 жеке медициналык борборлор менен келишим түзүлгөн.

Саламаттыкты сактоо министрлигинин 26.12.2017-жылдагы №1161 жана ММК Фондунун 26.12.2017-жылдагы №358 биргелешкен буйругу менен жеке медициналык борборлорго гемодиализ кызматтарын көрсөтүүгө типтүү келишим түзүлгөн, бир сеанс үчүн тарифи – 4700 сом. Мындан тышкары, жаңы Типтүү келишимде пациенттин 550 сомдон жогору эмес төлөө наркы аныкталгандыгын белгилөө зарыл, бардыгы болуп бир сеанстын наркы 5250 сомду түзөт.

ММК Фондунун линиясы боюнча гемодиализ кызматтары 2018-жылы жеке клиникалардан 4700 сомго чейин сатылып алынган, алар боюнча бекитилген эсептөө формалары жок.

Тарифтин орточо өлчөмү, 2016-жылга бюджетте гемодиализ кызматтарына, дарыланып жаткандардын санына (118 адам) жана медициналык жардамдын ченеми (бир дарылануучуга – 12 сеанс, бир бейтапка – 1 календардык ай) 60 000,0 миң сом суммасында каралган каражаттардан улам аныкталгандыгын белгилеп кетүү зарыл.

Көрсөтүлгөн медициналык кызматтар үчүн төлөө ММК Фонду тарабынан Келишимдин негизинде, Кыргыз Республикасынын жарандарынын жеке медициналык борборду эркин тандоо укугун жүзөгө ашыруусун, республикалык бюджетте өтүп жаткан жылга милдеттенмелер жана төлөмдөр боюнча гемодиализ ыкмасында бөйрөк терапиясын каржылоонун бекитилген бюджетте каралган каражаттар чегинде көрсөтүлгөн медициналык жардамдын сапатын жана көлөмүн контролдоо жыйынтыктарын эске алуу менен жүргүзүлөт.

ММК Фонду тарабынан 2018-жылы 5-стадиядагы өнөкөткө айланган бөйрөк жетишсиздиги менен ооруган адамдар үчүн жеңилдетилген гемодиализ көрсөтүү боюнча кызматтарды жалпы 326 396,2 миң сом суммасына сатып алуу конкурстук тооруктарын жүргүзүүсүз ишке ашырылган, бул “Мамлекеттик сатып алуулар жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын талаптарына каршы келет.

“Кыргыз Республикасынын 2019-жылдын 26-июнундагы №76 мыйзамына өзгөртүүлөрдү киргизүү жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамына ылайык, 2019-жылдын 1-июлунан тартып бул Мыйзамдын талаптары 5-стадиядагы өнөкөткө айланган бөйрөк жетишсиздиги менен ооруган адамдар үчүн жеңилдетилген гемодиализ кызматы боюнча кызматтарга байланыштуу мамлекеттик сатып алууларга таркатылбайт. Ал эми 1ден 4гө чейинки стадиядагы өнөкөткө айланган бөйрөк жетишсиздиги менен ооруган адамдарга дары-дармектерди сатып алууга жардам берүү маселеси боюнча - ооруган адамдар өз эсебинен акы төлөө менен алышат.

Кардиокызмат боюнча чыгашаларды талдоо

Бирдиктүү төлөөчү тутумунда адистештирилген кардиохирургиялык медициналык кызматты төмөнкү уюмдар сунушташат:

- Жүрөк хирургиясы жана органдарды трансплантациялоо илимий-изилдөө институту (мындан ары – НИИХСТО).

- Түштүк регионалдык жүрөк-кан тамыр хирургия борбору (мындан ары - ЮРЦССХ).

- “Алиев Мамат атындагы Ош-Кардио” медициналык борбору.

«Кыргыз Республикасындагы саламаттыкты сактоо уюмдары жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 42-беренесине ылайык, жеке менчик формасында түзүлгөн саламаттыкты сактоо уюмдары келишимдердин негизинде, мамлекеттик жана муниципалдык саламаттыкты сактоо уюмдары үчүн белгиленген ченемдер боюнча мамлекеттик бюджеттин жана милдеттүү медициналык камсыздандыруу каражаттарынан сунушталуучу кызматтар үчүн төлөө менен Мамлекеттик гарантиялар программасын, милдеттүү медициналык камсыздандыруу программаларын жүзөгө ашырууга катышышы мүмкүн.

“Алиев Мамат атындагы Ош-Кардио” медициналык борбору 2012-жылдан тартып ММК Фондунун Ош АБ менен келишимдик мамилелерде иштейт жана ал ММКнын каражаттарынын эсебинен гана камсыздандырылган, дарылануудан

өткөн адамдардын саны боюнча иштейт (Клиника-сарпталуучу топторду эске алуу менен бюджеттик ченем боюнча каржылоосуз).

2018-жылы НИИХСТО 1190 адам, ЮРЦССХ – 3016, “Алиев Мамат атындагы Ош-Кардио” медициналык борборунда ММКФ АБ келишимине ылайык 1865 адам дарыланган (2017-ж. – 1880), анын ичинде 1538 камсыздандырылган адамдар (82,5 %).

Жеке медициналык борборлорго кызмат көрсөтүүлөр үчүн төлөө боюнча чыгашаларга бардыгы болуп «Медикаменттерди жана медициналык багыттагы каражаттарды сатып алуу» деген 2217-беренеси боюнча 25 632,7 миң сом бекитилген, бардыгы болуп 8159,5 миң сом такталган, касса чыгашалары 8159,5 миң сомду, айкын чыгашалар 8330,1 миң сомду түзгөн.

МКП жана ММК боюнча арзандатылган дары менен камсыздоо программаларын жүзөгө ашырууну талдоо

ММК кошумча программасы 2018-жылы жазылган рецепттердин саны 1149,3 миңди түзгөн (2017-ж. – 1173,2 миң рецепт). Региондор боюнча жазылган рецепттердин саны 30 % (349,2 миң рецепт) - Ош областы боюнча, 17 % (195,9 миң рецепт) - Джалал-Абад областы боюнча, 16 % (180,5 миң рецепт) – Бишкек шаары, 12 % (134,4 миң рецепт) – Баткен областы, 8 % (94,6 миң жана 93,4 миң рецепт) – Ысык-Көл жана Чүй областтары, 4 % - 5 % (57,6 миң рецепт жана 43,6 миң рецепт) – Талас жана Нарын областтары боюнча түзгөн.

Калктын камсыздандырылган категориясы боюнча рецепттердин максималдуу үлүшү пенсионерлерге 36 % (414,0 миң рецептти), 21 % (236,8 миң рецепт) калктын иштеген катмарына, 18 % (208,9 миң рецепт) – балдарга, 10 % (113,9 миң рецепт) – социалдык жөлөк пул алган адамдарга, 9% (105,6 миң рецепт) – кош бойлуу аялдарга, 4 % (43,2 миң рецепт) – фермерлерге берилген. Калган категорияларга бардык жазылып берилген рецепттердин 2 % туура келген.

2018-жылы ММКнын кошумча программасы боюнча сатып өткөрүлгөн медикаменттер үчүн ордун толтуруу суммасы 280 555,8 миң сомду түзгөн, анын ичинде: Бишкек ш. боюнча – 51 046,2 миң сом (18,2 %), Чүй областы – 40 337,5 миң сом (14,4 %), Ош областы – 75 445,1 миң сом (26,9 %), Баткен областы – 15 889,0 миң сом (5,7 %), Жалал-Абад областы – 49 713,9 миң сом (17,7 %), Ысык-Көл областы – 22 296,5 миң сом (7,9 %), Нарын областы – 13 349,3 миң сом (4,8 %), Талас областы – 12 478,4 миң сом (4,4 %).

ММК кошумча программасы боюнча арзандатылган дары-дармек менен камсыздоого багытталган каражаттарды өздөштүрүү 98,6 % түзгөн, мында такталган бюджет 276 758,9 миң сом чегинде катталган, ордун толтуруу суммасы 280 555,8 миң сомду түзгөн жана каржылоо 276 758,9 миң сом көлөмүндө же такталган каражаттардын 100 % аткарылган. Мында, МКПнын жеңилдетилген шарттарда дары-дармек менен камсыздоо боюнча үнөмдөлгөн каражаттарды жылдыруунун эсебинен өздөштүрүү 99% жакындатылгандыгын белгилөө зарыл. ММК Фондунун фармацевтика кызмат көрсөтүүсү алдында карызы жыл акырына 51 717,3 миң сом өлчөмүндөгү сумманы түзгөн.

2017-жылы ММК каражаттары боюнча республикалык бюджеттен иш жүзүндө 429 637,7 миң сом жеткире каржыланбагандыгын белгилөө зарыл, ушундан улам 2018-жылдын башталышына медицина жана фармацевтика кызматтарын көрсөтүүчүлөр алдында кредиттик карыз келип чыккан. Ошону менен Финансы министрлиги тарабынан Кыргыз Республикасынын «Жарандарды медициналык камсыздоо жөнүндө» мыйзамынын социалдык жактан аз камсыз болгон категориялардын ММК каражаттарды өз убагында каржылоо бөлүгү бузулган. 2018-жылы ичинде көрсөтүлгөн карыз ММК Фондунун күндөлүк бюджетинин эсебинен орду жабылган. Ушуга байланыштуу, ММК Фондунун 23.11.2019-жылдагы №356 «Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу ММК Фондунун Директорлор кеңешинин 23.11.2019-жылдагы чечимин жүзөгө ашыруу жөнүндө» буйругунун негизинде, 12 323,4 миң сом суммасына сметалык багыттар МКП боюнча Жеңилдетилген шарттарда дары-дармек менен камсыздоодон ММК боюнча жеңилдетилген камсыздоого жылдырылган. МКП жеңилдетилген шарттарда дары-дармек менен камсыздоо боюнча үнөмдөө себеби катары рецепттердин аз жазылып берилиши, ошондой эле рецепттерди тариздөөгө убакыттын сарпталышы. Башка себеп – ар кандай дары-дармек каражаттарын жеткирүүдө үзгүлтүктөрдөн улам рецепттердин жазылбашы. Алсак, жарандардын Түз байланышка кайрылуусун иликтөө дарыканаларда бир катар дары-дармектердин жок болушу: Атровент, таблетка түрүндө Морфин, Диазепам, Беклометазон жана Серетид.

ММКнын кошумча программаларынын каражаттарын өздөштүрүлүшүн иликтөө, негизинен 80 % жана 100 % ортосунда өзгөрүп тургандыгын көрсөткөн. Жыл жыйынтыгы боюнча каражаттарды өздөштүрүү 90 % чегинде, мында Баткен областынан тышкары, мында өздөштүрүү – 66 % түзгөн.

МКП боюнча жеңилдетилген шарттарда дары-дармекти камсыздоо Мамлекеттик кепилдиктер программасы боюнча арзандатылган дары-дармек менен камсыздоого багытталган каражаттарды камсыздоо 78,3 % түзгөн. Такталган бюджетте 42 448,0 миң сом каралган, ордун жабуу суммасы 43 089,9 миң сомду түзгөн.

2018-жылы МГКП жеңилдетилген шарттарда дары-дармек менен камсыздоо боюнча сатылган медицинаменттердин ордун жабуу суммасы 43 089,9 миң сомду түзгөн, анын ичинде: Бишкек ш. боюнча – 8 827,4 миң сом (20,5 %), Чүй областы – 8 041,1 миң сом (18,7 %), Ош областы – 8 205,0 миң сом (19,0 %), Баткен областы – 1 943,7 миң сом (4,5 %), Жалал-Абад областы – 5 812,4 миң сом (13,5 %), Ысык-Көл областы – 5 448,8 миң сом (12,6 %), Нарын областы – 3 275,5 миң сом (7,6 %), Талас областы – 1 536,0 миң сом (3,6%).

2018-жылы МКП жеңилдетилген шарттарда дары-дармек менен каржылоо боюнча сатылган медицинаменттердин ордун жабуу суммасы 42 448,0 миң сомду түзгөн, анын ичинде: Бишкек ш. боюнча – 8 300,3 миң сом (19,5 %), Чүй областы – 8 101,2 миң сом (19,0 %), Ош областы – 8 143,1 миң сом (19,2 %), Баткен областы – 1 918,4 миң сом (4,5 %), Жалал-Абад областы – 5 663,4 миң сом (13,3 %), Ысык-Көл областы – 5 661,0 миң сом (13,3 %), Нарын областы – 3 099,3 миң сом (7,3 %), Талас областы – 1 561,6 миң сом (3,7 %).

Мында, пландаштырылган сумманы 12 323,4 миң сомго төмөндөтүүнүн (планды кыскартуу) эсебинен бардык региондордо өздөштүрүү 80 % - 90 % чейинкини түзгөндүгүн белгилөө зарыл.

2018-жылы жеңилдик берилген ооруган адамдар категориясына (*Маалымат базасына ылайык*) 92,6 миң МГГ рецепти жазылган, бул 2017-жылга караганда 9 миң рецептке көп (83,6 миң рецепт).

87,2 миң рецепт боюнча сатылган дары-дармек каражаттары үчүн ММК Фонду тарабынан 42 448,0 миң сом орду жабылган (2017-жылы - 39068,7 миң сом), мында 3 % аффект оорууга, 22 % бронха астмасы, 27 % онкологиялык оорулуулар, 16 % параноид шизофрениясы, 32 % эпилепсияга чалдыккан оорулуулар үчүн сумма түзгөн.

Ушуну менен бирге, ҮМБ/ҮДТ (2017-жылдын декабрь айына карата) 5 нозология боюнча эсепте турган 29,9 миң бейтаптардын ичинен (аффективдик оорууга, бронха астмасына, онкологиялык оорулууларга, параноид шизофрениясына, эпилепсияга чалдыккан) 20,8 миң бейтап же 70 % гана жеңилдетилген шарттарда дары-дармек менен камсыздоодон пайдаланышкан. Алсак, 2018-жылы жеңилдетилген шарттарда дары-дармек менен бардыгы болуп 9 089 адам камсыздалган эмес.

Бронха астмасы менен ооруган бейтаптар арасында жеңилдетилген шарттарда дары-дармек менен камсыздоого алынган бейтаптардын үлүшү 75 %, онкологиялык оору менен ооругандар – 118 %, эпилепсия менен ооругандар арасында – 66 %, параноид шизофрениясы менен ооруган бейтаптар арасында 60 % жана аффект оорууга чалдыккандар – 40 % түзгөн.

Толук эмес камсыздоого алынбашы себептеринин бири катары катталган бейтаптардын бардыгына эле жеңилдетилген рецепттер жазылып берилет. Ушундан улам, жеңилдетилген дары-дармек менен камсыдалгандардын үлүшү 2018-жыл жыйынтыгы боюнча 70% түзгөн, жеңилдетилген шарттарда дары-дармек албагандардын саны – 30% түзгөн. Ошондой эле башка себеп катары, жеңилдетилген дары-дармек менен камсыздалуучу бейтаптар үчүн каралган баңги зат жана психотроптук дары-дармектерди сатууга укуктуу дарыканалардын санынын жетишсиздиги саналат (15 аталыштын ичинен 12). Мисалы, Талас областы жана Бишкек шаарында баңги зат каражаттарын саткан бирден гана дарыкана бар.

Баңги зат жана психотроптук дары-дармектерди жеткирүү көп учурда кечиктирилгендиги жана алардын дарыканаларда жок болгондугунан рецепттин жазылбагандыгы, ушундан улам алардын сатылбагандыгы себептеринен болгон. Мисалы, дарыканаларда март-апрель айларында онкология оорусуна чалдыккандар үчүн таблетка түрүндөгү морфин жок болгон. Мындан тышкары, бронха астмасы менен ооругандар үчүн Беклометазон-эрозоль препараттарынын болушунун үзгүлтүккө учурагандыгы белгиленген.

ММК/МКП төлөнбөгөн кайтарылуучу рецепттери. Көйгөйлүү маселе катары кайтарылуучу рецепттердин болушу саналат, б.а. дарыканаларда сатылган, бирок ҮМБ/ГСВ тарабынан Базага рецепттер өз убагында чагылдырылбагандыгынан мындай рецепттер төлөнбөгөн катары катталат.

2018-жылы фармацевтикалык кызмат көрсөтүүлөрдүн (дарыканалар) өз убагында каржыланышын талдоодо, 2018-жыл жыйынтыгы боюнча алдын ала сатылган 756 рецепттерден төлөнбөгөн катары 294,1 миң сом калган. МКП рецепттери (сары рецепттер) боюнча да жагдай ушундай: төлөнбөгөн сумма 125,3 миң сом.

2018-жылы ичинде жумушчу топ тарабынан дары-дармек менен жеңилдетилген шарттарда камсыздоо программасы боюнча орду толтурулууга тийиш болгон дары-дармек каражаттарынын тизмеги кайра кароого алынган. Талкуунун жыйынтыгы боюнча Саламаттыкты сактоо министрлиги жана ММК Фондунун биргелешкен буйругу менен (15.05.2018-жылы №334/162) 58 генерикалык дары-дармек каражаттарынан жана медициналык багыттагы каражаттардын 3 түрүнөн турган тизмек бекитилген. Амбулатордук денгээлде орду толтурулууга тийиш болгон дары-дармек каражаттарынын маалымдамасы 2018-жылдын 27-декабрынан тартып колдонууга киргизилген.

Бекитилген дары-дармек каражаттарынын дүң баасына мониторинг жана талдоо жүргүзүлүп, ММК Фонду тарабынан ордун толтуруу баасын түзүү үчүн негиз болуп саналган базистик баалар түзүлүп, бекитилген (Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 22.11.2018-жылдагы № 546 токтому).

Орточо алганда калктын камсыздандырылган категориясына жеңилдетилген шарттарда рецепттер боюнча сатылган дары-дармектин наркынын 54,3 %, 5 оору түрүнө чалдыккандар категориясы боюнча – 91 % орду жабылат.

ММК Фондунун бюджетинин аткарылышы жөнүндө отчетту түзүү

Бюджет кодексинин 12-беренесинде, ММК Фондунун бюджетин – бул базалык мамлекеттик жана милдеттүү медициналык камсыздандыруу чөйрөсүндө мамлекеттик саясатты жүзөгө ашырган мамлекеттик органдын милдеттерин жана функцияларын финансылык камсыздоо үчүн каралган акча каражаттардын топтолгон фонду деп аныкталган.

Саламаттыкты сактоо министрлигинин 16.07.2018-жылдагы №512 жана ММК Фондунун 16.07.2018-жылдагы №243 биргелешкен буйругу менен бекитилген, ММК Фондунун бюджетин боюнча кирешелер жана чыгашалар сметасынын аткарылышы жөнүндө отчеттук формаларды түзүү жана толтуруу боюнча методикалык көрсөтмөдө анын функциясына финансылык отчетту жыйынтыктоого кирген ММК Фондунун түзүмдүк бөлүмү, жыйынтыкталган финансылык отчетту Фонддун борбордук аппараты, аймактык башкармалыктары жана саламаттыкты сактоо уюмдары тарабынан кирешелерди классификациялоо беренелеринин (элементтери) тиешелүү коддору боюнча бирдей аталыштагы көрсөткүчтөрдүн жана чыгашаларды экономикалык классификациялоо, өз ара операцияларды (ички эсептешүүлөрдү) алып салуу суммасын жалпы чыгаруу аркылуу сунушталган финансылык отчеттун негизинде түзөөрү белгиленген.

ММК Фондунун 06.04.2018-жылдагы №120 буйругу менен ММК Фондунун бюджетин түзүү, кароо, бекитүү жана аткаруу тартиби жөнүндө убактылуу жобо бекитилип, ага ылайык ММК Фондунун бюджетин аткаруу жөнүндө отчет отчеттук жыл ичинде 11 отчет түрүн камтууга тийиш:

1) отчеттук жылдын жыйынтыгы боюнча ММК Фондунун бюджетинин аткарылышы жөнүндө отчетту бюджеттик мыйзамда белгиленген тартипте сунуштоо;

2) отчеттук жыл ичинде камсыздандыруу корунун каражаттары пайдаланылышы жөнүндө отчет;

3) отчеттук жыл ичинде саламаттыкты сактоо уюмдарында медицина чөйрөсүндө техникалык жабдууну жакшыртуу жана жаңы технологияларды колдонууга киргизүү үчүн каралган каражаттардын пайдаланылышы жөнүндө отчет;

4) отчеттук жыл ичинде кредиттик жана дебитордук карыздын абалы жөнүндө отчет;

5) отчеттук жыл үчүн ММК Фондунун бюджетинин аткарылышы жөнүндө отчетко карата түшүндүрмө кат, анда пландаштырылган максаттар боюнча жыйынтык көрсөткүчтөргө жетишүү жөнүндө маалымат, бекитилген бюджет параметрлеринин жылдык бюджетти аткаруунун айкын көрсөткүчтөрүнөн объективдүү жана субъективдүү четтөөсү жөнүндө маалымат камтылат;

6) отчеттук жылы Бирдиктүү төлөөчү тутумунда иштеген саламаттыкты сактоо уюмдары менен түзүлгөн келишимдердин реестри;

7) отчеттук жылы тейлөөгө алынган региондо жашаган калктын саны жана тез медициналык жардамды түзүү боюнча бригадалар жөнүндө отчет;

8) отчеттук жылы ҮМБ кошуп жазылган жынысы-курагы боюнча топторго бөлүштүрүү менен адамдардын саны жөнүндө отчет;

9) отчеттук жылы тейлөөгө алынган калктын саны жөнүндө жана категориялар боюнча жеңилдиктерге укуктуу адамдардын саны жөнүндө отчет;

10) отчеттук жылы региондор боюнча тиш дарылоо бейтапканаларында тейлөөгө алынган калктын саны жөнүндө отчет;

11) отчеттук жылы клиника-статистикалык формалардын негизинде даярдалган, дарыланган жагдайлар боюнча отчет.

Аудит тарабынан жогоруда белгиленген отчеттордун түрлөрүнүн ичинен төмөнкүлөр түзүлгөндүгү белгиленген:

- отчеттук жылдын жыйынтыгы боюнча ММК Фондунун бюджетинин аткарылышы жөнүндө отчет;

- отчеттук жыл үчүн ММК Фондунун бюджетинин аткарылышы жөнүндө отчетко карата түшүндүрмө кат.

Мында түшүндүрмө катта пландаштырылган максаттарга жетүү боюнча жыйынтык көрсөткүчкө жетишилгендиги жөнүндө маалымат, бекитилген бюджет параметрлеринин жылдык бюджетти аткаруунун айкын көрсөткүчтөрүнөн объективдүү жана субъективдүү четтөөсү жөнүндө маалымат камтылган эмес. Башка отчеттук формалар ММК Фондунун 2018-жыл үчүн бюджетти аткаруу жөнүндө жылдык отчетуна тиркелген эмес.

Фонддун бюджетин аткаруу жөнүндө отчетко карата түшүндүрмө катта өзүнчө сапта СУ эсептеринде 309 380,0 миң сом суммасында каражаттар калдыгы чагылдырылган эмес, алар СУ боюнча чыгашалар курамында Фонддун бюджетин аткаруу жөнүндө отчетто бюджетти аткаруу катары чагылдырылган.

ММК Фондунун 06.04.2018-жылдагы №120 буйругу менен бекитилген ММК Фондунун бюджетин түзүү, кароо, бекитүү жана аткаруу тартиби жөнүндө убактылуу жобого каршы:

- ММК Фондунун бюджетин аткаруу жөнүндө отчет Саламаттыкты сактоо жана ММК боюнча Байкоо кеңешине кароого жана бекитүүгө сунушталган эмес (отчеттук жылдан кийинки жылдын 15-апрелинен кечиктирилбестен сунушталууга тийиш);

- Кыргыз Республикасынын ММК Фондунун 2018-жыл үчүн бюджетинин аткарылышы жөнүндө отчеттун долбоору Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө 2019-жылдын 17-майында, так айтканда 17 күнгө кечиктирип берилген (берүү мөөнөтү – отчеттук жылдан кийинки жылдын 1-майынан кечиктирбестен). Мында Жогорку Кеңештин да кароосуна - отчеттук жылдан кийинки жылдын 15-майынан кечиктирбестен берүү мөөнөтү бузулган.

ММК Фондунун топтоо бөлүмү тарабынан түзүлгөн жана Финансы министрлигинин Борбордук казыналыгына сунушталган 19.04.2019-жылдагы чыг.№10-2/771 ММК Фондунун 2018-жыл үчүн бюджетинин аткарылышы жөнүндө отчет, ММК Фондунун Бюджетти аткаруу башкармалыгы тарабынан түзүлгөн жана Саламаттыкты сактоо министрлигинин атынан 17.05.2019-жылдагы чыг.№ 301-1/2-6821 Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн кароосуна сунушталган ММК Фондунун 2018-жыл үчүн бюджетинин аткарылышы жөнүндө отчетко дал келбейт. Алсак, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн кароосуна сунушталган, ММК Фондунун киреше жана чыгаша бөлүгү боюнча бюджетинин аткарылышы жөнүндө отчетто төмөнкүдөй четтөөлөр аныкталган:

- ММК Фондунун 36141 классификациясы боюнча – Бирдиктүү төлөөчү (ведомствого караштуу мекемелер) киреше бөлүгүн аткаруу жагында бардыгы болуп 197386,2 миң сом (14 776 759,4-14579 373,2);

- алынган расмий трансферттер 1 148,5 миң сом;

- салыктык эмес кирешелер 156 234,3 миң сом;

- **чыгаша бөлүгү 489 321,2 миң сом:**

- 36141 классификациясы боюнча - Ведомствого караштуу мекемелер (БТ СУ) 299 481,7 миң сом көбөйүү жагына;

- 36220 классификациясы боюнча – медицина чөйрөсүндө техникалык камсыздоону жакшыртуу жана жаңы технологияларды киргизүү (саламаттыкты сактоо уюмдары) 9960,7 миң сомго көбөйүү жагына. Медицина чөйрөсүндө техникалык камсыздоону жакшыртуу жана жаңы технологияларды киргизүүгө бюджетте 25 000,0 миң сом каралган, Байкоо кеңешинин чечимдери боюнча 15 039,3 миң сом каржылоо сунушталган. Бирок, ММК Фондунун 2018-жыл үчүн бюджетинин аткарылышы жөнүндө отчетунда 25 000,0 миң сом же 9 960,7 миң сомго көп суммага чыгашалар көрсөтүлгөн же бул отчетто маалыматтар бурмалоо менен берилген;

- ММК Фондунун ТУ 36121 классификациясы боюнча 121,2 миң сом азайтуу жагына каралган.

Жүгүртүү кассасындагы 180 000,0 миң сом суммасындагы нак каражаттар (камсыздандыруу запасы) бюджеттин киреше жана чыгаша бөлүгүн аткаруу бөлүгүндө эмес, өзүнчө сапта көрсөтүлүүгө тийиш.

Мындан тышкары чыгаша бөлүгүн аткаруу суммасына 309 380,0 миң сом суммасына саламаттыкты сактоо уюмдарынын жыл акырына калдыктар камтылган.

Натыйжада киреше бөлүгү 14 579 373,2 миң сомду, чыгаша бөлүгү - 13 720 584,9 миң сомду, кирешелердин чыгашалардан артышы 858 788,3 миң сомду түзөт.

Аудит, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн кароосуна сунушталган ММК Фондунун бюджеттин аткарылышы жөнүндө отчетунун саламаттыкты сактоо уюмдарынын чыгаша бөлүгү такташтырылууга, анын ичинде топтолгон эсептеги калдыктар чечмеленип, жеткире иштелип чыгууга тийиш деп эсептейт.

Кыргыз Республикасынын Өкмөтү тарабынан Кыргыз Республикасынын 20.06.2019-жылдагы №306 «ММК Фондунун 2018-жыл үчүн бюджетинин аткарылышы жөнүндө отчетун бекитүү тууралуу» мыйзам долбоору жөнүндө токтом кабыл алынып, ага ылайык мыйзам долбоору жактырылып, Жогорку Кеңештин кароосуна жөнөтүлгөндүгүн белгилеп кетүү зарыл.

ММК Фондунун администрациялык чыгашаларына (Борбордук аппарат) бекитилген каражаттардын пайдаланылышына аудит жүргүзүлгөн эмес. Жогоруда белгиленгендей, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Финансылык полиция кызмат тарабынан алар алынгандыгынан, финансылык, банктык жана башка документтерге аудит жүргүзүү мүмкүн эмес болгон.

ММК Фондунун финансылык отчету төмөнкүлөр боюнча түзүлгөндүгүн белгилөө зарыл:

- ф.2 «Мекемелердин чыгашалар сметасынын аткарылышы жөнүндө отчет», Борбордук аппарат, ТУ, ФОР, мамлекеттик программалар (полистер, доп пакет, лек пакет, гемодиализ);

- ф.4 СУ боюнча «Мекемелердин чыгашалар сметасынын аткарылышы жөнүндө отчет».

ММК Фондунун Борбордук аппаратынын 2018-жыл үчүн чыгашалар сметасынын аткарылышы боюнча жыйынтык отчетун талдоо (БА, ТУ, ННК (натыйжа негизинде каржылоо), мамлекеттик программалар)

2018-жыл үчүн 2-формадагы «Мекемелердин чыгашалар сметасынын аткарылышы жөнүндө отчетко» ылайык, бекитилген бюджетте ММК Фондунун ишин финансылык камсыздоого жана аппаратын жана анын аймактык башкармалыктарын күтүүгө, ошондой эле Фонддун ММК КП жана МКП боюнча жеңилдетилген шарттарда дары-дармек менен камсыздоону каржылоо боюнча милдеттенмелерди аткаруусуна, гемодиализ кызматтарын, саламаттыкты сактоо уюмдарынын өнүгүшүнө жана колдоо көрсөтүүгө багытталуучу каражаттар жана камсыздандыруу запасы үчүн жалпы алганда 970 068,1 миң сом суммасында каралган. Такталган бюджетте 1 099 939,5 миң сом каралган, б.а. жалпы алганда

бул көрсөткүч 129 871,4 миң сомго такталган планда гемодиализ кызматтарын ж.б. жогорулатуунун эсебинен көбөйгөн. Касса чыгашалары 772 933,5 миң сомду, айкын чыгашалар 780 953,8 миң сомду, ал эми айкын чыгашалардын касса чыгашалардан артышы 8 020,3 миң сомду түзгөн.

Бөлүштүрүү планы боюнча ММК Фондун жана анын ТУ күтүүгө чыгашалар төмөнкүчө бөлүштүрүлгөн:

- «Эмгек акы» алгач 80 872,0 миң сом өлчөмүндө каралган, такталган смета боюнча чыгашаларга 82 952,4 миң сом өлчөмүндө каралган, 82 952,4 миң сомго каржыланган, касса чыгашалары 82 952,4 миң сомду жана айкын чыгашалар 83 057,4 миң сомду түзгөн же айкын чыгашалардын касса чыгашаларынан артышы 105,1 миң сомду түзгөн, ушундан улам жыл акырына кредиттик карыз келип чыккан;

- «Соцфондго төгүмдөр» алгач 13 950,4 миң сом каралган, такталган смета боюнча чыгашаларга 13 667,1 миң сом өлчөмүндө каралган, 13 667,0 миң сомго каржыланган, касса чыгашалары 13 667,0 миң сомду жана айкын чыгашалар 13 581,2 миң сомду түзгөн же касса чыгашаларынын айкын чыгашалардан ашырылышы 85,7 миң сомду түзгөн, бул жыл башына кредиттик карыздын ордун жабуунун натыйжасында келип чыккан;

- «Кызматтык иш сапарларга чыгашалар» алгач 7 105,2 миң сом каралган, такталган смета боюнча чыгашаларга 15 150,1 миң сом өлчөмүндө каралган, 9 492,1 миң сомго каржыланган, касса чыгашалары 9 492,1 миң сомду жана айкын чыгашалар 9 422,9 миң сомду түзгөн же касса чыгашаларынын айкын чыгашалардан артышы 69,3 миң сомду түзгөн, бул жыл башына кредиттик карыздын ордун жабуунун натыйжасында келип чыккан;

- «Телефон жана факсимиль байланыш кызматтарына» алгач 2 546,1 миң сом каралган, такталган смета боюнча чыгашаларга 2 248,3 миң сом өлчөмүндө каралган, 2 239,8 миң сомго каржыланган, касса чыгашалары 2 239,8 миң сомду жана айкын чыгашалар 2 094,6 миң сомду түзгөн же касса чыгашаларынын айкын чыгашалардан артышы 145,2 миң сомду түзгөн, бул жыл башына кредиттик карыздын ордун жабуунун натыйжасында келип чыккан;

- «Ижара төлөмүнө» алгач 2 575,0 миң сом каралган, такталган смета боюнча чыгашаларга 3 644,8 миң сом өлчөмүндө каралган, 3 644,8 миң сомго каржыланган, касса чыгашалары 3 644,8 миң сомду жана айкын чыгашалар 3 647,4 миң сомду түзгөн же айкын чыгашалардын касса чыгашаларынан артышы 2,6 миң сомду түзгөн;

- «Транспорттук кызматтарга» алгач 2 521,0 миң сом каралган, такталган смета боюнча чыгашаларга 2 538,2 миң сом өлчөмүндө каралган, 2 477,1 миң сомго каржыланган, касса чыгашалары 2 477,1 миң сомду жана айкын чыгашалар 2 412,4 миң сомду түзгөн же касса чыгашаларынын айкын чыгашалардан артышы 64,7 миң сомду түзгөн, бул жыл башына кредитти карыздын ордун жабуунун натыйжасында келип чыккан;

- «Башка кызматтарды сатып алууга» алгач 3 615,2 миң сом каралган, такталган смета боюнча чыгашаларга 4 984,1 миң сом өлчөмүндө каралган, 4 618,9 миң сомго каржыланган, касса чыгашалары 4 618,9 миң сомду жана айкын

чыгашалар 2 113,3 миң сомду түзгөн же касса чыгашаларынын айкын чыгашалардан артышы 2 505,7 миң сомду түзгөн, б.а. айырмасы ведомство ичиндеги чыгашалар менен түшүндүрүлөт;

- «Медикаменттерди жана медициналык багыттагы каражаттарды сатып алууга» алгач 345 068,1 миң сом өлчөмүндө каралган, такталган смета боюнча чыгашаларга 327 594,9 миң сом каралган, 327 366,4 миң сомго каржыланган, касса чыгашалары 327 366,4 миң сомду жана айкын чыгашалар 331 975,8 миң сомду түзгөн же айкын чыгашалардын касса чыгашаларынан артышы 4 609,3 миң сомду түзгөн, б.а. айырма 2018-жыл жыйынтыгы боюнча декабрь айы үчүн карыздын орду жабылгандыгы менен түшүндүрүлөт, мында декабрь айы үчүн карыз 2019-жылдын январь айында финансылык отчет сунушталгандан кийин жабылат;

- «Мүлктү күндөлүк оңдоо чыгашаларга» алгач 1 840,1 миң сом каралган, такталган смета боюнча чыгашаларга 1 037,2 миң сом өлчөмүндө каралган, 1 015,7 миң сомго каржыланган касса чыгашалары 1 015,7 миң сомду жана айкын чыгашалар 999,4 миң сомду түзгөн же касса чыгашаларынын айкын чыгашалардан артышы 16,3 миң сомду түзгөн, бул жыл башына кредиттик карыздын ордун жабуунун натыйжасында келип чыккан;

- «Күндөлүк чарба максаттары үчүн предметтерди жана материалдарды сатып алууга» алгач 4 077,5 миң сом каралган, такталган смета боюнча чыгашаларга 3 495,5 миң сом өлчөмүндө каралган, 3 251,9 миң сомго каржыланган, касса чыгашалары 3 251,9 миң сомду жана айкын чыгашалар 2 661,4 миң сомду түзгөн же касса чыгашаларынын айкын чыгашалардан артышы 590,5 миң сомду түзгөн, бул жыл башына кредиттик карыздын ордун жабуунун жана жыл акырында ТМЦ сатып алуунун натыйжасында келип чыккан;

- «Көмүр сатып алууга» алгач 40,0 миң сом каралган, такталган смета боюнча чыгашаларга 40,0 миң сом өлчөмүндө каралган, 40,0 миң сомго каржыланган, касса чыгашалары 40,0 миң сомду жана айкын чыгашалар 48,8 миң сомду түзгөн же айкын чыгашалардын касса чыгашаларынан артышы 8,8 миң сомду түзгөн, б.а. келип чыккан айырма калдыктардын эсебинен эсептен чыгаруу менен түшүндүрүлөт;

- «Күзөт кызматтарын сатып алууга» алгач 360,0 миң сом каралган, такталган смета боюнча чыгашаларга 30,0 миң сом өлчөмүндө каралган, 30,0 миң сомго каржыланган, касса чыгашалары 30,0 миң сомду жана айкын чыгашалар 30,0 миң сомду түзгөн;

- «Банктардын кызматтары үчүн төлөөгө чыгашаларга» алгач 91,0 миң сом каралган, такталган смета боюнча чыгашаларга 2 016,5 миң сом өлчөмүндө каралган, 1 349,3 миң сомго каржыланган, касса чыгашалары 1 349,3 миң сомду жана айкын чыгашалар 1 354,1 миң сомду түзгөн же айкын чыгашалардын касса чыгашаларынан артышы 4,8 миң сомду түзгөн;

- «Коммуналдык кызматтар үчүн төлөөгө» алгач 1 186,4 миң сом каралган, такталган смета боюнча чыгашаларга 1 174,4 миң сом өлчөмүндө каралган, 1 114,3 миң сомго каржыланган, касса чыгашалары 1 114,3 миң сомду жана айкын

чыгашалар 1 140,4 миң сомду түзгөн же айкын чыгашалардын касса чыгашаларынан артышы 26,0 миң сомду түзгөн;

- «Социалдык камсыздоо боюнча жөлөк пулга» алгач 286 000,0 миң сом каралган, такталган смета боюнча чыгашаларга 354 000,0 миң сом өлчөмүндө каралган, 309 213,9 миң сомго каржыланган, касса чыгашалары 309 213,9 миң сомду жана айкын чыгашалар 326 396,2 миң сомду түзгөн же айкын чыгашалардын касса чыгашаларынан артышы 17 182,3 миң сомду түзгөн, б.а. айырма 2018-жыл жыйынтыгы боюнча декабрь айы үчүн карыздын орду жабылгандыгы менен түшүндүрүлөт, мында декабрь айы үчүн карыз 2019-жылдын январь айында финансылык отчет сунушталгандан кийин жабылат;

- «Машиналар жана жабдууларга» алгач 22 620,1 миң сом каралган, такталган смета боюнча чыгашаларга 2 508,9 миң сом өлчөмүндө каралган, 2 400,3 миң сомго каржыланган, касса чыгашалары 2 400,3 миң сомду түзгөн.

- «Башка негизги фондуларга» алгач 600,0 миң сом каралган, такталган смета боюнча чыгашаларга 8 979,4 миң сом өлчөмүндө каралган, 8 059,4 миң сомго каржыланган касса чыгашалары 8 059,4 миң сомду түзгөн.

Борбордук аппарат боюнча чыгашаларды иликтөө (АБ жана программаларсыз)

ММК Фондунун Борбордук аппаратынын администрациялык чыгашаларына бардыгы болуп 52 728,9 миң сом бекитилген, такталган план 46611,5 миң сомду, касса чыгашалары 40 400,8 миң сомду, айкын чыгашалар 39 115,2 миң сомду түзгөн.

Саламаттыкты сактоонун ведомстволук мекемелери

2018-жыл үчүн ММК Фондунун бюджетти боюнча кирешелер жана чыгашалар боюнча алгачкы сметасы (*атайын эсен*) 13 260 258,1 миң сом суммасында бекитилген, такталган киреше сметасы 13 722 141,4 миң сомду түзгөн. «Мекемелердин чыгашалар сметасын аткаруу жөнүндө отчет» 4-формасына ылайык, жыл башына карата атайы каражаттардын такталган калдыгы 165 721,3 миң сомду түзгөн, казыналык боюнча атайы каражаттар калдыгы 206 976,4 миң сомду, айырма 41 254,9 миң сомду түзгөн, бул 2017-жылы полистерди сатуудан түшкөн каражаттар ММК Фондунун топтолгон эсебине 40 003,4 миң сом суммасында чегерилүүсү жана ИСАР долбоорунун 663,4 миң сом жана ФОР долбоорунун 588,2 миң сом суммасындагы каражаттар калдыгы менен түшүндүрүлөт.

Бекитилген бюджет 13 260 258,1 миң сомду, такталган бюджет 13 722 141,4 миң сомду түзгөн, казыналык боюнча 13 619 416,8 миң сомго кирешелер түшкөн, 13 619 416,8 миң сом суммасындагы айкын кирешелер да чагылдырылган.

Республикалык бюджеттин кирешесине 2018-жылы саламаттыкты сактоо уюмдары тарабынан 18 594,7 миң сом салынган жана башка чегерүүлөр 72 521,3 миң сомду түзгөн.

Натыйжада кирешелер 13 528 300,8 миң сомду түзгөн.

Чыгаша бөлүгүнүн такталган планы 13 887 862,7 миң сомду, касса чыгашалары 12 947 651,4 миң сомду жана айкын чыгашалар 12 318 345,0 миң сомду түзгөн.

Медицина чөйрөсүндө техникалык технологияларды жакшыртууга жана жаңы технологияларды киргизүүгө бюджетте 25 000,0 миң сом каралган, аларды аткаруу СУ боюнча «Мекемелердин чыгашалар сметасынын аткарылышы жөнүндө отчет» деген 2-формада «Машиналар жана жабдуулар» 3112-беренсинде чагылдырылган.

ММК Фондунун маалыматы боюнча бардыгы болуп Байкоо кеңешинин чечимдери боюнча 15 039,3 миң сом каржыланган.

Саламаттыкты сактоо уюмдарынын жана ММК Фондунун атайы эсептериндеги каражаттар калдыгы жыл акырына 787 625,6 миң сомду түзгөн, анын ичинде:

- «Онкологиялык кызматты колдоо фонду» коомдук фондунан ММК Фондунун атайы эсебине түшкөн каражаттар боюнча - 478 245,6 миң сом;

- саламаттыкты сактоо уюмдарынын өздүк эсептериндеги (атайын эсептериндеги) консолидацияланган бюджеттин пайдаланылбаган каражаттарынын калдыгы бардыгы болуп 309 380,0 миң сомду түзгөн, алар азыркы учурга чейин саламаттыкты сактоо уюмдарынын эсептеринде аларды пайдалануу укугусуз калган, аларды 2019-жылга СУ бюджетинде такташтыруу зарыл. ММК Фондунун 23.01.2018-жылдагы №24 буйругу менен бекитилген, «Бирдиктүү төлөөчү тутумунда иштеген саламаттык сактоо уюмдарынын атайын эсептерин түзүү жөнүндө Убактылуу жобого ылайык, бюджеттик жылдын аягында пайдаланылбай калган, СУ атайын эсептериндеги каражаттардын калдыктары, бюджеттин кирешесине алынбайт, алар СУ атайын эсебинде калат жана ММК Фондуна тиешелүү түзөтүүлөр киргизилгенге чейин чыгымдоо укугу жок, кезектеги бюджеттик жылдын башындагы каражаттар катары калтырылат.

Жыл башындагы СУ атайын эсебиндеги каражаттардын калдыктары, тиешелүү бюджеттик жылга карата ММК Фондунун бюджетти жөнүндө мыйзамга өзгөртүүлөрдү киргизүү жөнүндө мыйзам менен бекитилгенден кийин калдыктар пайдаланылышы мүмкүн.

2018-жылы ММК Фондунун топтолгон эсебине 13 092 602,1 миң сом түшкөн.

«Валюталар жана депозиттер» (бөлүштүрүлбөгөн ресурстар) 1-формасына карата 5-тиркемеге ылайык ММК Фондунун бюджетине 2018-жылы аккумуляциялык эсепке 13 092 602,1 миң сом киреше түшкөн, анын ичинде: полистерди сатуудан түшүүлөр - 10 290,3 миң сом, ММК Фондунун бюджетинин каражаттарын максатсыз пайдалануудан түшүүлөр - 1 004,0 миң сом, ICAP долбоорунун каражаттары - 9 077,8 миң сом (келишим), ННК долбоорунун каражаттары - 236 955,5 миң сом, республикалык бюджеттен алынган каражаттар - 10 466 697,2 миң сом, Соцфонддун бюджетинен алынган каражаттар - 2 328 445,8 миң сом, мамлекеттик пайдасына түшкөн кирешелер - 28,2 миң сом, анын ичинде: 50,0 миң сом (ММК КП боюнча жаңылыш которулган

каражаттарды кайтаруу); 39,6 миң сом (ММК КП рецепттери боюнча жаңылыш чегерилген каражаттарды кайтаруу); 0,7 миң сом (ММК КП боюнча жаңылыш которулган каражаттарды кайтаруу); 37,9 миң сом (жаңылыш которулган каражаттарды кайтаруу); жыл башына карата ММК полистерин сатуудан түшкөн каражаттар калдыгы 40 003,3 миң сом.

ММК Фондунун бюджетинен 12 814 463,1 миң сом сарпталган.

Мындан тышкары, «Валюталар жана депозиттер» (бөлүштүрүлбөгөн ресурстар) 1-формасына карата 5-тиркемеге ылайык ММК Фондунун аккумуляциялык эсебинде Фонддун бюджетинин 278 139,0 миң сом суммасында бөлүштүрүлбөгөн ресурстары калган, аудиттин жүрүшүндө алар боюнча түшүү булактарынын чечмелөөлөрү сунушталган эмес. Жүргүзүлгөн иликтөөнүн жана 2018-жылдын акырына калдыкты түзгөн булактарды аныктоонун жыйынтыгы боюнча 180000,0 миң сом камсыздандыруу запасынын каражаттарын эске албаганда калган 98139,0 миң сом сумма 2019-жылга карата бюджетте такталууга тийиш.

ММК Фондунун штаттык санынын сакталышына аудит

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 22.08.2011-жылдагы №473 «Кыргыз Республикасынын министрликтеринин, мамлекеттик комитеттеринин, административдик ведомстволорунун жана башка мамлекеттик органдарынын чектүү штаттык тизими жөнүндө» токтому менен ММК Фондунун негизги персоналынын 198 бирдик санда чектүү штаттык тизими бекитилген, анын ичинде Борбордук аппараты – 65 жана аймактык башкармалыктары – 133 бирдик.

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 07.05.2018-жылдагы №227 «Кыргыз Республикасынын аткаруу бийлигинин мамлекеттик органдарынын штаттык тизимин оптималдаштыруу жөнүндө» токтому менен Кыргыз Республикасынын мамлекеттик секторун күтүүгө бюджеттик чыгашаларды төмөндөтүү максатында Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 22.08.2011-жылдагы №473 токтомуна ММК Фондунун негизги персоналынын чектүү штаттык тизимин 192 бирдик санында, анын ичинде Борбордук аппаратты – 68 жана аймактык башкармалыктарда – 124 бирдик чегинде белгилөө бөлүгүнө өзгөртүүлөр киргизилген.

Талдоонун жүрүшүндө Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 07.05.2018-жылдагы №227 «Кыргыз Республикасынын аткаруу бийлигинин мамлекеттик органдарынын штаттык тизимин оптималдаштыруу жөнүндө» токтомунун Кыргыз Республикасынын мамлекеттик секторун күтүүгө бюджеттик чыгашаларды кыскартуу талабы аткарылбагандыгы белгиленген, эгерде оптималдаштырууга чейин бир айлык эмгек акы фонду штаттык тизим боюнча 601,6 миң сомду түзсө, оптималдаштыруудан кийин ал - 621,5 миң сомду же айына 19,9 миң сомго, жылына - 258,7 миң сомго көптү түзгөн. Ошентип, оптималдаштыруу чыгашаларды азайтуу менен эмес, тескерисинче, чыгашаларды көбөйтүү менен жүргүзүлгөн. Негизги персонал боюнча орточо алганда бир

бирдиктен кыскартылган, ал эми тейлөө персоналы 2-3 эсеге жакын көбөйтүлгөн, демек аларды күтүүгө чыгашалар көбөйгөн.

Эмгекке төлөө фонду боюнча чыгашалар Борбордук аппарат жана АБ боюнча кошумча 3 штаттык тизим белгилөөнүн, АБ директорунун орун басарларынын 6 штаттык бирдиктерин кыскартуунун, аларды финансылык бөлүмдөн начальниги кызматына которуунун, өз кезегинде бөлүм начальниктерин алардын айлык акысын сактап калуу менен башкы адис кызматтарына которуштуруунун натыйжасында көбөйгөндүгүн белгилеп кетүү зарыл.

АБда эмгек акы фондун түзүүгө аудиттин жүрүшүндө Фонд жөнүндө жобонун 18-пунктунда ММК Фондунун борбордук аппаратынын жана аймактык башкармалыктарынын кызматкерлеринин эмгегине төлөө шарттары Кыргыз Республикасынын Өкмөтү тарабынан аныктала тургандыгы белгиленген. Бирок, аталган жобонун талабын бузуу менен ММК Фондунун 23.03.2017-жылдагы №74 жана 06.06.2018-жылдагы №189 буйруктары менен ММК Фондунун борбордук аппаратынын жана аймактык башкармалыктарынын кызматкерлеринин кызмат акыларынын тизмеги бекитилген.

Бирдиктүү төлөөчү тутумунда иштеген саламаттыкты сактоо уюмдарынын эмгек акысына аудит

2018-жылга «Эмгек акы» беренеси боюнча топтолгон бюджет боюнча алгач смета 6 995 399,0 миң сом суммасында бекитилген, 7 173 880,7 миң сом такталган жана 7 173 880,7 миң сомго каржыланган, касса чыгашалары 7 139 772,9 миң сомду, айкын - 7 140 245,2 миң сом түзгөн. Касса чыгашаларынын айкын чыгашалардан 472,3 миң сом суммасына артышы 2018-жылга кредиттик карыздын төлөнүшү менен түшүндүрүлөт.

«Социалдык фондго төгүмдөр» беренеси боюнча 56574,8 миң сом каралган, 57537,2 миң сом такталган, 57537,2 миң сомго каржыланган жана касса чыгашалары - 54054,8 миң сомду жана айкын чыгашалар – 54432,8 миң сомду түзгөн.

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 28.09.2018-жылдагы № 451 «Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 26.05.2011-жылдагы №246 «Кыргыз Республикасынын саламаттыкты сактоо кызматкерлеринин эмгегине төлөө жөнүндө жобону бекитүү тууралуу» токтомуна өзгөртүүлөрдү киргизүү жөнүндө» токтомуна ылайык үй-бүлөлүк дарыгерлерге, жалпы тажрыйба дарыгерлерине жана үй-бүлөлүк медицина айымдарына 157,4 млн. сом суммасында иш натыйжалуулугун жана үй-бүлөлүк дарыгерлер статусун жогорулатуу, ошондой эле үй-бүлөлүк медицина адистерин саламаттыкты сактоо уюмдарына тартуу үчүн кошумча эмгек акы бөлүнгөн, жетишилген иш жыйынтыгынын жана ар бир кызматкердин дарылоо-диагностика процессине кошкон салымынын негизинде үй-бүлөлүк дарыгерлердин эмгек акысын жогорулатуу механизми колдонууга киргизилген.

Мындан тышкары ММК Фонду республикалык бюджеттин каражаттарынын эсебинен 63749,9 миң сом суммасына үй-бүлөлүк дарыгерлерге,

жалпы тажрыйба дарыгерлерине жана үй-бүлөлүк медицина айымдарына, алгачкы медициналык-санитардык жардам көрсөтүү боюнча саламаттыкты сактоо уюмдарына эмгек акыны жогорулатууга каржылоо сунуштаган.

Октябрь айында үй-бүлөлүк дарыгердин орточо айлык эмгек акысы 21535 сомду түзгөн же 89,3 % жогорулаган.

Ноябрь айында үй-бүлөлүк дарыгердин орточо айлык эмгек акысы 21535 сомду түзгөн же 88,3 % жогорулаган.

Декабрь айында үй-бүлөлүк дарыгердин орточо айлык эмгек акысы 23658 сомду түзгөн же 105,1 % жогорулаган.

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 26.05.2011-жылдагы №246 токтому менен бекитилген Кыргыз Республикасынын саламаттыкты сактоо кызматкерлеринин эмгегине төлөө жөнүндө жободо, саламаттыкты сактоо кызматкерлеринин эмгек акысы базалык эмгек акыдан, демилгелөөчү жана компенсациялоочу кошумча төлөөлөрдөн жана үстөк акылардан турат деп аныкталган. Мындан тышкары, Жободо топтолгон эмгек акы фондун үнөмдөөнүн эсебинен түзүлгөн жана эмгекке катышуу коэффициенти аркылуу бөлүштүрүлүүчү кошумча эмгек акы түшүнүгү берилген. Кошумча эмгек акы фондунун өлчөмү топтолгон эмгек акы фондунун суммасынан кепилденген эмгек акыны жана жеке төлөөлөрдү алып салуу аркылуу аныкталат.

Эмгек акы фондун пландаштырууда «кошумча эмгек акы фонду» каралбай тургандыгын белгилөө зарыл.

Ошондой эле, Жободо эмгекке катышуу коэффициенти (ЭКК) аныктамасы да берилген – башкача айтканда жамааттык эмгекте пайдаланылуучу, жалпы жыйынтыкка ар бир кызматкердин эмгегине жалпы сапаттык жана сандык баа берүү.

Бирок, Кыргыз Республикасынын колдонуудагы мыйзамына ылайык саламаттыкты сактоо кызматкерлеринин эмгегине төлөө ар бир кызмат орду категориясы боюнча өз-өзүнчө аныкталган - АУП, дарылаган персонал, орто медперсонал, кичи персонал жана ТОП.

Ошентип, Кыргыз Республикасынын саламаттыкты сактоо кызматкерлеринин эмгегине төлөө боюнча ченемдик документтерде жамааттык эмгекке төлөө формасы каралган эмес.

МГПны аткаруунун алкагында республиканын калкына медициналык-санитардык жардам көрсөтүү кызматтарын сунуштаган саламаттыкты сактоо мекемелери Кыргыз Республикасынын «Кыргыз Республикасынын саламаттыкты сактоону каржылоодо Бирдиктүү төлөөчү системасы жөнүндө» мыйзамына ылайык, саламаттыкты сактоо уюмунун ишин пландаштыруу, атап айтканда, медициналык кызматтарды көрсөтүүдөн түшкөн каражаттарды тескөө мүмкүнчүлүгү каралган.

Кыргыз Республикасынын Саламаттыкты сактоо министрлигинин 2019-жылдын 1-февралындагы №52 жана Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу ММК Фондунун 2019-жылдын 1-февралындагы №33 «Кыргыз Республикасынын алгачкы медициналык-санитардык жардам системасында медициналык жана медициналык эмес персоналдын штаттык ченемдерин бекитүү

жөнүндө» биргелешкен буйругуна ылайык Бирдиктүү төлөөчү системасында иштеген саламаттыкты сактоо уюмдарынын штаттык тизимдери, ҮМБ медициналык жана башка персоналынын убактылуу штаттык ченемдери бекитилген, анда калктын белгилүү бир санына карата адистиктер боюнча дарыгерлер кызмат орундарынын ченемдери белгиленген.

2018-жылы саламаттыкты сактоо секторунда 2011-жылдан тартып ҮДБ медициналык жана башка персоналынын штаттык ченемдери бекитилбегендигин же саламаттыкты сактоо уюмдарынын уюшулган штаттык тизими белгиленген нормаларсыз жүргүзүлгөндүгүн белгилөө зарыл, бул бюджеттик каражаттардын сарамжалдуу пайдаланылбашына алып келген. Бул маселе саламаттыкты сактоо системасынын саясатын аныктаган орган катары Саламаттыкты сактоо министрлигинин компетенциясына кирет.

Эмгекке төлөө фонду боюнча саламаттыкты сактоо уюмдары тарабынан үнөмдөлгөн каражаттарды саламаттыкты сактоо уюмдарынын материалдык-техникалык базасын жакшыртууга жумшоого болот эле.

Саламаттык сактоо министрлигинин 08.07.2011-жылдагы №354 «Эмгекке төлөө боюнча методикалык колдонмо жөнүндө» буйругу менен ай ичинде кызмат ордунда бир күндө тескөөгө алынган оору адамдардын санын жана кызмат ордунда дарыланган учурлардын санын аныктоо аркылуу саламаттыкты сактоонун стационардык мекемелеринин медициналык персоналынын иш көлөмү белгиленген.

Катталган калктын санына жана айкын дарылангандардын санына таянуу менен мекеме АУП, медициналык жана башка персоналдын штаттык бирдиктерин жана демек эмгек акы фондун да аныктоого укуктуу. Чыгаша көлөмү, кошо төлөө түрүндө түшкөн кирешелерди жана атайы каражаттарды эске алуу менен бюджеттен бөлүнгөн каражаттар жана ММК каражаттарынын чегинде бекитилет.

2018-жылы Бирдиктүү төлөөчү системасына киргизилген саламаттыкты сактоо мекемелеринде бош турган дарыгер, орто медициналык жана башка персонал орундары бекитилген штаттык бирдик санынын 3төн 31 пайызга чейинкини түзөт, бул бюджеттик каражаттарды жасалма түрдө үнөмдөөгө алып келет, ал андан кийин медицина кызматкерлери ортосунда кошумча эмгек акы катары бөлүштүрүлөт. Мында, ооруган адамга талаптагыдай медициналык дарылоо көрсөтүлбөшү фактысы эске алынбайт. Ошону менен бирге, Кыргыз Республикасынын «Кыргыз Республикасынын 2018-жылга республикалык бюджетти жана 2019-2020-жылдарга болжолдоо жөнүндө» мыйзамында (6-б.), бюджеттик уюмдарда бош орундар пайда болгондугуна жана алардын штаттык тизимин өзгөртүүдөн улам ченемдик актылар кабыл алынгандыгына байланыштуу корголгон беренелер үчүн каралган суммаларды азайтууга жол берилгендиги белгиленген.

Анткени колдо болгон каражаттарды пайдалануу мүмкүнчүлүгү саламаттыкты сактоо уюмдарынын жетекчилигине берилгендиги да жогоруда белгиленген бюджеттик каражаттар милдеттүү түрдө ошол уюмдун тескөөсүндө калууда, бул каражаттарды саламаттыкты сактоо уюмдарынын

инфраструктурасын жакшыртууга, ошондой эле медициналык кызматтарды көрсөтүүнүн сапатын жогорулатууга жана кредиттик карыздын ордун жабууга да багытталышы мүмкүн эле.

Алсак, 2018-жылга штаттык сан Бирдиктүү төлөөчү тутумунда иштеген саламаттыкты сактоо уюмдарынын бардыгы 71157,75 штаттык тизим, 57967 жеке адам санда бекитилген, анын ичинде: АУП – 2957,25 бирдик жана 2372 жеке адам, дарылоочу персонал 14482,5 бирдик жана 10915 жеке адам, орто медициналык персонал 30405,0 бирдик жана 25981 жеке адам, кичи мед. персонал 14409,75 бирдик жана 11762 жеке адам, башкалары – 8903,25 бирдик жана 6937 жеке адам.

Алгачкы медициналык-санитардык жардам көрсөткөн уюмдардын кызматкерлеринин эмгек акысы орточо алганда дарыгерлер үчүн - 12 105,0 сомду, орто медициналык персоналга – 9 143,0 сом, кичи медициналык персоналга – 6 438,0 сомду түзгөн.

Стационар персоналынын эмгек акысы орточо алганда дарыгерлер үчүн – 13 006,0 сом, орто медициналык персоналга – 10 101,0 сом, кичи медициналык персоналга – 8 171,0 сом.

ММК Фондунун жыйынтык балансын талдоо

ММК Фондунун Жыйынтык балансына ылайык 01.01.2018-жылга карата абал боюнча негизги фондулар бардыгы болуп жыл башына карата - 6233622,4 миң сом, жыл акырына - 6787713,3 миң сом.

Алардын ичинен баланстык наркы 01.01.2018-жылга карата:

- имараттар жана курулмалар жыл башына 1891917,1 миң сом, жыл акырына 2032618,2 миң сом;

- машиналар жана жабдуулар - 4294062,2 миң сом, 01.01.2019-жылга - 4689035,0 миң сом;

- башка негизги фондулар - 40313,1 миң сом, 01.01.2019-жылга карата - 58730,1 миң сом;

- аягына чыгарылбаган курулуш - 7330,0 миң сом жана 1.01.2019-жылга карата 7330,0 миң сом.

Корлор бардыгы болуп жыл башына карата 3864913,8 миң сомду, жыл акырына 3015230,5 миң сомду түзгөн. Алардын ичинен:

1. Чийки зат жана материалдар: жыл башына карата калдык 2269637,7 миң сомду, 01.01.2019-жылга карата 1574983,4 миң сомду түзгөн;

2. БЭБ: жыл башына карата калдык 1395276,1 миң сомду, 01.01.2019-жылга карата 1440247,1 миң сомду түзөт.

ММК Фондунун 2018-жыл үчүн отчеттук маалыматтарынын негизинде запас калдыгы 01.01.2019-жылга карата абал боюнча бардыгы болуп 1 574 983,4 миң сомду түзгөн, анын ичинде:

- тамак-аш продукттары боюнча - 61 032,2 миң сом, медикаменттер жана таңуучу материалдар - 1 335 924,5 миң сом, КММ боюнча - 12 721,6 миң сом, отун (көмүр) - 26227,8 миң сом, тетиктер - 7 013,8 миң сом, чарба материалдары

жана кеңсе товарлар - 118 496,0 миң сом, тара - 41,8 миң сом, курулуш материалдары - 2 163,4 миң сом, башка чийки заттар жана материалдар - 11 362,4 миң сом.

Алардын ичинен саламаттыкты сактоо уюмдары боюнча: Ош областы боюнча - бардыгы 263 875,5 миң сом; Нарын областы - 60 105,1 миң сом; Талас областы - 49 228,1 миң сом; Ысык-Көл областы - 80 158,2 миң сом; Чүй областы - 123 508,5 миң сом; Жалал-Абад областы - 221 485,9 миң сом; Баткен областы - 82260,0 миң сом;

- Бишкек шаары - 690 370,6 миң сом.

Отчеттук маалыматтар жана ММК Фондунун маалыматы боюнча саламаттыкты сактоо уюмдарында консолидацияланган бюджеттин каражаттарынын эсебинен сатылып алынган 44 228,5 миң сом суммасына ТМБнын ченемден ашык корлору белгиленген.

ММК Фондунун АБ боюнча запастары бардыгы болуп 3991,5 миң сом:

- Ош АБ - 538,4 миң сом; Нарын АБ - 633,1 миң сом; Талас АБ - 318,1 миң сом; Ысык-Көл АБ - 164,6 миң сом; Чүй АБ - 294,4 миң сом, Жалал-Абад АБ - 270,1 миң сом; Баткен АБ - 303,5 миң сом, Бишкек АБ - 369,7 миң сом жана ММК Фондунун АБ - 1 099,6 миң сом. Белгилей кетүүчү нерсе, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2011-жылдын 3-ноябрындагы №694 токтому менен бекитилген Товардык-материалдык баалуулуктардын ченемден үстөк запастарын жана бюджеттик мекемелерди каржылоодо жылдык отчеттор боюнча эсептердеги каражаттар калдыгын чегерүү тартиби жөнүндө нускоодо чегеришүүлөр ведомстволук караштуулугуна карабастан республикалык жана жергиликтүү бюджетте катталган бардык мекемелерде жүргүзүлө тургандыгы аныкталган (коргонуу, ички иштер, улуттук коопсуздук маселелери иш алып барган мамлекеттик органдарды, кылмыш-аткаруу системасы, өзгөчө кырдаалдарды алдын алуу чөйрөсүн, мамлекеттик чек араны коргоо, жазаны аткаруу чөйрөсүндө ыйгарым укуктуу мамлекеттик органды, экономикалык кылмыштуулук менен күрөшүү чөйрөсүндө ыйгарым укуктуу мамлекеттик органды эске албаганда). Мындан тышкары, бул Нускоого карата эскертүүдө медикаменттер жана таңуучу материалдар боюнча товардык-материалдык баалуулуктар запасынын нормасы Кыргыз Республикасынын саламаттыкты сактоо системасынын уюмдарына таркатылбайт.

Мындан тышкары, Бюджет кодексинин 9-беренесинде Бюджет системасында төмөнкүлөр камтылары аныкталган:

- 1) республикалык бюджет;
- 2) Социалдык фонд бюджетти;
- 3) Милдеттүү медициналык камсыздандыруу фондунун бюджетти;
- 4) жергиликтүү бюджеттер.

Кыргыз Республикасынын бюджет системасынын бирдиктүү принцибинин 6-беренесине ылайык:

1) Кыргыз Республикасынын бюджеттик мыйзамдар бирдиктүүлүгү, Кыргыз Республикасынын бюджет системасын уюштуруу жана иштөө негиздери, бюджеттик документтер жана отчеттук формалар, Кыргыз Республикасынын

Бюджеттик классификация формалары (мындан ары - Бюджеттик классификация), Кыргыз Республикасынын бюджеттик мыйзамдарын бузуу үчүн санкциялар;

2) Кыргыз Республикасынын бюджет тутумунун кирешелерин белгилөө, түзүү жана аткаруу жана чыгаша милдеттенмелерин ишке ашыруунун, бюджеттик уюмдардын бухгалтердик эсебин жүргүзүү жана бюджеттер отчетун түзүүнүн бирдиктүү тартиби.

«Кыргыз Республикасынын саламаттыкты сактоону каржылоодо Бирдиктүү төлөөчү системасы жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамына ылайык Бирдиктүү төлөөчү системасынын ишинин негизги принциптеринин бири катары төмөнкүлөр саналат:

- Бирдиктүү төлөөчү жана Жабдуучу функцияларын аткарган органдар ортосунда келишимдик мамилелер;

- Жабдуучунун базалык мамлекеттик медициналык камсыздандыруу, милдеттүү медициналык камсыздандыруу жана кошо төлөө каражаттарын пайдалануунун экономикалык автономиясы.

Базалык мамлекеттик медициналык камсыздандыруу, милдеттүү медициналык камсыздандыруу, калктын кошо төлөө каражаттары жана Жабдуучу Бирдиктүү төлөөчү тутумунда эсептөөлөр боюнча алган атайын каражаттардан салык алынбайт жана мамлекеттик бюджетке алынбайт.

Мындан тышкары, 18.10.1999-жылдын №112 «Кыргыз Республикасынын жарандарын медициналык камсыздандыруу жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 22-беренесине ылайык, «Медициналык камсыздандыруу фондунун финансылык каражаттары мамлекеттин менчиги болуп саналат, бюджеттердин, башка фонддордун курамына кирбейт. Пайдаланылбаган калдыктар алынбайт жана бөлүштүрүлбөйт.

Же, Бюджет кодексинин ченемдери жана Кыргыз Республикасынын «Кыргыз Республикасынын жарандарын медициналык камсыздандыруу жөнүндө» жана «Кыргыз Республикасынын саламаттыкты сактоону каржылоодо Бирдиктүү төлөөчү тутуму жөнүндө» мыйзамдары ортосунда карама-каршылыктар бар.

Бюджет кодексинин 3-беренесинде, Кыргыз Республикасынын мыйзамдарынын ченемдерине каршы келген учурларда бюджеттик укуктук мамилелерди жөнгө салууда артыкчылык катары ушул Кодекстин ченемдери саналат, ушуга байланыштуу жогоруда белгиленген Мыйзамдарды Бюджет кодексине ылайык келтирүү зарыл.

Бирдиктүү төлөөчү системасында иштеген саламаттыкты сактоо уюмдары, Кыргыз Республикасынын 18.10.1999-жылдагы №112 «Кыргыз Республикасында жарандарды медициналык камсыздандыруу жөнүндө» мыйзамынын «Медициналык камсыздандыруу фондунун финансылык каражаттары мамлекеттик менчик болуп саналат, бюджеттердин, башка фонддордун курамына кирбейт. Пайдаланылбаган калдыктар алынбайт жана бөлүштүрүлбөйт» 22-беренесине ылайык, бюджеттен тышкаркы уюмдар болуп саналат.

Бирдиктүү төлөөчү тутумунда иштеген, саламаттыкты сактоо мекемелери пайдаланбаган акча каражаттардын калдыгы:

- жыл башына карата Казыналыктын эсептеринде бардыгы болуп 232 789,1 миң сом, анын ичинде: атайын каражаттар - 206976,2 миң сом, депозиттик каражаттар - 25812,9 миң сом.

- жыл акырына карата Казыналыктын эсептеринде бардыгы болуп 822 407,3 миң сом, анын ичинде: атайын каражаттар - 787 625,6 миң сом, депозиттик каражаттар - 34781,7 миң сом.

Дебитордук карыз жыл башына карата бардыгы болуп 168232,2 миң сомду, жыл акырына карата 161758,5 миң сомду түзгөн.

Кредиттик карыз жыл башына карата бардыгы болуп 230131,8 миң сомду, жыл акырына карата 239865,3 миң сомду түзгөн.

Жыл акырына жетишсиз болуп чыккан жана уурдалган карыз калдыгы - 4643,1 миң сом, анын ичинде тергөө органдарында - 4643,1 миң сом (алардын ичинен бюджеттик каражаттар (ММК) 1526,0 миң сом суммасында (2010-жылдагы революция учурунда).

Электр, жылуулук энергиясын, жаратылыш газын, сууну керектөө жана агынды лимиттерин сактоо

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 20.06.2018-жылдагы №208-б буйругун бузуу менен, саламаттыкты сактоо уюмдары тарабынан электр энергиясына жана жылуулук энергиясына белгиленген лимиттер сакталган эмес, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн жогоруда белгиленген буйругунун 9-пунктунда ушул буйрукта каралган жобону бузуу үчүн жеке жоопкерчилик тиешелүү органдардын жана уюмдардын жетекчилерине жүктөлө тургандыгы белгиленген.

Алсак, ушул аудиттин жыйынтыгы боюнча 14655,8 миң сом суммасына электр жана жылуулук энергиясына ченемден ашык чыгашалар белгиленген.

Саламаттыкты сактоо уюмдарынын электр энергиясы боюнча карызы 01.01.2019-жылга карата төмөнкүнү түзгөн: дебитордук карыз 6 241,3 миң сом, кредиттик карыз 6 066,7 миң сом суммасына.

Саламаттыкты сактоо уюмдарынын 01.01.2019-жылга карата жылуулук энергиясына карызы төмөнкүнү түзгөн: дебитордук карыз 2 568,6 миң сом, кредиттик карыз 11 396,8 миң сом суммасына.

Ички аудит кызматынын ишин жана отчеттуулугун талдоо

Ички аудит башкармалыгынын Операциялык (жылдык) планына ылайык 2018-жылга 77 аудит пландаштырылган.

Иш жүзүндө 2018-жылы Ички аудит башкармалыгы тарабынан бардыгы болуп 65 аудит жүргүзүлгөн, 12 аудит жүргүзүлгөн эмес же планы аткаруу 84,4% түзгөн. ММК Фондунун түшүндүрмөсү боюнча планын аткарылбашынын себеби катары Финансы министрлигинин 1 ай ичинде ички аудиторлорду ички

аудитор сертификатын алуу укугуна Квалификациялык экзамен программасы боюнча окутуудан өткөрүү, ошондой эле пландан тышкары аудиттердин жүргүзүлүшүнөн улам болгон.

2018-жылы Кыргыз Республикасынын прокуратура органдарынын каттарынын, Саламаттыкты сактоо министрлигинин, ЭККМК, Ички иштер министрлигинин каттарынын, саламаттыкты сактоо уюмдарынын кызматкерлеринин даттанууларынын негизинде, сот органдарынын талаптары боюнча, УМККнын каттары боюнча, Кыргыз Республикасынын Омбудсменинин орун басарынын кайрылуусунун негизинде, Жогорку Кеңештин депутатынын кайрылуусу боюнча, Эсептөө палатасынын жазма буйругун аткаруу, жетекчиликтин тапшырмасын аткаруу боюнча 59 атайы тергөө иши жүргүзүлгөн.

2018-жылы жүргүзүлгөн аудиттердин жыйынтыгы боюнча бузуулардын жалпы суммасы 50548,0 миң сомду түзгөн, анын ичинде товарларды, иштерди жана кызматтарды сатып алуу боюнча 21919,3 миң сомду, эмгек акы чегерүү жана төлөө боюнча 16081,0 миң сомду, саламаттыкты сактоо уюмдарында консолидацияланган бюджет каражаттарын максатсыз чыгашалары 440,5 миң сомду, башка бузуулар боюнча 12107,2 миң сомду түзгөн.

Аудиттердин жыйынтыгы боюнча саламаттыкты сактоо уюмдары тарабынан 2214,6 миң сом орду толтурулган. 342 сунуштар берилген, саламаттыкты сактоо уюмдары тарабынан сунушталган маалымат боюнча 322 сунуштар аткарылган, бул 94,1 %ды түзөт.

01.01.2018-жылдан тартып 31.12.2018-жылга чейинки мезгил аралыгында Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Милдеттүү медициналык камсыздандыруу фондунун, анын аймактык башкармалыктарынын жана Бирдиктүү төлөөчү тутумунда иштеген саламаттыкты сактоо уюмдарынын бюджетинин аткарылышына аудиттин жыйынтыгы боюнча төмөнкүлөр аныкталган:

Каржы бузуулар бардыгы болуп 25209,1 миң сом, анын ичинде:

- **акча каражаттарынын жана товардык-материалдык баалуулуктардын жетишсиздиги 234,2 миң сом суммасында** (алардын ичинен 224,5 миң сом калыбына келтирилген), анын ичинде: Кызыл-Кыя шаарында Үй-бүлөлүк медицина борборунда - 1,5 миң сом (толугу менен калыбына келтирилген); Кызыл-Кыя шаарында аймактык ооруканада – 0,8 миң сом (толугу менен калыбына келтирилген); Сокулук районунун аймактык ооруканасында - 8,0 миң сом (калыбына келтирилген эмес); Токтогул районунун аймактык ооруканасында – 3,8 миң сом (толугу менен калыбына келтирилген); Токтогул районунун Үй-бүлөлүк медицина борборунда – 3,1 миң сом (толугу менен калыбына келтирилген); Кара-Көл жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда - 3,8 миң сом (толугу менен калыбына келтирилген); Ноокен аймактык ооруканасында - 87,4 миң сом, анын ичинде: 85,8 миң сом суммасында 3 компьютердин жетишпегендиги (аудиттин жүрүшүндө 06.05.2019-жылдагы актыга ылайык «Биг-Тайм-Раш» ЖЧКсы тарабынан 85,8 миң сомго 3 компьютер алынып келинген); 1,6 миң сом суммасында дары-дармектери (аудиттин

жүрүшүндө калыбына келтирилген); Ноокен районунун Үй-бүлөлүк медицина борборунда – 2,8 миң сом (толугу менен калыбына келтирилген); Базар-Коргон районунун аймактык ооруканасында - 3,6 миң сом (толугу менен калыбына келтирилген); Аксы районунун аймактык ооруканасында - 2,1 миң сом (толугу менен калыбына келтирилген); Ала-Бука районунун аймактык ооруканасында - 8,2 миң сом (толугу менен калыбына келтирилген); Карасу районунун аймактык ооруканасында - 3,7 миң сом (толугу менен калыбына келтирилген); Өзгөн районунун аймактык ооруканасында - 3,7 миң сом (толугу менен калыбына келтирилген); Ысык-Көл областтык бириккен ооруканасында - 1,8 миң сом (толугу менен калыбына келтирилген); Нарын областтык Үй-бүлөлүк медицина борборунда - 1,3 миң сом (толугу менен калыбына келтирилген); Кадамжай районунун Үчкоргон жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда - 8,4 миң сом (толугу менен калыбына келтирилген); Кадамжай районунун аймактык ооруканасында - 5,2 миң сом (толугу менен калыбына келтирилген); Кадамжай районунун Үй-бүлөлүк медицина борборунда - 4,7 миң сом (толугу менен калыбына келтирилген); Баткен областтык Үй-бүлөлүк медицина борборунда - 2,6 миң сом (толугу менен калыбына келтирилген); Өзгөн районунун Мырза-Аке айылынын жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда - 4,8 миң сом (толугу менен калыбына келтирилген); Аламүдүн районунун Арашан айылында жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда - 17,5 миң сом (толугу менен калыбына келтирилген); Талас областтык кургак учукка каршы күрөшүү борборунда - 1,1 миң сом (толугу менен калыбына келтирилген); К. Токтогулов атындагы Талас аймактык ооруканасында - 1,0 миң сом (толугу менен калыбына келтирилген); Сузак районунун Октябрь Үй-бүлөлүк медицина борборунда - 1,3 миң сом (толугу менен калыбына келтирилген); Жалал-Абад областтык Үй-бүлөлүк медицина борборунда - 2,1 миң сом (толугу менен калыбына келтирилген); Токтогул районунун Тиш дарылоо бейтапканасында - 2,0 миң сом (толугу менен калыбына келтирилген); Сумсар шаар тибиндеги поселоктогу (штп) жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда - 1,3 миң сом (толугу менен калыбына келтирилген); Тогуз-Торо районунун А. Жакишов атындагы жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда - 5,9 миң сомго акча каражаттар жетишсиз болуп чыккан, хирургия жана соматика бөлүмдөрүнөн 7 бейтаптан түшкөн акча каражаттар кассага кириштелген эмес (толугу менен калыбына келтирилген); Токтогул районунун Кызыл-Өзгөрүш айылындагы К. Малабашев атындагы жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда - 6,9 миң сом (толугу менен калыбына келтирилген); Токтогул районунун Үч-Терек айылындагы Ч. Орозов атындагы жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда - 1,7 миң сом (калыбына келтирилген эмес); Көк-Жаңгак шаарынын жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда - 1,3 миң сом (толугу менен калыбына келтирилген); Шамалды-Сай штп жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда - 2,6 миң сом (толугу менен калыбына келтирилген); Токтогул райондор аралык кургак учукка каршы диспансеринде - 2,5 миң сом (толугу менен калыбына келтирилген); Жалал-Абад областтык психикалык ден соолук борборунда - 6,9 миң сом (толугу менен калыбына келтирилген); Кызыл-Кыя райондор аралык кургак учукка каршы

ооруканасында - 1,3 миң сом (толугу менен калыбына келтирилген); Кызыл-Кыя шаарынын Тиш дарылоо бейтапканасында - 4,6 миң сом (толугу менен калыбына келтирилген); Баткен областтык кургак учукка каршы күрөшүү борборунда - 2,4 миң сом (толугу менен калыбына келтирилген); Ноокат районунун аймактык ооруканасында - 1,4 миң сом (толугу менен калыбына келтирилген); Ноокат районунун «Медигос» Үй-бүлөлүк медицина борборунда - 2,0 миң сом (толугу менен калыбына келтирилген); Араван районунун Тиш дарылоо бейтапканасында - 2,2 миң сом (толугу менен калыбына келтирилген); Кочкор районунун аймактык ооруканасында - 1,6 миң сом (толугу менен калыбына келтирилген); «Жети-Өгүз» республикалык чоңдор үчүн реабилитациялык борборунда - 3,3 миң сом (толугу менен калыбына келтирилген).

• **14294,8 миң сом** суммасында **негизсиз эмгек акы төлөөлөр**, анын ичинде: Ош шаарынын жана Ош областынын үй-бүлөлүк медицина борборунда - 12,0 миң сом; Баткен областтык үй-бүлөлүк медицина борборунда – 24,9 миң сом; Лейлек районунун үй-бүлөлүк медицина борборунда - 43,3 миң сом; Ысык-Көл областтык бириккен ооруканасында - 319,0 миң сом; Нарын областтык бириккен ооруканасында - 404,1 миң сом; Лейлек районунун Кулунду жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда - 364,6 миң сом; Токтогул районунун үй-бүлөлүк медицина борборунда – 61,5 миң сом; Кара-Көл шаардык жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда - 24,0 миң сом; Кочкор-Ата үй-бүлөлүк медицина борборунда - 68,7 миң сом; Аксы районунун аймактык ооруканасында - 151,9 миң сом (151,9 миң сом калыбына келтирилүүгө тийиш, калыбына келтирилген эмес); Ала-Бука районунун аймактык ооруканасында - 3,4 миң сом (3,4 миң сом калыбына келтирилүүгө тийиш, калыбына келтирилген эмес); Тон районунун аймактык ооруканасында - 28,4 миң сом; Ак-Суу районунун аймактык ооруканасында - 122,0 миң сом; Ысык-Көл областтык үй-бүлөлүк медицина борборунда - 26,4 миң сом; Жалал-Абад областтык клиникалык ооруканасында - 9454,8 миң сом; Республикалык клиникалык жугуштуу ооруларды дарылоо ооруканасында - 7,2 миң сом; Сокулук районунун аймактык ооруканасында - 108,7 миң сом; Улуттук госпиталда - 161,2 миң сом; Улуттук хирургия борборунда - 93,4 миң сом; Бишкек шаардык №1 төрөт үйүндө - 180,0 миң сом; Бишкек шаардык №2 төрөт үйүндө - 268,3 миң сом; Сузак районунун Октябрь аймактык ооруканасында - 17,6 миң сом (мунун ичинен 5,2 миң сом кайтарылууга тийиш, 5,2 миң сом кайтарылган); Сузак районунун Октябрь үй-бүлөлүк медицина борборунда - 26,2 миң сом, (мунун ичинен 8,1 миң сом кайтарылууга тийиш, 8,1 миң сом кайтарылган); Базар-Коргон районунун Тиш дарылоо бейтапканасында - 15,3 миң сом (толук кайтарылган); Ноокен районунун Тиш дарылоо бейтапканасында - 16,1 миң сом (толук кайтарылган); Токтогул районунун Тиш дарылоо бейтапканасында - 10,8 миң сом; Сумсар ш.т.п. жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда - 32,5 миң сом; Кызыл-Жар поселогундагы Республикалык психиатриялык ооруканасында - 72,7 миң сом; Кадамжай районунун Тиш дарылоо бейтапканасында - 41,5 миң сом; Ноокат районунун аймактык ооруканасында - 62,9 миң сом; Ноокат районунун «Барын» үй-бүлөлүк

медицина борборунда - 54,0 миң сом; Ош шаардык №2 Тиш дарылоо бейтапканасында - 20,7 миң сом; Алай районунун Тиш дарылоо бейтапканасында - 23,3 миң сом; Араван районунун Тиш дарылоо бейтапканасында - 62,4 миң сом; Кара-Кулжа районунун Тиш дарылоо бейтапканасында - 12,2 миң сом; Ош шаарынын тез медициналык жардам станциясында - 386,4 миң сом; Чоң-Алай районунун А. Молдоболотов атындагы жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда - 13,5 миң сом; Чаткал районунун Терек-Сай аймактык оорукана филиалында - 15,0 миң сом; Жалал-Абад областтык үй-бүлөлүк медицина борборунда - 45,7 миң сом; Аксы районунун Тиш дарылоо бейтапканасында - 38,2 миң сом; Жүрөк хирургиясы жана органдарды трансплантациялоо илимий-изилдөө институтунда - 147,9 миң сом; Токмок шаардык аймактык ооруканасында - 129,0 миң сом; Балыкчы аймактык шаардык ооруканасында - 26,2 миң сом; Ысык-Көл районунун үй-бүлөлүк медицина борборунда - 607,0 миң сом; Чолпон-Ата шаарынын Ибн Сина атындагы Республикалык балдар үчүн реабилитациялоо борборунда - 10,6 миң сом; Ак-Талаа районунун аймактык ооруканасында - 360,6 миң сом; Ат-Башы районунун аймактык ооруканасында - 3,9 миң сом; Жумгал районунун аймактык ооруканасында - 114,8 миң сом.

• **Материалдык баалуулуктарды жана акча каражаттарын, анын ичинде отчет берилүүчү суммаларды негизсиз эсептен чыгаруулар 566,0 миң сом суммасында,** анын ичинде: Үчкоргон жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда - 10,9 миң сом иш сапарга чыгашалар боюнча (кайтарылган); Баткен областтык үй-бүлөлүк медицина борборунда иш сапарга чыгашалар боюнча - 23,4 миң сом (кайтарылган эмес); Самаркандек жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда иш сапарга чыгашалар боюнча - 2,7 миң сом (кайтарылган); Лейлек районунун аймактык ооруканасында иш сапарга чыгашалар боюнча - 7,7 миң сом (кайтарылган); Лейлек районунун үй-бүлөлүк медицина борборунда иш сапарга чыгашалар боюнча - 3,0 миң сом (кайтарылган); Өзгөн районунун үй-бүлөлүк медицина борборунда иш сапарга чыгашалар боюнча - 18,6 миң сом (кайтарылган); Базар-Коргон районунун аймактык ооруканасында - 4,2 миң сом (кайтарылган эмес); Аксы районунун аймактык ооруканасында - 13,9 миң сом (кайтарылган эмес); Ала-Бука районунун аймактык ооруканасында - 7,6 миң сом (кайтарылган эмес); Жалал-Абад областтык Р.Г. Бауэр атындагы Кургак учукка каршы күрөшүү борборунда - 2,0 миң сом (кайтарылган); Улуттук госпиталда - 15,2 миң сом (алардын ичинен 0,5 миң сом кайтарылган, 14,7 миң сом кайтарылган эмес); Сузак районунун Октябрь аймактык ооруканасында - 2,3 миң сом (мекемеге толук кайтарылган); Октябрь үй-бүлөлүк медицина борборунда - 1,5 миң сом (мекемеге толук кайтарылган); Таш-Көмүр шаардык Г. Атабеков атындагы аймактык ооруканасында - 10,0 миң сом (кайтарылган эмес), алардын ичинен: күйүүчү майлоочу майлар боюнча - 3,6 миң сом, иш сапарга чыгашалар - 6,4 миң сом); Таш-Көмүр үй-бүлөлүк медицина борборунда - 5,0 миң сом иш сапарга чыгашалар боюнча (мекемеге толук кайтарылган); Жалал-Абад областтык үй-бүлөлүк медицина борборунда - 3,6 миң сом (кайтарылган эмес); Сумсар ш.т.п. жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда - 8,4 миң сом (мекемеге толук кайтарылган); Токтогул районунун Кызыл-Өзгөрүш айылынын К.Малабашев

атындагы жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда - 27,9 миң сом (кайтарылган эмес); Чаткал районунун жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда - 1,1 миң сом (кайтарылган эмес); Майлуу-Суу шаардык жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда - 27,7 миң сом (бюджет кирешесине толук кайтарылган); Шамалды-Сай ш.т.п. жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда - 4,0 миң сом (мекемеге толук кайтарылган); Токтогул райондор аралык кургак учукка каршы диспансеринде - 4,9 миң сом (мекемеге толук кайтарылган); Жалал-Абад областтык психикалык ден соолук борборунда - 7,0 миң сом (мекемеге толук кайтарылган); ММК Фондунун Жалал-Абад аймактык башкармалыгында - 184,2 миң сом (мекемеге толук кайтарылган); Ноокат районунун аймактык ооруканасында - 2,9 миң сом (кайтарылган эмес); Ош областтар аралык наркологиya борборунда - 2,4 миң сом (мекемеге толук кайтарылган); Ноокат районунун «Барын» үй-бүлөлүк медицина борборунда - 9,9 миң сом. (мекемеге толук кайтарылган); Ош шаардык №1 стоматологиялык поликлиникасында - 15,3 миң сом (мекемеге толук кайтарылган); Ош шаардык №2 стоматологиялык поликлиникасында - 4,5 миң сом (мекемеге толук кайтарылган); Ноокат районунун кургак учукка каршы күрөшүү ооруканасында - 1,1 миң сом (мекемеге толук кайтарылган); Талас областтык Ч. Мамбетов атындагы бириккен ооруканасында - 110,6 миң сом (кайтарылган эмес); Ысык-Көл областтык стоматологиялык поликлиникасында - 22,5 миң сом (кайтарылган эмес).

• **Казыналык тутумунан кыйгап өтүү менен, 3,1 миң сомдук каражаттарды пайдалануулар** аныкталган (кайтарылган эмес), анын ичинде: Жети-Өгүз жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда 3,1 миң сомдук.

• **Курулуш-куроо иштеринин көлөмүн 804,3 миң сомго ашыруулар**, анын ичинде: Улуттук госпиталда - 419,2 миң сом, алардын ичинен: «ЭлЭмА» ЖЧКсы жалпы 81,8 миң сом суммасына МХГ №1 корпусунун ЛОР Фасад объекттери жана ЛОР фасадды ремонттоо боюнча кошумча иштер; «Уда Инжиниринг» ЖЧКсы жалпы 95,3 миң сом суммасына төмөнкү объекттер боюнча: Улуттук госпиталдын тосмолорун оңдоо жана Киста микрохирургиясы бөлүмүн (ПРМХ жана ХК) оңдоо; «Тоолос Строй» ЖЧКсы жалпы 6,8 миң сом суммасына төмөнкү объекттер боюнча: Улуу Ата мекендик согуштун майыптары госпиталынын, ЧЛХ, ГБО бөлүмдөрүн, Рентген кабинетинин чатырын ремонттоо жана ЧЛХ бөлүмүн ремонттоо боюнча кошумча иштер; «СК Шер-Курулуш» ЖЧКсы жалпы 129,2 миң сом суммасына төмөнкү объекттер боюнча: Ахунбаев атындагы клиниканын лекция залын ремонттоо жана Рентген борборунун имаратынын чатырын жана ирригациясын капиталдык ремонттоо; «Катаган» ЖЧКсы жалпы 98,5 миң сом суммасына төмөнкү объекттер боюнча: Ахунбаев атындагы клиниканын алдынкы бетин ремонттоо жана башка кошумча иштер; «Азия Инвест Строй» ЖЧКсы жалпы 7,6 миң сомго дарыкананын, лабораториянын, тамак-аш блогунун алдынкы бетин ремонттоо. Бардыгы болуп 323,9 миң сом кайтарылган, 95,3 миң сом кайтарылганы эмес; академик М. Миррахимов атындагы Улуттук кардиология жана терапия борборунда - 311,7 миң сом (толук кайтарылган); Ноокат районунун стоматологиялык поликлиникасында - 25,5 миң сом (толук кайтарылган); Балыкчы аймактык

шаардык ооруканасында - 41,1 миң сом (41,1 миң сомдун ичинен 28,2 миң сом кайтарылган, 12,9 миң сом кайтарылган эмес); Жумгал аймактык ооруканасында - 6,8 миң сом (кайтарылган эмес).

• **1964,9 миң сомго мамлекеттик каражаттардын максатсыз пайдаланылышы**, анын ичинде: Токтогул аймактык ооруканасында - 758,5 миң сом, мында бийик тоолуу райондордо, алыскы жана баруу кыйын болгон аймактарда айкалыштырып иштөө үчүн компенсация төлөөгө каралган 481,7 миң сом Токтогул районунун Социалдык фондуна жана салык инспекциясына киреше салыгынын ордун жабуу үчүн 276,8 миң сом чегерилген, мында которулган суммалар дебитордук карыз катары катталган (кайтарылган эмес); Улуттук госпиталда - 122,2 миң сом, анын ичинде: «Күндөлүк чарба максаттарына предметтерди жана материалдарды сатып алуу» 2222-беренесинен «Адилеттүү Биримдик» Коомдук бирикмесине - 92,8 миң сом жана «Кыргызское республиканское общество инвалидов» Коомдук бирикмесине - 29,4 миң сом металл эшиктер үчүн которулган, бул чыгашалар «Машиналар жана жабдуу» 3111-беренесинен жүргүзүлүүгө тийиш эле (кайтарылган эмес); Улуттук хирургия борборунда - 899,6 миң сом, анын ичинде: «Башка кызмат көрсөтүүлөрдү сатып алуу» деген 2215-беренеден К-3-34 алюминий колпачокторун жана резина тыгындрды сатып алууга 533,7 миң сом төлөнгөн, бактериологиялык изилдөө, иликтөө жүргүзүү үчүн - 86,7 миң сом, бул чыгашалар «Дары-дармектерди жана медициналык багыттагы каражаттарды сатып алуу» 2217-беренесинен жүргүзүлүүгө тийиш эле; ардуан үчүн 90,3 миң сом, ларингоскоптор үчүн 36,0 миң сом, «Күндөлүк чарба максаттарына предметтерди жана материалдарды сатып алуу» 2222-беренесинен лигатор үчүн нейлон шакекчелер үчүн 65,0 миң сом, сфигмоманометр үчүн 27,5 миң сом, стерилизациялык коробкалар үчүн 29,0 миң сом, дозаторлор үчүн 3,7 миң сом, маскалар, шапochкалар үчүн 10,8 миң сом, тонометрлер үчүн 1,7 миң сом, ийнетсекателдер үчүн 15,2 миң сом, бул чыгашалар «Дары-дармектерди жана медициналык багыттагы каражаттарды сатып алуу» 2217-беренесинен жүргүзүлүүгө тийиш эле (кайтарылган эмес); Эне жана баланы коргоо улуттук борборунда - 125,0 миң сом, анын ичинде: «Мүлктү күндөлүк ремонттоого чыгашалар» 2221-беренесинен «ИнтерТехСервис» ЖЧКга медициналык, компьютердик жана өнөр жай жабдууларынын дефектерин аныктоо боюнча кызматтар үчүн которулган (кайтарылган эмес); Тез медициналык жардамдын Шаардык балдар клиникалык ооруканасында - 49,6 миң сом, анын ичинде: «Башка кызматтарды төлөөгө байланыштуу башка чыгашалар» 22154900-беренесинен «Соно-Курулуш» ЖЧКга 49,6 миң сом таштанды контейнерлери үчүн бетон аянтчаларын орнотуу боюнча аткарылган иштер үчүн которулган, бул чыгашалар «Мүлктү күндөлүк ремонттоого чыгашалар» 2221-беренесинен ишке ашырылууга тийиш эле (кайтарылган эмес); Бишкек шаардык №2 төрөт үйүндө - 10,0 миң сом, алардын ичинен: «Башка кызмат көрсөтүүлөрдү сатып алуу» деген 2215-беренесинен жууп-тазалоочу товарларды сатып алууга - 5,8 миң сом жана электр чордонун ремонттоого - 4,2 миң сом чыгымдалган, бул «Мүлктү күндөлүк ремонттоого чыгашалар» 2221-беренесинен - 4,2 миң сом жана

«Күндөлүк чарба максаттарына предметтерди жана материалдарды сатып алуу» 2222-беренесинен - 5,8 миң сом чыгымдалышы тийиш эле (кайтарылган эмес).

- **Дебитордук карыз боюнча жашыруулар жана кредиттик карыздын ашырылышы 5183,3 миң сомду түзгөн**, анын ичинде: Баткен областтык үй-бүлөлүк медицина борборунда - 1876,5 миң сом (кайтарылган эмес); Самаркандек жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда - 112,8 миң сом (кайтарылган эмес); Лейлек районунун үй-бүлөлүк медицина борборунда - 65,1 миң сом (кайтарылган эмес); Жаны-Жер жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда - 30,0 миң сом (кайтарылган эмес); Токтогул районунун аймактык ооруканасында - 343,1 миң сом (кайтарылган эмес); Базар-Коргон районунун аймактык ооруканасында - 353,6 миң сом (кайтарылган эмес); Тез медициналык жардамдын Шаардык балдар клиникалык ооруканасында - 86,0 миң сом (алардын ичинен 68,7 миң сом кайтарылган, кайтарылбаган сумма 17,3 миң сомду түзгөн); Бишкек шаардык №1 төрөт үйүндө - 217,0 миң сом (толугу менен кайтарылган); Тогуз-Торо районунун А. Жакишов атындагы жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда - 240,0 миң сом (кайтарылган); Жүрөк-кан тамыр хирургиясынын Түштүк регионалдык илимий борборунда - 3,9 миң сом (кайтарылган эмес); Алай районунун стоматологиялык поликлиникасында - 25,4 миң сом (кайтарылган эмес); Ноокат кургак учукка каршы ооруканасында - 39,8 миң сом (кайтарылган эмес); Ивановка айылындагы Республикалык балдар психиатриялык ооруканасында - 62,4 миң сом (кайтарылган); «Жети-Өгүз» чоңдор үчүн республикалык реабилитациялык борборунда - 1727,7 миң сом (кайтарылган).

- **Бюджеттин кошумча чегерилген кирешелери 2080,3 миң сомду түзгөн**, анын ичинде: Баткен областынын Кадамжай районунун Үй-бүлөлүк медицина борборунда - 15,3 миң сом (кайтарылган эмес); Ош областтар аралык балдар клиникалык ооруканасында - 39,5 миң сом (бюджетке кайтарылган); Баткен областтык бириккен ооруканасында - 487,0 миң сом (кайтарылган эмес); Баткен областтык Үй-бүлөлүк медицина борборунда - 21,0 миң сом (кайтарылган эмес); Самаркандек жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда - 24,5 миң сом (кайтарылган эмес); Лейлек районунун аймактык ооруканасында - 215,0 миң сом (кайтарылган эмес); Лейлек районунун Үй-бүлөлүк медицина борборунда - 26,4 миң сом (кайтарылган эмес); Кулунду жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда - 18,9 миң сом (кайтарылган эмес); Сүлүктү шаарынын жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда - 74,4 миң сом (кайтарылган эмес); Сузак районунун аймактык ооруканасында - 16,0 сом (кайтарылган); Ысык-Көл областтык бириккен ооруканасында - 47,5 миң сом (бюджетке кайтарылган); академик М. Миррахимов атындагы Улуттук кардиология жана терапия борборунда - 608,8 миң сом (кайтарылган эмес); Эне жана баланы коргоо улуттук борборунда - 99,6 миң сом (кайтарылган эмес); Чаткал районунун жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда - 7,5 миң сом (кайтарылган эмес); Көк-Жаңгак шаардык жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда - 8,8 миң сом (кайтарылган); Ноокат районунун «Барын» Үй-бүлөлүк медицина борборунда - 127,1 миң сом (кайтарылган); Ноокат районунун «Медигос» Үй-бүлөлүк

медицина борборунда - 44,9 миң сом (кайтарылган); Ноокат кургак учукка каршы ооруканасында - 4,7 миң сом (толук кайтарылган); К.А. Субанбаев атындагы Кара-Буура аймактык ооруканасында - 67,4 миң сом (кайтарылган эмес); Кемин районунун аймактык ооруканасында - 60,4 миң сом (кайтарылган эмес); Кемин районунун Үй-бүлөлүк медицина борборунда - 31,3 миң сом (кайтарылган эмес); Чым-Коргон айылындагы Республикалык психиатриялык ооруканасында - 3,4 миң сом (кайтарылган); Ысык-Көл районунун Үй-бүлөлүк медицина борборунда - 11,4 миң сом (кайтарылган эмес); Кочкор аймактык ооруканасында - 19,5 миң сом (алардын ичинен 5,8 миң сом кайтарылган, кайтарылбаган сумма 13,7 миң сомду түзгөн).

• **Социалдык фонддун кошумча чегерилген кирешелери 78,2 миң сомду түзгөн**, анын ичинде: Баткен областтык Үй-бүлөлүк медицина борборунда - 4,0 миң сом (кайтарылган эмес); Чаткал районунун жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда - 43,4 миң сом (кайтарылган эмес); Көк-Жаңгак шаардык жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда - 27,0 миң сом (толук кайтарылган); Чым-Коргон айылындагы Республикалык психиатриялык ооруканасында - 3,8 миң сом (толук кайтарылган).

98499,2 миң сом суммасында бюджеттик резервдер жана жоготуулар аныкталган, анын ичинде:

• **14655,8 миң сомго товардык-материалдык баалуулуктардын ченемден ашык чыгашалары**, анын ичинде: белгиленген лимиттен ашыкча электр жана жылуулук энергиясы керектелген: Кадамжай аймактык ооруканасында - 87,9 миң сомго, Ош областтар аралык балдар клиникалык ооруканасында - 300,7 миң сом, Ош шаарынын жана Ош областынын Үй-бүлөлүк медицина борборунда - 496,7 миң сом, Баткен областтык бириккен ооруканасында - 719,4 миң сом, Самаркандек жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда - 100,0 миң сом, Лейлек районунун Үй-бүлөлүк медицина борборунда - 85,9 миң сом, Кара-Көл шаарынын жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда - 130,6 миң сом, Кочкор-Ата аймактык ооруканасында - 13,1 миң сом, Аксы районунун Үй-бүлөлүк медицина борборунда - 616,6 миң сом, Улуттук онкология жана гематология борборунда - 317,7 миң сом, Нарын областтык бириккен ооруканасында - 9,6 миң сом, Республикалык клиникалык жугуштуу ооруларды дарылоо ооруканасында - 114,2 миң сом, Республикалык наркологиya борборунда - 60,5 миң сом, Чүй областтык Үй-бүлөлүк медицина борборунда - 49,3 миң сом, Ысык-Ата районунун аймактык ооруканасында - 1256,8 миң сом, Сокулук районунун аймактык ооруканасында - 994,3 миң сом, Сокулук районунун Үй-бүлөлүк медицина борборунда - 23,5 миң сом, Тез медициналык жардам көрсөтүүнүн Шаардык балдар клиникалык ооруканасында - 130,5 миң сом, Эне жана баланы коргоо улуттук борборунда - 255,0 миң сом, Бишкек шаардык №2 төрөт үйүндө - 86,1 миң сом, Чаткал районунун жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда - 225,4 миң сом, Кадамжай районунун тиш дарылоо бейтапканасында - 10,9 миң сом, Ноокат районунун аймактык ооруканасында - 159,2 миң сом, Кара-Кулжа районунун Үй-бүлөлүк медицина борборунда - 262,5 миң сом, Ош шаарынын №1

тиш дарылоо бейтапканасында - 50,6 миң сом, Алай районунун тиш дарылоо бейтапканасында - 15,8 миң сом, Ноокат районунун тиш дарылоо бейтапканасында - 1,2 миң сом, Ноокат кургак учукка каршы ооруканасында - 20,6 миң сом, Бишкек шаарынын кургак учукка каршы ооруканасында - 9,6 миң сом, Жайыл районунун бириккен Үй-бүлөлүк медицина борборунда - 5,6 миң сом, Бишкек шаарынын Октябрь районунун бириккен Үй-бүлөлүк медицина борборунда - 20,3 миң сом, Кара-Буура районунун К.А. Субанбаев атындагы аймактык ооруканасында - 81,8 миң сом, Бишкек шаарынын кургак учукту алдын алуу жана реабилитациялоо балдар борборунда - 23,7 миң сом, Жүрөк хирургиясы жана органдарды трансплантациялоо илимий-изилдөө институтунда - 230,1 миң сом, Кемин районунун тиш дарылоо бейтапканасында - 9,1 миң сом, Кемин районунун Үй-бүлөлүк медицина борборунда - 100,3 миң сом, Талас областтык кургак учукка каршы күрөшүү борборунда - 88,9 миң сом, Талас областтык тиш дарылоо бейтапканасында - 20,4 миң сом, Чым-Коргон айылындагы Республикалык психиатриялык ооруканасында - 241,3 миң сом, Ивановка айылындагы Республикалык балдар психиатриялык ооруканасында - 23,6 миң сом, Бишкек шаардык Биринчи май районунун бириккен Үй-бүлөлүк медицина борборунда - 110,1 миң сом; Бишкек шаарынын туберкулез менен күрөшүү боюнча борборунда - 12,3 миң сом, Бишкек шаарынын №2 тиш дарылоо бейтапканасында - 13,2 миң сом, ММК Фондунун Ысык-Көл аймактык башкармалыгында - 1124,0 миң сом, Ысык-Көл районунун Үй-бүлөлүк медицина борборунда - 30,9 миң сом, Чолпон-Ата шаарындагы Ибн-Сина атындагы Республикалык балдар үчүн реабилитациялык борборунда - 80,6 миң сом, Ат-Башы районунун аймактык ооруканасында - 197,2 миң сом. Мындан тышкары, ММК Фондунун отчеттук маалыматтары боюнча Бирдиктүү төлөөчү системасында иштеген саламаттыкты сактоо уюмдары боюнча электр жана жылуулук энергиясын керектөөдө 5638,2 миң сом суммасында жоготуулар аныкталган.

• **844,0 миң сом суммасында эмгек акы төлөөдө бузуулар аныкталган**, алардын ичинен: Тоң районунун Үй-бүлөлүк медицина борборунда – 37,8 миң сом, Жети-Өгүз жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда – 153,5 миң сом, Улуттук госпиталда - 84,3 миң сомго, Улуттук хирургия борборунда - 167,5 миң сом, Жалал-Абад областтык Үй-бүлөлүк медицина борборунда - 354,6 миң сом, Сузак районунун тиш дарылоо бейтапканасында - 15,1 миң сом, Кадамжай районунун тиш дарылоо бейтапканасында - 22,2 миң сом, Кара-Кула районунун М. Жунусов атындагы аймактык ооруканасында - 9,0 миң сом.

• **82999,4 миң сомго бюджеттин башка резервдери жана жоготуулары.**

Алсак, медициналык жабдууларды сатып алууга жана капиталдык ремонт жүргүзүүгө айрым саламаттыкты сактоо уюмдарына 137 281,6 миң сом кошумча бөлүнгөн, ММК Фонду тарабынан саламаттыкты сактоо уюмдары 71 102,2 миң сом (51,8 %) өлчөмүндө каржыланган, 66 179,4 миң сом суммасындагы калдык ММК Фондунун аккумуляциялык эсебинде калган. Бул каражаттар максаттуу тартипте Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин чечимдери боюнча Мамлекеттик гарантиялар программасын ченемден үстөк кошумча каржылоого

бөлүнгөн, ушуга байланыштуу аларды республикалык бюджет кирешесине кайтаруу зарыл.

Ош областтар аралык бириккен клиникалык ооруканасына медициналык жабдууларды сатып алуу үчүн 7759,1 миң сом каржыланган, ал пайдаланылбаган бойдон Ош областынын бириккен клиникалык ооруканасынын эсебинде калган.

Белгилей кетүүчү нерсе, ММК Фонду тарабынан жалпы 3 874 778 АКШ долларына линиялык тездеткичтерди сатып алууга чет өлкөлүк жабдуучулар менен келишим долбоору макулдашылган, аны аткаруу мөөнөтү куроону кошо алганда 330 күндү түзөт, ал валюталык каражаттарды жоготууга алып келет. 05.07.2019-жылга карата бул сатып алуу боюнча гана валюталык каражаттарды жоготуу (1 АКШ доллары үчүн 69,6336) 5086,8 миң сомду түзөт.

Мындан тышкары, Улуттук хирургиялык борбордо аныкталган резервдер жана жоготуулар – 827,2 миң сом (алардын ичинен 26,4 миң сом бюджетке кайтарылууга тийиш, кайтарылган эмес); Самаркандек жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда – 13,5 миң сом (кайтарылган эмес), Токтогул районунун аймактык ооруканасында – 49,7 миң сом (кайтарылган эмес), Нарын областтык бириккен ооруканасында - 54,4 миң сом; Республикалык клиникалык жугуштуу ооруларды дарылоо ооруканасында - 474,4 миң сом; Улуттук госпиталда – 618,7 миң сом (алардын ичинен 10,3 миң сом кайтарылууга тийиш, кайтарылган эмес); Бишкек травматология жана ортопедия илимий-изилдөө борборунда - 62,8 миң сом, 2015-жылдан бери келе жаткан депонирленген эмгек акысы (кайтарылган эмес); Чүй областтык бириккен ооруканасында - 79,9 миң сом; Ысык-Ата районунун аймактык ооруканасында – 147,3 миң сом (алардын ичинен 14,8 миң сом кайтарылууга тийиш, кайтарылган эмес); Сокулук районунун аймактык ооруканасында - 19,4 миң сом; Тез медициналык жардамдын Шаардык балдар клиникалык ооруканасында - 43,4 миң сом; Улуттук эне жана баланы коргоо борборунда – 209,1 миң сом (алардын ичинен 198,3 миң сом бюджетке кайтарылууга тийиш, кайтарылган эмес); Бишкек шаардык №1 төрөт үйүндө – 24,0 миң сом; Токтогул районунун Кызыл-Өзгөрүш айылындагы К. Малабашев атындагы жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда - 14,6 миң сом; Бишкек шаарынын Ленин районунун Бириккен Үй-бүлөлүк медицина борборунда - 145,7 миң сом; Жүрөк хирургиясы жана органдарды трансплантациялоо илимий-изилдөө институтунда - 11,4 миң сом (бюджетке кайтарылган); Кемин районунун аймактык ооруканасында - 214,2 миң сом; Чым-Коргон айылындагы Республикалык психиатриялык ооруканасында - 964,4 миң сом (сот органдарынын чечимдери жана токтомдору боюнча республикалык бюджеттин каражаттарынын эсебинен үй-бүлөнү баккан адамдан айрылгандыгы үчүн төлөнгөн жана мамлекеттик алымдарга төлөнгөн).

810272,8 миң сом суммасында рационалдуу эмес пайдаланылган каражаттар табылган, анын ичинде:

• Белгилүү бир иш-чараларга сарпталган каражаттар, пландаштырылган максатына жетпестен 11282,1 миң сом сарпталган, анын ичинде: Түп районунун аймактык ооруканасында - 1850,0 миң сом; Ысык-Көл

областтык Үй-бүлөлүк медицина борборунда - 111,1 миң сом; Улуттук госпиталда - 3992,5 миң сом; Тез медициналык жардамдын Шаардык балдар клиникалык ооруканасында - 215,0 миң сом; Улуттук эне жана баланы коргоо борборунда - 1690,5 миң сом; Аламүдүн районунун Арашан айылындагы жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда - 3418,2 миң сом; Ысык-Көл областтык туберкулез менен күрөшүү боюнча борборунда - 4,8 миң сом.

- **1404,4 миң сомго мамлекеттик сатып алууларды ишке ашырууда бузуулар**, анын ичинде: Ош областтар аралык бириккен клиникалык ооруканасында - 1404,4 миң сом.

- **Жылдын акырына карата ММК Фондунун жана саламаттыкты сактоо уюмдарынын эсебинде пайдаланылбаган каражаттардын калдыгы 797586,3 миң сомду түздү.**

Атап айтканда, Байкоо кеңешинин чечимдери боюнча саламаттыкты сактоо уюмдарын материалдык-техникалык жабдууга 15 039,3 миң сом каржыланган, жыл акырына өздөштүрүлбөгөн каражаттар калдыгы 9 960,7 миң сомду түзгөн, алардын ичинен 5087,0 миң сом ушул аудиттин жүрүшүндө Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 30.05.2019-жылдагы №170-б буйругу аркылуу такталган, калган 4873,7 миң сомду Байкоо кеңешинин чечимдери боюнча саламаттыкты сактоо уюмдарын материалдык-техникалык жабдууга багытталуучу каражаттардын жалпы көлөмүн көбөйтүү аркылуу 2019-жылга ММК Фондунун бюджетинде тактоо зарыл.

Саламаттыкты сактоо уюмдарынын өздүк эсептеринде (атайын эсеп) консолидацияланган бюджеттин пайдаланылбаган каражаттар калдыгы бардыгы болуп 309 380,0 миң сомду түзгөн, алар азыркы учурга чейин пайдалануу укугусуз саламаттыкты сактоо уюмдарынын эсептеринде турат, аларды саламаттыкты сактоо уюмдарынын 2019-жылга бюджеттеринде тактоо зарыл.

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2018-жылдын 25-майындагы №172-б буйругуна ылайык “Онкологиялык кызматты колдоо фонду” Коомдук фондунан келип түшкөн 478 245,6 миң сом суммасындагы каражаттар конкурс тооруктарынан улам пайдаланылган эмес жана алар ММК Фондунун атайын эсептеринде калган, алар ушул аудиттин жүрүшүндө Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 30.05.2019-жылдагы №170-б буйругуна ылайык 2019-жылга каралган бюджетте такталган.

Мындан тышкары, төмөнкүдөй бузуулар жана кемчиликтер аныкталган

Саламаттык сактоо министрлигинин 30.12.2017-жылдагы жана ММК Фондунун 30.12.2017-жылдагы №367 буйругу менен Саламаттык сактоо министрлигинин 23.12.2015-жылдагы №712 жана ММК Фондунун 23.12.2015-жылдагы №322 “Кыргыз Республикасынын жарандарын медициналык-санитардык жардам менен камсыз кылуу боюнча мамлекеттик кепилдиктер программасын жүзөгө ашырган саламаттыкты сактоо уюмдарында ММК каражаттарын чыгашалоо тартиби жөнүндө” буйругунун 1-пунктунун (1,2,3-тиркемелери) 2.1, 2.2, 2.3-пункттары күчүн жоготкон катары таанылган.

Саламаттык сактоо министрлигинин 30.12.2017-жылдагы жана ММК Фондунун 30.12.2017-жылдагы №367 буйругу менен Бирдиктүү төлөөчү системасында иштеген саламаттыкты сактоо уюмдарынын атайын эсептеринде эсепке алынган каражаттардын түшүүсүн эсепке алууну уюштуруу тартиби бекитилген, анда атайын эсептеги каражаттар кандай максаттарда пайдаланылышы мүмкүндүгү каралган эмес. Же учурда 2018-жылдын январь айынан тартып ММК каражаттарын, кошо төлөө жана атайын каражаттарды сарптоонун чектүү өлчөмү чөйрөсүндө ченемдик актылар жок.

Кыргыз Республикасынын 2017-жылдын 28-декабрындагы №218 “Кыргыз Республикасынын 2018-жылга республикалык бюджетин жана 2019-2020-жылдарга болжолу жөнүндө” Мыйзамынын 6-беренесин бузуу менен 2018-жылдын акырына кредиттик карызга жол берилген (медикаменттерди жана медициналык багыттагы каражаттарды сатып алуу; тамак-аш азыктары боюнча).

Бирдиктүү төлөөчү тутумунда иштеген саламаттыкты сактоо уюмдары тарабынан пайдаланылбаган Казыналыктагы эсептерде жайгашкан акча каражаттар калдыгы:

- жыл башына карата 232 789,1 миң сом, анын ичинде: атайын эсептин каражаттары - 206976,2 миң сом, депозиттик каражаттар - 25812,9 миң сом;

- жыл акырына бардыгы болуп 822 407,3 миң сомду түзгөн, анын ичинде: атайын эсептин каражаттары - 787 625,6 миң сом, депозиттик каражаттар - 34781,7 миң сом.

Кыргыз Республикасынын “Мамлекеттик сатып алуулар жөнүндө” мыйзамынын Мамлекеттик сатып алуулар планын түзүү жана ошол планга өзгөртүүлөрдү киргизүү, аларды мамлекеттик сатып алуулардын веб-порталында жайгаштыруу жана товарларды, иштерди жана кызматтарды мамлекеттик сатып алууну конкурс өткөрүү аркылуу сатып алуу талаптары сакталган эмес; сатылып алынуучу товарлар, иштер жана кызмат көрсөтүүлөргө бааларга мониторинг жүргүзүлгөн эмес (пландаштыруу, сатып алуу планын түзүү этабында).

Көптөгөн саламаттыкты сактоо уюмдарында ижара төлөмү боюнча эсеп жүргүзүлгөн эмес, ушуга байланыштуу дебитордук карыз суммасы жашырылгандыгы аныкталган.

Улуттук госпиталда өткөрүлгөн тендердин жыйынтыгы боюнча 43,4 миң сом суммасына жарамдуулук мөөнөтү кыска дары-дармектери сатылып алынган.

Улуттук госпиталдын дарылык каражаттарды сатып алуу планына көрсөтмөлөрү жок, Саламаттык сактоо министрлигинин №79 буйругу менен тыюу салынган, эл аралык илимий-негиздүү тажрыйбада маанилүү ишенимдүү далилдер пайда болгонго чейин клиникалык жактан натыйжалуулугу жана коопсуздугу далилденген ноотроптук препараттарды сатып алуулар кошулган жана тоорук жарыяланган, натыйжасында конкурстук комиссия тарабынан **2705,0** миң сом суммасына билдирмелер жана көрсөтүлгөн препараттарды сатып алуулар четке кагылган.

Дебитордук карызды өндүрүү жана кредиттик карыздын ордун жабуу боюнча чаралар талаптагыдай көрүлгөн эмес. Алсак, жыйынтыкталган отчеттук маалыматтар боюнча бардыгы болуп дебитордук карыз жыл башына карата

168232,2 миң сомду, жыл акырына 161758,5 миң сомду түзгөн, анын ичинде: Улуттук госпиталда дебитордук карыз 01.01.2019-жылга карата 6305,7 миң сомду түзгөн, анын ичинде: “Тамэс” ЖЧКсы боюнча 5 560,9 миң сом суммасында (“Тамэс” ЖЧКнын аткарылган иштер көлөмүнөн алынган), мунун натыйжасында бул сумма Улуттук госпиталдын пайдасына дебитордук карызы катары чегерилген. Бишкек шаарынын райондор аралык сотунун 25.12.2017-жылдагы чечими менен Улуттук госпиталдын пайдасына 10358,7 миң сом өндүрүү чечими кабыл алынган, анын ичинде: 5 560,9 миң сом – курулуш-куроо иштеринин көлөмүн жогорулатуу, 4797,8 миң сом – жалпы чегерилген 28973,7 миң сом суммасынан өздөштүрүлбөгөн каражаттар жоопкердин карызы. “Тамэс” ЖЧКсы тарабынан таанылбагандыгынан 4797,8 миң сом суммасына текшерүү актысы жок экендигин белгилөө зарыл.

Мындан тышкары Бишкек шаарынын райондор аралык сотунун 25.12.2017-жылдагы чечими менен “Тамэс” ЖЧКсынан 59,8 миң сом өндүрүү чечими кабыл алынган – мамлекеттин кирешесине мамлекеттик алым боюнча соттук чыгашалар. Бирок, 10358,7 миң сом суммасындагы “Тамэс” ЖЧКсы боюнча дебитордук карыз азыркы учурга чейин өндүрүлө элек.

Бир конкурста сатып алуу суммасы (бардык Лоттор суммасын эске алуу менен) максималдуу чектүү сумманын 5 эсе өлчөмүнөн жогору болсо (3 000,0 миң сом) сатып алууларды жөнгө салган Кыргыз Республикасынын ченемдик-укуктук актыларында белгиленген талаптарга ылайык келүүсүн аныктоого аудит жүргүзүлгөн эмес. Алсак, бир конкурста сатып алуунун айкын суммасы (бардык Лоттор суммасын эске алуу менен) максималдуу чектүү сумманын 5 эсе өлчөмүнөн жогору болгон (15 000,0 миң сом), мында **Улуттук эне жана баланы коргоо борбору** 12173,9 миң сомго, **Улуттук хирургия борбору** - 18735,0 миң сомго.

Чүй областтык Үй бүлөлүк медицина борборунда жүргүзүлгөн 2500,0 миң сомго капиталдык ремонт наркы имараттардын жана курулмалардын наркын жогорулатууга киргизилген эмес; **ММК Фондунун Баткен аймактык башкармалыгында** пайдаланылган 1012,2 миң сом курулуш материалдарынын наркы ремонттолгон административдик имарат объектинин наркын кийин киргизүү (көбөйтүү) менен эсептен чыгарылган эмес.

Саламаттыкты сактоо уюмдарынын жетекчилери тарабынан медициналык жабдуулардын жана башка негизги каражаттардын өз убагында жеткирилишин камсыз кылуу жагында жетиштүү чаралар кабыл алынган эмес, натыйжада төмөнкү кызматтар аткарылган эмес: Ысык-Ата аймактык ооруканага (мөөнөтү 10.06.2018-ж.) 1480,0 миң сом наркына лифт жабдуулары, ишке киргизүү-багыттоо жана “Эко Лифт” ЖЧКсы тарабынан монтаждоо; Улуттук эне жана баланы коргоо борбору (мөөнөтү – 2019-жылдын 20-майы) – “Аqua Medtek” ЖЧКсы тарабынан жабдууну жеткирүү - 5544,0 миң сом наркына Эндоскопиялык Лор стойка; Карасуу районунун аймактык ооруканасында “МЦ Кокомерен” ЖЧКсына - 4572,7 миң сом суммасына медициналык жабдууларды жеткирүү үчүн 100 % төлөөдө, медициналык жабдуулар бүгүнкү күнгө чейин жеткирилген эмес.

Улуттук хирургиялык борборунда “Юй Жэнь” ЖЧКсынан калган жарамдуулук мөөнөтү 6 ай жана 8 ай түзгөн 117,1 миң сом суммасына 5000 флакон гуманитардык жардам катары дары-дармектери алынган.

Республикалык наркология борборунда 3112 “Машиналар жана жабдуулар” беренеси боюнча 280,0 миң сом суммасына 50 бирдик керебет сатылып алынган, бирок баасыз тез эскирген буюмдар катары кириштелген. Аудиттин жүрүшүндө тиешелүү бухгалтердик өткөрүү жүргүзүлгөн.

Сумсар штп. жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда Саламаттык сактоо министрлигинин 21.12.2017-жылдагы №29 буйругунун негизинде ак түстөгү, ВАЗ-21214 маркасындагы, 2012-жылы чыгарылган, кыймылдаткыч №9486259, Улуттук фтизиатрия борборунун балансында турган “НИВА” автоунаасы Сумсар штп. жалпы врачтык практикалык борборуна өткөрүлүп берилгендиги аныкталган. Бирок, бүгүнкү күнгө чейин автоунаа борбордун балансына кабыл алынган эмес, анткени менен 2018-жылы бул автоунаага 110,0 миң сомго күйүүчү майлоочу майлар жана 27,1 миң сомго тетиктер эсептен чыгарылган.

Жети-Өгүз жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда Саламаттык сактоо министрлигинин 28.05.2008-жылдагы №243 буйругу менен бекитилген Жалпы врачтык практикалык борбору жөнүндө типтүү жобонун 1.4-пунктуна ылайык, Жалпы врачтык практикалык борбору төмөнкү критерийлер боюнча түзүлөт: аймакта жашаган калктын саны 6000 адамдан кем эмес жана 25000 адамдан жогору эмес; географиялык жактан алыскы жана барууга кыйын болгон региондордо жайгашкан (эл аралык чек аралардын, бийик тоолуу аймактардын, белгилүү бир сезондордо жүрүү үчүн ачылган жолдордун, климаттык шарттардын).

Жалпы врачтык практикалык борборун түзүү учуруна карата Жети-Өгүз районунун калкынын саны статистикалык маалыматтар боюнча 80,0 миң адамдан жогоруну түзгөн, ал эми райондун негизги калктуу пункттардын географиялык жайгашуусу трасса боюнда жайгашкан.

Ушуга байланыштуу, Жети-Өгүз районунда жалпы практикадагы дарыгерлер борборун түзүү негизсиз болуп саналат, анткени критерийлер белгиленген талаптарга дал келбейт.

Нарын областтык бириккен ооруканасында Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 29.06.2017-жылдагы №97-б буйругу менен бекитилген Мамлекеттик башкаруу секторунда бухгалтердик эсепке алуу жана финансылык отчет жүргүзүү боюнча жобонун 177-пунктун бузуу менен ОС-4 формасындагы актта эсептен чыгаруу себеби, техникалык абалы, УАЗ-3963 маркасындагы автоунаанын жалпы километражы көрсөтүлгөн эмес.

Аталган Жобонун 180-пунктун бузуу менен жарактуу тетиктер жана түйүндөр кириштелген эмес, ал эми жарактуу эмес тетиктер жана материалдар экинчи ирет пайдаланылуучу чийки зат катары кириштелген эмес. Кампада төмөнкү тетиктер жана түйүндөр катталган: кыймылдаткыч, бөлүштүрүү, КПП, радиатор, бензобак, трамблёр, карбюратор, арткы жана алдынкы мосттор, рама рессор менен.

Ноокен аймактык ооруканасында Кыргыз Республикасынын “Мамлекеттик сатып алуулар жөнүндө” мыйзамынын 12-беренесинин 1-пунктунун талабын бузуу менен 2018-жылга мамлекеттик сатып алуулардын жылдык планы иштелип чыккан эмес, 12-беренесинин 4-пунктунун талабын бузуу менен сатып алуулар жыл ичинде зарылчылыкка жараша бөлүмдөрдүн билдирмелеринин негизинде каралган каражаттардын чегинде ишке ашырылган.

Жүргүзүлгөн тендерлер мамлекеттик сатып алуулардын веб-порталында жогоруда аталган мыйзамдын 15-беренесинин 1-пунктуна ылайык жарыяланган. Бирок Кыргыз Республикасынын “Мамлекеттик сатып алуулар жөнүндө” мыйзамынын 10-беренесинин жана Финансы министрлигинин 2015-жылдын 14-октябрындагы №175-п буйругу менен бекитилген Электрондук мамлекеттик сатып алууларды жүргүзүү тартиби жөнүндө жобонун 4-пунктунун 7-пунктчасынын талаптары аткарылган эмес, ар бир электрондук мамлекеттик сатып алууга комиссиялар түзүлгөн эмес, аймактык оорукананын директорунун буйругу менен комиссиялар 1 чейрекке түзүлгөн, бул “Мамлекеттик сатып алуулар жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын талабынын аткарылбагандыгы болуп саналат.

Базар-Коргон аймактык ооруканасында Кыргыз Республикасынын “Мамлекеттик сатып алуулар жөнүндө” мыйзамынын 12-беренесинин 1-пунктунун талабын бузуу менен 2018-жылга мамлекеттик сатып алуулар боюнча жылдык планы иштелип чыккан эмес. Ошону менен бирге 12-беренесинин 4-пунктун бузуу менен сатып алуу жыл ичинде зарылчылыкка жараша бөлүмдөрдүн билдирмелеринин негизинде каралган каражаттардын чегинде ишке ашырылган.

Ак-Суу аймактык ооруканасында Кыргыз Республикасынын “Мамлекеттик сатып алуулар жөнүндө” мыйзамын бузуу менен конкурс өткөрүүсүз 34,9 миң сом суммасына автоклавда күндөлүк ремонт жүргүзүлгөн (буу стерилизатору).

КОРУТУНДУ

1. 01.01.2017-жылдан тартып 31.12.2017-жылга чейинки мезгил аралыгында ММК Фондунун бюджеттик каражаттарынын чыгашалар сметасынын, атайын эсебинин кирешелер жана чыгашалар сметасынын аткарылышына буга чейинки аудиттин жыйынтыгы боюнча:

- ММК Фонду боюнча Кыргыз Республикасынын Эсептөө палатасынын жазма буйругунун 140-пунктунун ичинен 120 пункт аткарылган, 20 пункту толук эмес аткарылган;

- Кыргыз Республикасынын Саламаттык сактоо министрлиги боюнча Кыргыз Республикасынын Эсептөө палатасынын жазма буйругунун 3 пунктунун ичинен 1 пункту аткарылган, 2 пункту (2-чи жана 3-чү пункттары) аткарылган эмес;

- Кыргыз Республикасынын Финансы министрлиги боюнча Кыргыз Республикасынын Эсептөө палатасынын жазма буйругунун 1-пунктунун 1.1-пунктчасы аткарылган эмес.

2. Кыргыз Республикасынын “Кыргыз Республикасынын Социалдык фондунун 2018-жылга бюджетти жана 2019-2020-жылдарга божомолу жөнүндө” Мыйзамында төгүмдөрдүн түшүүсү жана топтолгон төгүмдөрдү милдеттүү медициналык камсыздандырууга өткөрүп берүү жөнүндө маалымат камтылбайт.

3. ММК Фондунун бюджетин түзүү ар бир бюджет түзүү көрсөткүчү боюнча Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2008-жылдын 13-июнундагы “Бирдиктүү төлөөчү системасында медициналык-санитардык жардамды каржылоо методдорун оптималдаштыруу жөнүндө” токтому менен бекитилген Мамлекеттик кепилдик программасы боюнча Кыргыз Республикасынын жарандарына көрсөтүлүүчү медициналык-санитардык жардамды каржылоонун базалык ченемдерин эсептөө методикасына ылайык ишке ашырыла тургандыгы аныкталган, бирок Мамлекеттик кепилдик программасы боюнча сунушталган кызмат көрсөтүүлөрдү каржылоо саламаттыкты сактоо уюмдарынын түзүмүнүн татаалдыгын эске алуу менен аралаш жүргүзүлөт, анда ҮМБнын курамына ҮДТ, стоматологиялык бөлмөлөр, тез медициналык жардам көрсөтүү пункттары кирет, жана стационарлар боюнча ушундай эле кырдаал, ага кыска мөөнөт ичинде дарылануу бөлүмдөрү кирет, өзүнчө стационарларда тез медициналык жардам көрсөтүү станциялары, санавиация, амбулатордук-диагностикалык бөлүмдөр ж.б. кирет.

4. Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2018-жылдын 28-сентябрындагы №451 “Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2011-жылдын 26-майындагы № 246 “Кыргыз Республикасынын саламаттык сактоо кызматкерлеринин эмгек акысын төлөө жөнүндө жобону бекитүү тууралуу” токтомуна өзгөртүүлөрдү киргизүү жөнүндө” токтомуна ылайык, үй-бүлөлүк дарыгерлердин/жалпы практикадагы дарыгерлердин, үй-бүлөлүк мед айымдардын жана ФАПтардын орто медицина персоналынын эмгек акысын жогорулатууга 2018-жылы 157 500,0 миң сом бөлүнгөн, алардын ичинен 63 749,9 миң сом өлчөмүндө саламаттыкты сактоо уюмдары каржыланган, же болбосо 93 750,1 миң сомго республикалык бюджеттен жеткире каржыланган эмес.

Республикалык бюджеттен ММК Фондуна өткөрүлүүчү каражаттар боюнча чейрек ичинде аткарууларды талдоо, Финансы министрлиги тарабынан 1-чейреkte - 2537928,9 миң сом каржылангандыгын көрсөткөн, бул Кыргыз Республикасынын “Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Милдеттүү медициналык камсыздандыруу фондунун бюджетти жөнүндө” мыйзамында белгиленген 25 % планда такталган көлөмдөн 24,2 % түзөт, 2-чейреkte - 2 537928,9 миң сом (24,2 %), үчүнчү чейреkte - 2605928,9 миң сом (24,9 %), 4-чейреkte - 2784910,5 миң сом (26,6 %) каржыланган. Каржылоо каражаттарынын негизги көлөмү декабрь айына туура келе тургандыгын белгилеп кетүү зарыл, ушундан улам жыл акырына карата акча каражаттар запасынын олуттуу калдыгы келип чыгат. Ошону менен, мамлекеттин калкка гарантияланган медициналык жардамды көрсөтүү милдеттенмелери толук

көлөмдө камсыздалган эмес жана жыл сайын республикалык бюджеттен жеткире каржыланбай калышы тобокелдиги бар.

5. Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин 19.11.2018-жылдагы чечиминин негизинде, максаттуу тартипте Мамлекеттик кепилдиктер программасы боюнча ченемдик каржылоодон ашык, айрым саламаттык сактоо уюмдарына медициналык жабууларды жана имараттарды жана жайларды капиталдык оңдоого - 137 281,6 миң сом кошумча бөлүнгөн, анын ичинен ММК Фонду тарабынан саламаттык сактоо уюмдары 71 102,2 миң сомго (51,8 %) каржыланган.

Буга байланыштуу, кеч каржылоо жана конкурстук тооруктарды өткөрүү жол-жоболоруна байланыштуу, бардыгы болуп 73976,9 миң сом пайдаланылбай калган, анын ичинен: ММК Фондунун топтолгон эсебинде турган 66 179,4 миң сом суммасындагы калдык жана Ош областтар аралык бириккен клиникалык ооруканасынын эсебинде турган 7 759,1 миң сом, ошондуктан Кыргыз Республикасынын Бюджеттик кодексинин 106-беренесине ылайык, көрсөтүлгөн каражаттарды республикалык бюджеттин кирешесине кайтаруу зарыл.

Ошону менен бирге белгилеп кетүүчү нерсе, 2018-жылдын декабрынан 2019-жылдын августуна чейинки мезгил аралыгында конкурстук тооруктардын (тендерлердин) жыйынтыктары боюнча жалпы 33218,0 миң сом суммасында келишимдер түзүлгөн, анын ичинен: Улуттук хирургия борборунда - 15590,0 миң сомго, Ош областтар аралык бириккен клиникалык ооруканасында - 7759,1 миң сомго, Кара-Буура райондук үй-бүлөлүк медицина борборунда - 7451,0 миң сомго жана Республикалык психикалык ден соолук борборунда - 2417,9 миң сомго. Жабдуучулар менен эсептешүүлөр жүргүзүлгөн эмес, демек, жабдуу болгон эмес, имараттарды жана жайларды капиталдык оңдоо боюнча иштер жүргүзүлгөн эмес, Ош областтар аралык бириккен клиникалык ооруканасынан тышкары, себеби бул ооруканага 2019-жылдын январь-май айларында 7759,1 миң сомдук жабдуулар жеткирилген.

6. Саламаттыкты сактоо уюмдарынын өздүк эсептеринде (атайын эсеп) консолидацияланган бюджеттин пайдаланылбаган каражаттар калдыгы бардыгы болуп 309 380,0 миң сомду түзгөн, алар азыркы учурга чейин пайдалануу укугусуз саламаттыкты сактоо уюмдарынын эсептеринде турат. ММК Фондунун 23.01.2018-жылдагы №24 буйругу менен бекитилген, “Бирдиктүү төлөөчү тутумунда иштеген саламаттык сактоо уюмдарынын атайын эсептерин түзүү жөнүндө” Убактылуу жобого ылайык, Бирдиктүү төлөөчү тутумунда иштеген саламаттык сактоо уюмдарынын атайын эсебиндеги жыл башындагы каражаттардын калдыктары, тиешелүү бюджеттик жылга карата ММК Фондунун бюджетти жөнүндө мыйзамга өзгөртүүлөрдү киргизүү жөнүндө мыйзам менен бекитилет, андан кийин гана бул каражаттардын калдыктары пайдаланылышы мүмкүн.

7. Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2018-жылдын 25-майындагы № 172-б буйругуна ылайык “Онкологиялык кызматты колдоо фонду” Коомдук фондунан түшкөн 478 245,6 миң сомдук (7,0 млн. АКШ доллары) акча каражаттары конкурс тооруктарынын жол-жобосу узак убакыт

өткөрүлгөндүктөн пайдаланылган эмес жана ММК Фондунун атайын эсебинде калган, алар 2019-жылга каралган бюджетте Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 30.05.2019-жылдагы №170-б буйругу менен такталган.

Жалпы 3 874 778 АКШ долларына линиялык тездеткичтерди сатып алуу боюнча валюталык каражаттарды жоготуу 05.07.2019-жылга карата (1 АКШ доллары үчүн 69,6336) 5086,8 миң сомду түзөт.

8. Бюджетте гемодиализ кызматтарын каржылоого каралган 354000,0 миң сомдун ичинен 309213,9 миң сом каржыланган, каражаттар калдыгы 44786,1 миң сомду түзгөн, алардын ичинен 6249,9 миң сом республикалык бюджеттен жеткире каржыланган эмес же 38 536,2 миң сом ММК Фондунун аккумуляциялык эсебинде калган. ММК Фондунун линиясы боюнча гемодиализ кызматтары 2018-жылы 5250 сомго чейин жеке клиникалардан сатылып алынган, алар боюнча бекитилген эсептөө формулалары жок.

9. Азыркы учурга карата 2018-жылдын январь айынан тартып ММК каражаттарынын, кошо төлөөнү жана акы төлөнүүчү кызмат көрсөтүүлөрдөн түшкөн каражаттар чыгашасынын чектүү өлчөмү чөйрөсүндө ченемдик актылар жок.

10. “2018-жылга республикалык бюджетти жана 2019-2020-жылдарга божомолу жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын биринчи кезекте коргоого алынган чыгашалар беренесин каржылоо бөлүгүнүн талаптары сакталган эмес, анда коргоого алынган чыгашалар статьялары боюнча азайтуу жүргүзүлгөн жана жеткире каржыланган эмес.

11. Кыргыз Республикасынын Социалдык фондунун Башкармасынын 25.01.2016-жылдагы токтому менен бекитилген Социалдык фонддун ММК Фондун жана Эмгекчилердин ден соолугун чыңдоо фондун каржылоо тартиби Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 09.03.2000-жылдагы №121 токтомунун Социалдык фондунун административдик чыгашаларына каралган каражаттар бөлүгүнө каршы келет.

12. Байкоо кеңешинин чечимдери боюнча “Бирдиктүү төлөөчү” тутумунда иштеген саламаттыкты сактоо уюмдары үчүн медициналык жабдуу жана тез медициналык жардам автоунааларын сатып алууга 15 039,3 миң сом каржыланган, жыл акырына өздөштүрүлбөгөн каражаттар калдыгы 9 960,7 миң сомду түзгөн, алардын ичинен 5087,0 миң сом Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 30.05.2019-жылдагы №170-б буйругу аркылуу такталган, калган 4873,7 миң сомду ММК Фондунун 2019-жылга бюджетинде тактоо зарыл.

13. *ММК кошумча программасы боюнча* жеңилдетилген шарттарда дары-дармек менен камсыздоого багытталган каражаттарды өздөштүрүү такталган бюджетте 276 758,9 миң сомду түзгөн, ордун толтуруу суммасы 280 555,8 миң сомду жана каржылоо 276 758,9 миң сомду түзгөн. ММК Фондунун фармацевтика жабдуучуларынын алдында карызы жыл акырына 51 717,3 миң сом суммасын түзгөн.

2017-жылы МКК каражаттары боюнча республикалык бюджеттен иш жүзүндө 429 637,7 миң сом жеткире каржыланбагандыгын белгилөө зарыл, ушундан улам 2018-жылдын башталышына медицина жана фармацевтика

кызматтарын жабдуучулар алдында кредиттик карыз келип чыккан. Ошону менен Кыргыз Республикасынын Финансы министрлиги тарабынан Кыргыз Республикасынын “Жарандарды медициналык камсыздоо жөнүндө” мыйзамынын социалдык жактан аз камсыз болгон категориялардын ММК каражаттарды өз убагында каржылоо бөлүгү бузулган. 2018-жыл ичинде көрсөтүлгөн карыз ММК Фондунун учурдагы бюджетинин эсебинен орду жабылган. Ушуга байланыштуу, ММК Фондунун 23.11.2019-жылдагы №356 “Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу ММК Фондунун Директорлор кеңешинин 23.11.2019-жылдагы чечимин жүзөгө ашыруу жөнүндө” буйругунун негизинде, 12 323,4 миң сом суммасына сметалык багыттар МКП боюнча Жеңилдетилген дары-дармек менен камсыздоодон ММК боюнча жеңилдетилген камсыздоого жылдырылган.

14. МКП боюнча жеңилдетилген шарттарда дары-дармекти камсыздоо Мамлекеттик кепилдиктер программасы боюнча жеңилдетилген дары-дармек менен камсыздоого багытталган каражаттарды камсыздоо 78,3 % түзгөн. Такталган бюджетте 42 448,0 миң сом каралган, ордун жабуу суммасы 43 089,9 миң сомду түзгөн.

2018-жылы МКП жеңилдетилген дары-дармек менен каржылоо боюнча сатылган медикаменттердин ордун жабуу суммасы 42 448,0 миң сомду түзгөн.

15. 2018-жыл жыйынтыгы боюнча ММКнын сатылган 756 рецепттери үчүн 294,1 миң сом төлөнгөн эмес. МКП рецепттери боюнча да жагдай ушундай: төлөнбөгөн сумма 125,3 миң сомду түзгөн.

16. ММК Фондунун топтоо бөлүмү тарабынан түзүлгөн жана Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин Борбордук казыналыгы сунуштаган 19.04.2019-жылдагы чыг.№10-2/771 ММК Фондунун 2018-жыл үчүн бюджетинин аткарылышы жөнүндө отчет, ММК Фондунун Бюджетти аткаруу башкармалыгы тарабынан түзүлгөн жана Кыргыз Республикасынын Саламаттык сактоо министрлигинин атынан 17.05.2019-жылдагы чыг.№ 301-1/2-6821 Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн кароосуна сунушталган ММК Фондунун 2018-жыл үчүн бюджетинин аткарылышы жөнүндө отчетко дал келбейт.

Алсак, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн кароосуна сунушталган, ММК Фондунун киреше жана чыгаша бөлүгү боюнча бюджетинин аткарылышы жөнүндө отчетто төмөнкүдөй четтөөлөр аныкталган:

- ММК Фондунун 36141 классификациясы боюнча – Бирдиктүү төлөөчү (ведомствого караштуу мекемелер) киреше бөлүгүн аткаруу жагында бардыгы болуп 197386,2 миң сомго; алынган расмий трансферттер 1 148,5 миң сомго, салыктык эмес кирешелер 156 234,3 миң сомго;

- **чыгаша бөлүгү 489 321,2 миң сомго:** 36141 классификациясы боюнча - Ведомствого караштуу мекемелер (СУ) 299 481,7 миң сом көбөйүү жагына; 36220 классификациясы боюнча Медицина чөйрөсүндө техникалык камсыздоону жакшыртуу жана жаңы технологияларды киргизүү (СУ) 9960,7 миң сомго көбөйүү жагына. Медицина чөйрөсүндө техникалык камсыздоону жакшыртуу жана жаңы технологияларды киргизүүгө бюджетте 25 000,0 миң сом каралган, Байкоо кеңешинин чечимдери боюнча 15 039,3 миң сом каржыланган. Бирок,

ММК Фондунун 2018-жыл үчүн бюджетинин аткарылышы жөнүндө берилген отчетунда 25 000,0 миң сом же 9 960,7 миң сомго көп суммага чыгашалар көрсөтүлгөн же бул отчетто маалыматтар бурмалоо менен берилген; ММК Фондунун АБ 36121 классификациясы боюнча 121,2 миң сом азайтуу жагына каралган.

Жүгүртүү кассасындагы 180 000,0 миң сом суммасындагы нак каражаттар (камсыздандыруу запасы) бюджеттин киреше жана чыгаша бөлүгүн аткаруу бөлүгүндө эмес, өзүнчө сапта көрсөтүлүүгө тийиш.

Ошондой эле, чыгаша бөлүгүн аткаруу суммасына 309 380,0 миң сом суммасына саламаттыкты сактоо уюмдарынын жыл акырына калдыктары камтылган.

Натыйжада киреше бөлүгү 14 579 373,2 миң сомду, чыгаша бөлүгү - 13 720 584,9 миң сомду, кирешелердин чыгашалардан артышы 858 788,3 миң сомду түзөт.

Аудит, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн кароосуна сунушталган ММК Фондунун бюджетинин аткарылышы жөнүндө отчету, саламаттыкты сактоо уюмдарынын бюджетинин киреше жана чыгаша бөлүгү, анын ичинде ММК Фондунун аккумуляциялык эсебиндеги калдыктар чечмеленип, такташтырылууга жана жеткире иштелип чыгууга тийиш деп эсептейт.

Кыргыз Республикасынын Өкмөтү тарабынан Кыргыз Республикасынын 20.06.2019-жылдагы №306 “ММК Фондунун 2018-жыл үчүн бюджетинин аткарылышы жөнүндө отчетун бекитүү тууралуу” мыйзам долбоору жөнүндө токтом кабыл алынып, ага ылайык мыйзам долбоору жактырылып, Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин кароосуна жөнөтүлгөндүгүн белгилеп кетүү зарыл.

17. ММК Фондунун Жобосуна ылайык ММК Фондунун борбордук аппаратынын жана аймактык башкармалыктарынын кызматкерлеринин эмгегине акы төлөө шарттары Кыргыз Республикасынын Өкмөтү тарабынан аныктала тургандыгы белгиленген, бирок, аталган жобонун талабын бузуу менен ММК Фондунун 23.03.2017-жылдагы №74 жана 06.06.2018-жылдагы №189 буйруктары менен ММК Фондунун борбордук аппаратынын жана аймактык башкармалыктарынын кызматкерлеринин кызмат акыларынын тизмеги бекитилген.

18. Жыл башына карата 3864913,8 миң сомго корлордун олуттуу калдыгы, жыл акырына - 3015230,5 миң сом. Алардын ичинен: чийки зат жана материалдар: жыл башына карата калдык 2269637,7 миң сомду, 01.01.2019-жылга 1574983,4 миң сомду түзөт; баасыз тез эскирген буюмдар: жыл башына карата калдык 1395276,1 миң сомду, 01.01.2019-жылга карата 1440247,1 миң сомду түзөт.

Отчеттук маалыматтар жана ММК Фондунун маалыматы боюнча саламаттыкты сактоо уюмдарында консолидацияланган бюджеттин каражаттарынын эсебинен сатылып алынган 44 228,5 миң сом суммасында товардык-материалдык баалуулуктардын ченемден үстөк корлору белгиленген.

ММК Фондунун АБ боюнча корлору бардыгы болуп 3991,5 миң сомду түзгөн.

Белгилей кетүүчү нерсе, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2011-жылдын 3-ноябрындагы №694 токтому менен бекитилген Товардык-материалдык баалуулуктардын ченемден ашык корлорун жана бюджеттик мекемелерди каржылоодо жылдык отчеттор боюнча эсептердеги каражаттар калдыгын чегерүү тартиби жөнүндө нускоодо чегеришүүлөр ведомстволук караштуулугуна карабастан республикалык жана жергиликтүү бюджетте катталган бардык мекемелерде жүргүзүлө тургандыгы аныкталган (коргонуу, ички иштер, улуттук коопсуздук маселелери иш алып барган мамлекеттик органдарды, кылмыш-аткаруу системасы, өзгөчө кырдаалдардын алдын алуу чөйрөсүн, мамлекеттик чек араны коргоо, жазаны аткаруу чөйрөсүндө ыйгарым укуктуу мамлекеттик органды, экономикалык кылмыштуулук менен күрөшүү чөйрөсүндө ыйгарым укуктуу мамлекеттик органды эске албаганда). Мындан тышкары, бул Нускоого карата Эскертүүдө медикаменттер жана таңуучу материалдар боюнча товардык-материалдык баалуулуктар корлорунун ченеми Кыргыз Республикасынын саламаттыкты сактоо тутумунун уюмдарына таркатылбайт, же бул ченемдер Саламаттык сактоо министрлигине караштуу саламаттыкты сактоо уюмдары үчүн белгиленген.

Бюджет кодексинин ченемдери менен “Кыргыз Республикасынын жарандарын медициналык камсыздандыруу жөнүндө” жана “Кыргыз Республикасынын саламаттыкты сактоону каржылоодо Бирдиктүү төлөөчү системасы жөнүндө” мыйзамдарынын ортосунда бюджеттик укуктук мамилелерди жөнгө салуу жагында карама каршылыктар бар.

Базалык мамлекеттик медициналык камсыздандыруу, милдеттүү медициналык камсыздандыруу, калктын кошо төлөө каражаттары жана Жабдуучу Бирдиктүү төлөөчү тутумунда эсептөөлөр боюнча алган атайын каражаттардан салык алынбайт жана мамлекеттик бюджетке алынбайт.

Бирдиктүү төлөөчү тутумунда иштеген саламаттыкты сактоо уюмдары, Кыргыз Республикасынын 18.10.1999-жылдын №112 “Кыргыз Республикасынын жарандарын медициналык камсыздандыруу жөнүндө” мыйзамынын 22-беренесине ылайык Медициналык камсыздандыруу фондунун каржылык каражаттары мамлекеттик менчик болуп эсептелет, башка фонддордун бюджеттеринин курамына кирбейт. Пайдаланылбай калган калдыктары алынып коюлбайт жана кайрадан бөлүштүрүлбөйт.

19. Бирдиктүү төлөөчү тутумунда иштеген саламаттыкты сактоо уюмдары пайдаланбаган акча каражаттар калдыгы: жыл башына карата Казыналыктын эсептеринде бардыгы болуп 232 789,1 миң сом, анын ичинде: атайын эсептин каражаттары - 206976,2 миң сом, депозиттик каражаттар - 25812,9 миң сом; жыл акырына карата Казыналыктын эсептеринде бардыгы болуп 822 407,3 миң сом, анын ичинде: атайын эсептин каражаттары - 787 625,6 миң сом, депозиттик каражаттар - 34781,7 миң сом.

20. Бардыгы болуп дебитордук карыз жыл башына карата 168232,2 миң сомду, жыл акырына 161758,5 миң сомду түзгөн. Бардыгы болуп кредиттик карыз жыл башына карата 230131,8 миң сомду, жыл акырына 239865,3 миң сомду түзгөн.

21. 2017-жылдын 28-декабрындагы №218 “Кыргыз Республикасынын 2018-жылга республикалык бюджети жана 2019-2020-жылдарга божомолу жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 6-беренесин бузуу менен 2018-жылдын акырына кредиттик карызга жол берилген (медикаменттерди жана медициналык багыттагы каражаттарды сатып алуу; тамак-аш азыктары боюнча).

22. “Мамлекеттик сатып алуулар жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын Мамлекеттик сатып алуулар планын түзүү жана ошол планга өзгөртүүлөрдү киргизүү, аларды мамлекеттик сатып алуулардын веб-порталында жайгаштыруу жана товарларды, иштерди жана кызматтарды мамлекеттик сатып алууну конкурс өткөрүү аркылуу сатып алуу талаптары сакталган эмес; сатылып алынуучу товарлар, иштер жана кызмат көрсөтүүлөргө бааларга мониторинг жүргүзүлгөн эмес (пландаштыруу, сатып алуу планын түзүү этабында).

23. Көптөгөн саламаттыкты сактоо уюмдарында ижара төлөмү эсепке алынбайт, ушундан улам жашырылган дебитордук карыз суммалары табылган.

24. Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 20.06.2018-жылдагы №208-б буйругун бузуу менен саламаттыкты сактоо уюмдары тарабынан электр жана жылуулук энергиясын 14655,8 миң сом суммасында лимиттен ашыкча пайдаланылган.

25. Айрым учурларда Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 26.08.2008-жылдагы №471 “Командировкалык чыгымдардын нормаларын белгилөө жана алардын ордун толтуруунун тартиби жөнүндө” токтомун бузуу менен командировкалык чыгымдардын ордун толтуруу ченемдери сакталган эмес.

26. Жабдуучулар тарабынан медицина жабдууларын жеткирүү мөөнөттөрү бузулган.

27. Улуттук госпиталда өткөрүлгөн тендердин жыйынтыгы боюнча 43,4 миң сом суммасына жарактуулук мөөнөтү кыска дары-дармектери сатылып алынган.

Улуттук госпиталдын дарылык каражаттарды сатып алуу планына көрсөтмөлөрү жок, Саламаттыкты сактоо министрлигинин №79 буйругу менен тыюу салынган, эл аралык илимий-негиздүү тажрыйбада маанилүү ишенимдүү далилдер пайда болгонго чейин клиникалык жактан натыйжалуулугу жана коопсуздугу далилденген ноотроптук препараттарды сатып алуулар кошулган жана тоорук жарыяланган, натыйжасында конкурстук комиссия тарабынан **2705,0** миң сом суммасына билдирмелер жана көрсөтүлгөн препараттарды сатып алуулар четке кагылган.

Дебитордук карызды өндүрүү боюнча чаралар талаптагыдай көрүлгөн эмес. Алсак, дебитордук жыл акырына 161758,5 миң сомду түзгөн, анын ичинде: Улуттук госпиталда дебитордук карыз 01.01.2019-жылга карата 6305,7 миң сомду түзгөн, анын ичинде: “Тамэс” ЖЧКсы боюнча 5 560,9 миң сом суммасында (“Тамэс” ЖЧКсынын аткарылган иштер көлөмүнөн алынган), мунун натыйжасында бул сумма Улуттук госпиталдын пайдасына дебитордук карызы катары чегерилген. Бишкек шаарынын райондор аралык сотунун 25.12.2017-жылдагы чечими менен Улуттук госпиталдын пайдасына 10358,7 миң сом өндүрүү чечими кабыл алынган, анын ичинде: 5 560,9 миң сом – курулуш-куроо

иштеринин көлөмүн жогорулатуу, 4797,8 миң сом – жалпы чегерилген 28973,7 миң сом суммасынан өздөштүрүлбөгөн каражаттар жоопкердин карызы. “Тамэс” ЖЧКсы тарабынан таанылбагандыгынан 4797,8 миң сом суммасына текшерүү актысы жок экендигин белгилөө зарыл.

Мындан тышкары Бишкек шаарынын райондор аралык сотунун 25.12.2017-жылдагы чечими менен “Тамэс” ЖЧКсынан 59,8 миң сом өндүрүү чечими кабыл алынган – мамлекеттин кирешесине мамлекеттик алым боюнча соттук чыгашалар. Бирок, 10358,7 миң сом суммасындагы “Тамэс” ЖЧКсы боюнча дебитордук карыз азыркы учурга чейин өндүрүлө элек.

28. Сатып алуулардын мамлекеттик сатып алууларды жөнгө салган Кыргыз Республикасынын ченемдик-укуктук актыларында белгиленген талаптарга ылайык келүүсүн аныктоого аудит жүргүзүлгөн эмес, алсак, **Улуттук эне жана баланы коргоо борборунда** 12173,9 миң сомго, **Улуттук хирургия борборунда** - 18735,0 миң сомго жогору катталган, бул максималдуу чектүү сумманын 5 эсе өлчөмүнөн жогору болуп саналат.

29. Чүй областынын үй-бүлөлүк медицина борборунда 2500,0 миң сомго жүргүзүлгөн капиталдык ремонт наркы имараттардын жана курулмалардын наркын жогорулатууга киргизилген эмес; **ММК Фондунун Баткен АБда** 1012,2 миң сом суммасындагы пайдаланылган курулуш материалдарынын наркы ремонттолгон административдик имарат объектинин наркына киргизүү (көбөйтүү) менен эсептен чыгарылган эмес.

30. Саламаттыкты сактоо уюмдарынын жетекчилери тарабынан медициналык жабдуулардын жана башка негизги каражаттардын өз убагында жеткирилишин камсыз кылуу жагында жетиштүү чаралар көрүлгөн эмес: Ысык-Ата аймактык ооруканасында, Улуттук эне жана баланы коргоо борборунда, Карасуу районунун аймактык ооруканасында, аларга ушул күнгө чейин медициналык жабдуулар жеткирилген эмес.

31. Улуттук хирургия борборунда “Юй Жэнь” ЖЧКсынан 117,1 миң сом суммасына 5000 флакон жарамдуулук мөөнөтү 6 ай жана 8 ай түзгөн гуманитардык жардам катары дары-дармектери алынган.

32. Сумсар ш.т.п. жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда Саламаттык сактоо министрлигинин 21.12.2017-жылдагы №29 буйругунун негизинде ак түстөгү, ВА3-21214 маркасындагы, 2012-жылы чыгарылган, кыймылдаткыч №9486259, Улуттук фтизиатрия борборунун балансында турган “НИВА” автоунаасы Сумсар ш.т.п. жалпы практикадагы дарыгерлер борборуна өткөрүлүп берилгендиги аныкталган. Бирок, бүгүнкү күнгө чейин автоунаа практикалык борборунун балансына кабыл алынган эмес, анткени менен 2018-жылы бул автоунаага 110,0 миң сомго күйүүчү майлоочу майлар жана 27,1 миң сомго тетиктер эсептен чыгарылган.

33. Жети-Өгүз районундагы жалпы практикадагы дарыгерлер борборун түзүү учуруна карата Жети-Өгүз районунун калкынын саны статистикалык маалыматтар боюнча 80,0 миң адамдан жогоруну түзгөн, ал эми райондун негизги калктуу пункттары трассанын боюнда жайгашкан, бул Саламаттык сактоо министрлигинин 28.05.2008-жылдагы №243 буйругу менен бекитилген Жалпы

практикадагы дарыгерлер борбору жөнүндө типтүү жобонун 1.4-пунктунун талаптарына туура келбейт же Жалпы практикадагы дарыгерлер борбору негизсиз түзүлгөн.

34. Республикалык наркология борборунда 3112 “Машиналар жана жабдуулар” беренеси боюнча 280,0 миң сом суммасына 50 даана керебет сатылып алынган, бирок алар баасыз тез эскирген буюмдар катары кириштелген. Аудиттин жүрүшүндө бул эмеректер баланска киргизилген.

35. Ак-Суу аймактык ооруканасында конкурс өткөрүүсүз 34,9 миң сом суммасына автоклавды күндөлүк ремонттоо жүргүзүлгөн (буу стерилизатору).

36. Нарын областтык бириккен ооруканасында Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 29.06.2017-жылдагы №97-б буйругу менен бекитилген Мамлекеттик башкаруу секторунда бухгалтердик эсепке алуу жана финансылык отчет жүргүзүү боюнча жобонун 177-пунктун бузуу менен ОС-4 формасындагы актта эсептен чыгаруу себеби, техникалык абалы, УАЗ-3963 маркасындагы автоунаанын жалпы километражы көрсөтүлгөн эмес.

Аталган Жобонун 180-пунктун бузуу менен жарактуу тетиктер жана түйүндөр кириштелген эмес, ал эми жарактуу эмес тетиктер жана материалдар экинчи ирет пайдаланылуучу чийки зат катары кириштелген эмес. Кампада төмөнкү тетиктер жана түйүндөр катталган: кыймылдаткыч, бөлүштүрүү, КПП, радиатор, бензобак, трамблёр, карбюратор, арткы жана алдынкы мосттор, рама рессор менен.

37. Ноокен аймактык ооруканасында “Мамлекеттик сатып алуулар жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 12-беренесинин 1-пунктунун талабын бузуу менен, 2018-жылга мамлекеттик сатып алуулардын жылдык планы иштелип чыккан эмес; 12-беренесинин 4-пунктунун талабын бузуу менен сатып алуулар жыл ичинде зарылчылыкка жараша бөлүмдөрдүн билдирмелеринин негизинде каралган каражаттардын чегинде ишке ашырылган; “Мамлекеттик сатып алуулар жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 10-беренесинин жана Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин 2015-жылдын 14-октябрындагы №175-б буйругу менен бекитилген, Электрондук мамлекеттик сатып алууларды жүргүзүү тартиби жөнүндө жобонун 4-пунктунун 7-пунктчасынын талаптарын бузуу менен комиссиялар ар бир электрондук мамлекеттик сатып алууга эмес, 1 чейрекке гана түзүлгөн.

38. Базар-Коргон аймактык ооруканасында “Мамлекеттик сатып алуулар жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 12-беренесинин 1-пунктунун талабын бузуу менен 2018-жылга мамлекеттик сатып алуулар боюнча жылдык планы иштелип чыккан эмес. Ошону менен бирге 12-беренесинин 4-пунктун бузуу менен сатып алуу жыл ичинде зарылчылыкка жараша бөлүмдөрдүн билдирмелеринин негизинде каралган каражаттардын чегинде ишке ашырылган.

39. 01.01.2018-жылдан тартып 31.12.2018-жылга чейинки мезгил аралыгында Милдеттүү медициналык камсыздандыруу фондунун, анын аймактык башкармалыктарынын жана Бирдиктүү төлөөчү системасында иштеген саламаттыкты сактоо уюмдарынын бюджетинин аткарылышына жүргүзүлгөн аудиттин жыйынтыгы боюнча төмөнкүлөр аныкталган:

- Финансылык бузуулар бардыгы болуп **25209,1 миң сомго** аныкталган, анын ичинде:
  - акча каражаттарынын жана товардык-материалдык баалуулуктардын жетишсиздиги – 234,2 миң сомго;
  - эмгек акыны негизсиз төлөөлөр – 14294,8 миң сомго;
  - материалдык баалуулуктарды жана акча каражаттарын, анын ичинде отчет берилүүчү суммаларды негизсиз эсептен чыгаруулар - 566,0 миң сомго;
  - Казыналык тутумунан кыйгап өтүү менен каражаттарды пайдалануулар - 3,1 миң сомго;
  - Курулуш-куроо иштеринин көлөмүн ашыруулар - 804,3 миң сомго;
  - мамлекеттик каражаттардын максатсыз пайдаланылышы - 1964,9 миң сомго;
  - дебитордук карыз боюнча жашыруулар жана кредиттик карыздын ашырылышы - 5183,3 миң сомго;
  - бюджеттин кошумча чегерилген кирешелери – 2080,3 миң сомго;
  - Социалдык фонддун кошумча чегерилген кирешелери - 78,2 миң сомго.

- **98499,2 миң сом** суммасында бюджеттин резервдери жана жоготуулары аныкталган, анын ичинде:
  - товардык-материалдык баалуулуктардын ченемден ашыкча чыгашалары – 14655,8 миң сом;
  - эмгек акы төлөөдө бузуулар – 844,0 миң сом;
  - бюджеттин башка резервдери жана жоготуулары – 82999,4 миң сом.

- **810272,8 миң сом** суммасында рационалдуу эмес пайдаланылган каражаттар аныкталган, анын ичинен:
  - көздөгөн максатка жетпей, ыксыз жөнү жок чыгымдалган каражаттар - 11282,1 миң сом.
  - мамлекеттик сатып алууларды жүргүзүүдөгү бузуулар - 1404,4 миң сом;
  - жылдын акырына карата ММК Фондунун жана саламаттыкты сактоо уюмдарынын эсебинде пайдаланылбаган каражаттардын калдыгы - 797586,3 миң сом.

СУНУШТАР

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө

1. Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешине туура отчет берүү максатында, ММК Фондунун 2018-жыл үчүн бюджетинин аткарылышы жөнүндө отчетко тиешелүү түзөтүүлөр киргизилсин жана Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин кароосуна киргизилсин.

2. Жылдын аягында товардык-материалдык баалуулуктардын корлорго жана дебитордук карыздардын калдыктарынын пайда болушуна жол бербөө максатында, калкка кепилденген медициналык жардам көрсөтүү боюнча

мамлекеттин милдеттенмелери өз учурунда жана толук көлөмдө каржылоону контролдоо камсыз кылынсын.

3. ММК Фонду тарабынан өз алдынча белгиленген, ММК Фондунун кызматкерлеринин эмгек акысын төлөө шарттарынын негиздүүлүгү, эгерде зарыл болсо, колдонуудагы мыйзамдарга ылайык аларды белгилөө каралсын.

4. Төмөнкү маселелер каралсын:

- Милдеттүү медициналык камсыздандыруу фондуна, Мамлекеттик топтолмо пенсиялык фондуна, камсыздандыруу төгүмдөрүн топтоо боюнча Социалдык фонддун функциясын алып салуу тууралуу, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2018-жылдын 31-декабрындагы № 648 “Мамлекеттик социалдык камсыздандыруу боюнча камсыздандыруу төгүмдөрүн администрациялоо боюнча функцияларды өткөрүп берүү чаралары жөнүндө” токтомуна байланыштуу, камсыздандыруу төгүмдөрүн топтоо, камсыздандыруу төгүмдөрүнүн эсептелишин жана төлөнүшүн контролдоо, мамлекеттик социалдык камсыздандыруу чөйрөсүндө Кыргыз Республикасынын мыйзамдарын бузгандыгы үчүн жоопкерчиликке тартуу боюнча ыйгарым укуктуу жана функцияларды жүргүзүүчү ыйгарым укуктуу мамлекеттик орган болуп, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Мамлекеттик салык кызматы аныкталган;

- Кыргыз Республикасынын Социалдык фондусунун Башкармасынын 25.01.2016-жылдагы токтому менен бекитилген Социалдык фонддун ММК Фондун жана Эмгекчилердин ден соолугун чыңдоо фондун каржылоо тартибинде каралган ММК Фондуна камсыздандыруу төгүмдөрүн топтоодо Социалдык фонддун администрациялык чыгашаларын калыптандырууга багытталуучу, топтолгон камсыздандыруу төгүмдөр көлөмүнөн 3 %дан ашпаган чекте акча каражаттарын кармап калууну жокко чыгаруу боюнча;

- Кыргыз Республикасынын Бюджет кодексинин ченемдери менен “Кыргыз Республикасында жарандарды медициналык камсыздандыруу жөнүндө” жана “Кыргыз Республикасында саламаттык сактоону каржылоонун бирдиктүү төлөөчү тутуму жөнүндө” Кыргыз Республикасынын мыйзамдарынын ортосунда бюджеттик укуктук мамилелерди жөнгө салуу жагындагы карама-каршылыктар боюнча;

- Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин 19.11.2018-жылдагы чечиминин негизинде, максаттуу тартипте Мамлекеттик кепилдиктер программасы боюнча ченемдик каржылоодон ашык, айрым саламаттык сактоо уюмдарына медициналык жабдууларды сатып алууга жана имараттарды жана жайларды капиталдык оңдоого кошумча бөлүнгөн каражаттарынан, ММК Фондунун топтолмо эсебинде турган 66 179,4 миң сом жана Ош областтар аралык бириккен клиникалык оорукананын эсебинде турган 7 759,1 миң сом суммасындагы саламаттыкты сактоо уюмдары тарабынан пайдаланылбаган бюджеттик каражаттарды Кыргыз Республикасынын Бюджет кодексинин 106-беренесине ылайык республикалык бюджетке кайтарылышын камсыздоо боюнча.

Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигине

1. Төмөнкүлөр камсыз кылынсын:

- 2017-жылга Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Милдеттүү медициналык камсыздандыруу фонду жана Бирдиктүү төлөөчү тутумунда иштеген саламаттык сактоо уюмдары тарабынан бюджеттик каражаттардын чыгымдар сметаларынын, атайын эсептин кирешелер жана чыгымдар сметаларынын аткарылышына жүргүзүлгөн аудиттин жыйынтыгы боюнча Кыргыз Республикасынын эсептөө палатасынын жазма буйруктарынын аткарылышы;

- Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин чечимдери боюнча максаттуу тартипте бөлүнгөн, ММК Фондунун аккумуляциялык эсебинде турган 66 179,4 миң сом суммасындагы жана Ош областтар аралык бириккен клиникалык оорукананын эсебинде турган 7 759,1 миң сом суммасындагы пайдаланылбаган акча каражаттардын калдыгын республикалык бюджет кирешесине кайтаруу.

2. Жылдын аягында дебитордук карыздардын жана товардык-материалдык баалуулуктардын запастарынын калдыктарынын калышына жол бербөө максатында, калкка гарантияланган медициналык жардам көрсөтүү боюнча, мамлекеттин милдеттенмелеринин негизинде саламаттыкты сактоо уюмдары бирдей жана өз учурунда каржылансын.

3. “Онкологиялык кызматты колдоо фонду” Коомдук фондунан 7 000,0 миң АКШ доллары (478 245,6 миң сом) суммасында түшкөн каражаттар негизсиз жок болушуна жол бербөө максатында, аларды сактоо жана жабдуучулар менен чет өлкө валютасында (АКШ долларында) эсептешүүлөрдү жүргүзүү үчүн валюталык эсеп ачуу мүмкүнчүлүгү жөнүндө маселе кароого алынсын.

Кыргыз Республикасынын Саламаттык сактоо министрлигине

1. 2017-жылга Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Милдеттүү медициналык камсыздандыруу фонду жана Бирдиктүү төлөөчү тутумунда иштеген саламаттык сактоо уюмдары тарабынан бюджеттик каражаттардын чыгымдар сметаларынын, атайын эсептин кирешелер жана чыгымдар сметаларынын аткарылышына жүргүзүлгөн аудиттин жыйынтыгы боюнча Кыргыз Республикасынын эсептөө палатасынын жазма буйруктарынын аткарылышы камсыз кылынсын.

2. Каралсын:

- жүргүзүлгөн аудиттин жыйынтыгы, аныкталган каржы бузуулар жана кемчиликтерди четтетүү, ММК Фондунун топтолгон бюджетинин каражаттарын пайдаланууда мындан ары аларга жол бербөө боюнча тиешелүү чаралар көрүлсүн;

- каржы бузууларга жана ишинде кемчиликтерге жол берген кызмат адамдарынын жоопкерчилиги.

3. Саламаттыкты сактоо уюмдары тарабынан консолидацияланган бюджет каражаттарын натыйжалуу пайдаланылышын контролдоо камсыз кылынсын.

4. Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинде кароого чейин, ММК Фондунун 2018-жыл үчүн бюджетинин аткарылышы жөнүндө отчетун жеткире иштеп чыгуу, тактоо боюнча чаралар кабыл алынсын.

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Милдеттүү медициналык камсыздандыруу фондуна

1. Каралсын:

- жүргүзүлгөн аудиттин жыйынтыгы, табылган финансылык бузууларлы жана кемчиликтерди четтетүү, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу ММК Фондунун консолидацияланган бюджетин аткарууда аларга андан ары жол бербөө боюнча тиешелүү чаралар кабыл алынсын;

- ишинде бузууларга жана кемчиликтерге жол берген кызмат адамдарынын жоопкерчилиги.

2. Кыргыз Республикасынын Эсептөө палатасынын 2017-жылга аудиттин жыйынтыгы боюнча жазма буйругунун 2,3,4,5,6,17,20,22,23,28,31,32,83,85,97, 103,112,121,133,134-пункттарынын аткарылышы камсыз кылсын.

3. Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн алдында төмөндөгү маселелерди кароо демилгеленсин:

- “Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Милдеттүү медициналык камсыздандыруу фондунун 2018-жылга бюджетин жана 2019-2020-жылдарга божомолу жөнүндө” Кыргыз Республикасынын мыйзамында милдеттүү медициналык камсыздандырууга төгүмдөрдүн түшүүсү жана медициналык камсыздандырууга топтолгон төгүмдөрдү толук өткөрүп берүү боюнча маалыматтын толук көлөмдө чагылдырылуусу;

- Кыргыз Республикасынын Социалдык фондунун Башкармасы тарабынан 25.01.2016-жылы бекитилген Социалдык фондунун ММК Фондун жана Эмгекчилердин ден соолугун чыңдоо фондун каржылоо тартибин Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 09.03.2000-жылдагы №121 токтомунун Кыргыз Республикасынын Социалдык фондунун административдик чыгашаларына каралган каражаттар бөлүгүнө ылайык келтирүү;

- ММК Фондунун борбордук аппаратынын жана аймактык башкармалыктарынын кызматкерлеринин эмгегине акы төлөө шарттары колдонуудагы мыйзамдарга ылайык келтирүү.

4. Бардык бюджет түзүү көрсөткүчтөрү боюнча өз-өзүнчө эсеп жүргүзүлсүн жана Мамлекеттик гарантиялар программасы боюнча сунушталган кызмат көрсөтүүлөр өз-өзүнчө каржылансын, бул медициналык жардам көрсөтүүгө каржылоонун таасиринин натыйжасын аныктоого мүмкүндүк берет.

5. Республикалык бюджетке ММК Фондунун топтолмо эсебинде турган 66 179,4 миң сом суммасындагы, Ош областтар аралык бириккен клиникалык

оорукананын эсебинде турган 7 759,1 миң сом сумасындагы пайдаланылбаган бюджеттик каражаттардын кайтарылышы камсыз кылынсын.

6. Эсептерди жүргүзүү менен гемодиализ сеансы кызматтарынын наркы негизделсин.

7. Саламаттыкты сактоо уюмдарынын коргоого алынган чыгашалар статьяларына каражаттарды пайдалануунун чектүү өлчөмү чөйрөсүндө ченемдик актыларды иштеп чыгуу маселелери кароого алынсын.

8. Кыргыз Республикасынын ар жылдык мыйзамдарынын талаптарынын аткарылышы камсыз кылынсын:

- республикалык бюджеттин коргоого алынган статьяларын биринчи кезекте каржылоо;

- Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу ММК Фондунун бюджетти түзүү, тактоо жана аткаруу бөлүгү.

9. Байкоо кеңешинин чечимдери боюнча Бирдиктүү төлөөчү системасында иштеген саламаттыкты сактоо уюмдары үчүн медициналык жабдууну жана тез медициналык жардам автоунааларын сатып алууга бөлүнгөн, ММК Фондунун 2019-жылга бюджетинин жыл акырына карата 4873,7 миң сом суммасына каражаттар калдыгы такталсын.

10. “Кыргыз Республикасында жарандарды медициналык камсыздандыруу жөнүндө” Кыргыз Республикасынын мыйзамынын ММКнын каражаттарын социалдык жактан аярлуу категорияларды өз убагында каржылоо бөлүгүнүн аткарылышы камсыздалсын.

ММКнын Кошумча программасы боюнча өз убагында каржылоо жана Мамлекеттик кепилдик программасы боюнча дары-дармектер менен жеңилдетилген шарттарда камсыздоо боюнча чаралар көрүлсүн, ММК Фондунун фармацевтикалык жабдуучулар алдында карыз болушуна жол берилбесин.

11. Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинде кароого чейин, ММК Фонду 2018-жыл үчүн бюджетинин аткарылышы жөнүндө отчеттун саламаттыкты сактоо уюмдарынын бюджетинин киреше жана чыгаша бөлүктөрүн, анын ичинде ММК Фондунун топтолгон эсебиндеги калдыкты чечмелөөнү тактоо бөлүгү жеткире иштелип чыгылсын.

12. Эмгек акыны, үстөк акыны жана башка төлөөлөрдү эсептөөдө жана төлөөдө Кыргыз Республикасынын колдонуудагы ченемдик-укуктук актылары жетекчиликке алынсын.

13. Саламаттыкты сактоо уюмдарынын эмгек акы төлөө шарттарын аныктаган ченемдик укуктук актылардын сакталышын контролдоо камсыз кылынсын.

14. Жылдын аягында дебитордук карыздардын жана товардык-материалдык баалуулуктардын запастарынын калдыктарынын калышына жол бербөө максатында, Бирдиктүү төлөөчү системасында иштеген саламаттыкты сактоо уюмдарын бирдей жана өз учурунда каржылоо камсыз кылынсын.

ММК Фонду саламаттыкты сактоо уюмдарында жеринде барып бюджеттик жана башка каражаттардын эсебинен сатылып алынган товардык-материалдык

баалуулуктардын запастарынын болушун жана алардын чыгымдалышын контролдоо камсыз кылынсын.

15. ММК Фонду саламаттыкты сактоо уюмдарынын 2019-жылга бюджетиндеги Бирдиктүү төлөөчү системасында иштеген саламаттыкты сактоо уюмдарынын жыл акырына карата Казыналыктын эсептериндеги 822 407,3 миң сом пайдаланылбаган акча каражаттар калдыгын такташтырсын: анын ичинде: депозиттик каражаттар – 34781,7 миң сом, атайын эсептеги каражаттар - 787 625,6 миң сом, алардын ичинен: “Онкологиялык жардам көрсөтүү фонду” Коомдук фондунан түшкөн 478245,6 миң сом жана саламаттыкты сактоо уюмдарынын эсептериндеги акча каражаттар калдыгы 309 380,0 миң сом.

16. Жыл аягына карата акырына 161 758,5 миң сом суммасындагы дебитордук карызды өндүрүү боюнча жана 239 865,3 миң сом суммасындагы кредиттик карызды төлөө боюнча чаралар кабыл алынсын.

17. Саламаттыкты сактоо уюмдары тарабынан “Мамлекеттик сатып алуулар жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын Мамлекеттик сатып алуулар планын түзүү жана ошол планга өзгөртүүлөрдү киргизүү, аларды мамлекеттик сатып алуулардын веб-порталында жайгаштыруу жана товарларды, иштерди жана кызматтарды мамлекеттик сатып алууну конкурс өткөрүү аркылуу сатып алуу; сатылып алынуучу товарлар, иштер жана кызмат көрсөтүүлөргө бааларга мониторинг жүргүзүү (пландаштыруу, сатып алуу планын түзүү) талаптарынын сакталышы камсыздалсын.

18. Саламаттыкты сактоо уюмдары тарабынан ижара төлөмдөрүнүн эсебин жүргүзүүсү контролдукка алынсын.

Саламаттыкты сактоо уюмдары тарабынан Кыргыз Республикасынын Бюджет кодексинин жана Салыктык эмес кирешелер жөнүндө Кыргыз Республикасынын кодексинин (101 берене) мамлекеттик жайларды ижарага берүүдөн түшкөн каражаттарды бюджетке толук чегерүү талаптарынын аткарылышы камсыздалсын.

19. Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн “Бюджеттик уюмдар үчүн электр, жылуулук энергиясын, жаратылыш газын керектөө лимитин бекитүү жөнүндө” буйруктарынын аткарылышы камсыздалсын.

20. Саламаттыкты сактоо уюмдары тарабынан Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 26.08.2008-жылдагы № 471 “Командировкалык чыгымдардын нормаларын белгилөө жана алардын ордун толтуруунун тартиби жөнүндө” токтомунун командировкалык чыгымдардын ордун толтурууда ченемдерди сактоо талабынын аткарылышы камсыздалсын.

21. Уюмдар тарабынан медициналык жабдуулардын жана башка негизги каражаттардын жабдуучулар тарабынан өз убагында жеткирилишин камсыздоо боюнча зарыл чаралардын көрүлүшү контролдукка алынсын, алар өз учурунда жеткирилбегенде материалдар укук коргоо органдарына өткөрүлсүн.

22. Улуттук госпиталь боюнча:

- мындан ары Саламаттык сактоо министрлигинин Сатып алуулар планына тыюу салынган препараттардын киргизилишине жол берилбесин;

- 01.01.2019-жылга карата 6305,7 миң сом суммасындагы, анын ичинде “Тамэс” ЖЧКсынан 5 560,9 миң сом суммасындагы дебитордук карызды өндүрүү боюнча чаралар көрүлсүн;

- мындан ары дары-дармектерди сатып алууда алардын жарамдуулук мөөнөтүнө өзгөчө көңүл бурулсун.

23. Улуттук эне жана баланы коргоо борбору жана Улуттук хирургия борбору мындан ары максималдуу чектүү суммадан 5 эсе өлчөмгө ашкан товарларды, иштерди жана кызмат көрсөтүүлөрдү сатып алууда алардын мамлекеттик сатып алууларды жөнгө салган Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актыларында белгиленген талаптарга ылайык келүүсүнө аудит жүргүзсүн.

24. Чүй областынын үй-бүлөлүк медицина борбору 2500,0 миң сом суммасына имаратта жүргүзүлгөн капиталдык ремонт наркын имараттардын наркын жогорулатууга чегерсин.

25. ММК Фондунун Баткен аймактык башкармалыгында 1012,2 миң сом суммасына пайдаланылган курулуш материалдарынын наркына аларды андан ары эсептен чыгаруу менен ремонттолгон административдик имараттын наркы жогорулатсын.

26. Улуттук хирургиялык борборуна мындан ары дары-дармектерди сатып алууда алардын жарамдуулук мөөнөтүнө өзгөчө көңүл бурулсун.

27. Сумсар шти. Жалпы практикадагы дарыгерлер борборуна Кыргыз Республикасынын Саламаттык сактоо министрлигинин 21.12.2017-жылдагы №29 буйругунун негизинде ВАЗ-21214 маркасындагы, 2012-жылы чыгарылган, кыймылдаткыч №9486259, Улуттук фтизиатрия борборунун балансында турган “НИВА” автоунаасы баланска кабыл алсын.

28. Жети-Өгүз Жалпы практикадагы дарыгерлер борборунун түзүлүшүнүн негиздүүлүгү жөнүндө маселе каралсын.

29. Нарын областтык бириккен ооруканасына Финансы министрлигинин 29.06.2017-жылдагы №97-б буйругу менен бекитилген Мамлекеттик башкаруу секторунда бухгалтердик эсепке алуу жана финансылык отчеттуулук боюнча жобонун 177-пунктуна ылайык, эсептен чыгарылган жана ажыратылган УАЗ-3963 маркасындагы автоунаанын жарактуу тетиктерин жана түйүндөрүн кириштеп, жараксыз тетиктерин жана материалдарын чийки зат катары кириштесин.

30. 9,7 миң сом суммасында жетишпестик болуп чыккан акча каражаттар жана товардык-материалдык баалуулуктар, анын ичинде: Сокулук районунун аймактык ооруканасында - 8,0 миң сом; Токтогул районунун Үч-Терек айылынын Ч.Орозов атындагы Жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда - 1,7 миң сом ордуна коюлсун.

31. 155,3 миң сом суммасында негизсиз төлөнгөн эмгек акы, анын ичинде: Аксы районунун аймактык ооруканасында - 151,9 миң сом; Ала-Бука районунун аймактык ооруканасында - 3,4 миң сом ордуна коюлсун.

32. Негизсиз эсептен чыгарылган материалдык баалуулуктар жана акча каражаттары, анын ичинде отчет берилүүчү суммалар – **242,4 миң сом**, анын ичинде: Баткен областындагы үй-бүлөлүк медицина борборунда иш сапарга

чыгашалар - 23,4 миң сом; Базар-Коргон районунун аймактык ооруканасында - 4,2 миң сом; Аксы районунун аймактык ооруканасында - 13,9 миң сом; Ала-Бука районунун аймактык ооруканасында - 7,6 миң сом; Улуттук госпиталда – 14,7 миң сом; Г. Атабеков атындагы Таш-Көмүр аймактык ооруканасында - 10,0 миң сом; Жалал-Абад областтык үй-бүлөлүк медицина борборунда - 3,6 миң сом; Токтогул районунун Кызыл-Өзгөрүш айылындагы К. Малабашев атындагы Жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда - 27,9 миң сом; Чаткал районунун Жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда - 1,1 миң сом; Ноокат районунун аймактык ооруканасында - 2,9 миң сом; Талас областтык Ч. Мамбетов атындагы бириккен ооруканасында - 110,6 миң сом; Ысык-Көл областтык тиш дарылоо бейтапканасында - 22,5 миң сом калыбына келтирилсин.

33. Подряддык уюмдардан курулуш-монтаждоо иштери үчүн ашкере жогорулатылган **115,0 миң сом** суммасы, анын ичинде: Улуттук госпиталда “Уда Инжиниринг” ЖЧКсынан төмөнкү объекттер боюнча: 95,3 миң сом суммасына Улуттук госпиталдын тосмосун оңдоо жана ПРМХ жана ХК оңдоо; Балыкчы аймактык шаардык ооруканасында “Евразия-Строй” ЖЧКсынан 12,9 миң сом “Дарылоо корпусунун бөлүмдөрүн, коридорун жана кире беришин күндөлүк ремонттоо; Жумгал аймактык ооруканасында “Сириус Строй” ЖЧКсынан 6,8 миң сом “Жылытуу чордонун жана тартуучу түтүктү ремонттоо” объекти боюнча.

34. ММК Фонду максатсыз пайдаланылган каражаттар суммасына **1964,9 миң сом** каржылоо азайтылсын: анын ичинен: Токтогул аймактык ооруканасында - 758,5 миң сом; Улуттук госпиталда - 122,2 миң сом; Улуттук хирургиялык борборунда - 899,6 миң сом; Улуттук эне жана баланы коргоо борборунда - 125,0 миң сом; Тез медициналык жардамдын Шаардык балдар клиникалык ооруканасында - 49,6 миң сом; Бишкек шаардык №2 төрөт үйүндө - 10,0 миң сом.

35. **2867,5** миң сом суммасындагы жашырылган дебитордук жана жогорулатылган кредиттик карызды эсепке алуу калыбына келтирилсин, анын ичинде: Баткен областтык үй-бүлөлүк медицина борборунда - 1876,5 миң сом; Самаркандек Жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда - 112,8 миң сом; Лейлек районунун үй-бүлөлүк медицина борборунда - 65,1 миң сом; Жаны-Жер Жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда - 30,0 миң сом; Токтогул районунун аймактык ооруканасында - 343,1 миң сом; Базар-Коргон аймактык ооруканасында - 353,6 миң сом; Тез медициналык жардамдын Шаардык балдар клиникалык ооруканасында – 17,3 миң сом; Түштүк регионалдык жүрөк-кан тамыр хирургия илимий борборунда - 3,9 миң сом; Алай районунун тиш дарылоо бейтапканасында - 25,4 миң сом; Ноокат кургак учукка каршы ооруканасында - 39,8 миң сом.

36. **1782,6** миң сом суммасында кошумча чегерилген кирешелердин бюджетке түшүүсү камсыздалсын, анын ичинде Баткен областынын Кадамжай районунун Үй-бүлөлүк медицина борборунда - 15,3 миң сом; Баткен областтык бириккен ооруканасында – 487,0 миң сом; Баткен областтык үй-бүлөлүк медицина борборунда - 21,0 миң сом; Самаркандек Жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда – 24,5 миң сом; Лейлек районунун аймактык ооруканасында - 215,0 миң сом; Лейлек районунун үй-бүлөлүк медицина

борборунда - 26,4 миң сом; Кулунду Жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда - 18,9 миң сом; Сүлүктү Жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда - 74,4 миң сом; М. Миррахимов атындагы Улуттук кардиология жана терапия борборунда - 608,8 миң сом; Улуттук эне жана балдарды коргоо борборунда - 99,6 миң сом; Чаткал районунун Жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда - 7,5 миң сом; К.А. Субанбаев атындагы Кара-Буура аймактык ооруканасында - 67,4 миң сом; Кемин районунун аймактык ооруканасында - 60,4 миң сом; Кемин районунун үй-бүлөлүк медицина борборунда - 31,3 миң сом; Ысык-Көл районунун үй-бүлөлүк медицина борборунда - 11,4 миң сом; Кочкор аймактык ооруканасында - 13,7 миң сом.

37. Социалдык фондго **47,4 миң сом** суммасында кошумча чегерилген кирешелердин түшүүсү камсыз кылынсын, анын ичинде: Баткен областтык үй-бүлөлүк медицина борборунда - 4,0 миң сом; Чаткал районунун Жалпы практикадагы дарыгерлер борборунда - 43,4 миң сом.

38. Улуттук хирургия борбору боюнча бюджетке которулсун:

- доонун эскирген мөөнөтү менен, 21,9 миң сом суммасындагы депонирленген эмгек акысы;

- жабдууларды өз убагында жеткирбегендиги үчүн “Мелиор” ЖЧКсынан - 1,0 миң сом жана “Микс Трейд” ЖЧКсынан - 3,5 суммасындагы туумдар өндүрүлүп.

39. 2019-жылы каржылоодо Жети-Өгүз Жалпы практикадагы дарыгерлер борбору тарабынан казыналык системасынан тышкары пайдаланылган 3,1 миң сом эсепке алынсын.

40. Ысык-Ата аймактык ооруканасы тарабынан “Эко Лифт” ЖЧКсынан өз убагында жеткирилбеген лифт жабдуусу үчүн 14,8 миң сом суммасындагы айыптык санкциялар өндүрүлүп, республикалык бюджеттин кирешесине которулсун.

41. Самаркандек жалпы практикадагы дарыгерлер борбору 13,5 миң сом суммасындагы айып санкцияларын бюджетке калыбына келтирсин.

42. Токтогул аймактык ооруканасы тарабынан «Тегин-Мурас» ЖЧКсынан Лада 4Х4 (Нива) маркасындагы автоунааны өз убагында жеткирбегендиги үчүн - 45,0 миң сом суммасындагы жана жеке ишкер Ж.А. Дурусбековдон тамак-аш продуктыларын өз убагында жеткирбегендиги үчүн - 4,7 миң сом суммасындагы туумдар өндүрүлүп, республикалык бюджеттин кирешесине которулсун.

43. Бишкек травматология жана ортопедия илимий-изилдөө борбору тарабынан 2015-жылдан бери эсептелген 62,8 миң сом суммасындагы депонирленген эмгек акы республикалык бюджеттин кирешесине которулсун.

44. Улуттук госпиталь тарабынан медициналык жабдууну (бронхоскоп) өз убагында жеткирбегендиги үчүн, «Лидер Медикал» ЖЧКсынан өндүрүлгөн 10,3 миң сом суммасындагы туум республикалык бюджеттин кирешесине которулсун.

45. Улуттук энени жана баланы коргоо борбору төмөндөгү туумдарды өндүрүп, республикалык бюджеттин кирешесине которулсун:

- жабдууларды өз убагында жеткирбегендиги үчүн, «Aqua Medtek» ЖЧКсынан - 77,6 миң сом, «Unihelr» ЖЧКсынан - 95,9 миң сом, бардыгы болуп 173,5 миң сом суммасын;

- ижара акысын өз убагында төлөбөгөндүгү үчүн, «Камелин Азия» ЖЧКсынан - 8,3 миң сом, «Нейро арт» ЖЧКсынан -1,1 миң сом, «Доктор Ааматов» ЖЧКсынан - 0,7 миң сом, «Илим фарм» ЖЧКсынан - 0,2 миң сом, жеке ишкерлер: Нусуповадан - 10,7 миң сом, Н.И. Ларионовадан – 1,3 миң сом, Абукуевден - 0,9 миң сом, Торогельдиевадан – 0,9 миң сом, Мирзажановдон – 0,5 миң сом, Землянскийден – 0,2 миң сом, бардыгы болуп 24,8 миң сом суммасын.

46. Бишкек шаарындагы №1 төрөт үйү дары-дармектерди өз убагында жеткирбегендиги үчүн, 16,8 миң сом суммасындагы туумду, анын ичинен: “Ега Басма” ЖЧКсынан - 10,8 миң сом; “КБМ” ЖЧКсынан - 3,8 миң сом; “С нами выгодно” ЖЧКсынан - 2,2 миң сом өндүрүп, республикалык бюджеттин кирешесине которсун.

Аудиттин жыйынтыктары боюнча:

- Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешине, Кыргыз Республикасынын Президентинин Аппаратына, Кыргыз Республикасынын Коопсуздук Кеңешинин катчылыгына – отчет;

- Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө - отчет жана сунуштар;

- Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигине – жазма буйрук;

- Кыргыз Республикасынын Саламаттык сактоо министрлигине – отчет жана жазма буйрук;

- Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Милдеттүү медициналык камсыздандыруу фондуна – отчет, жазма буйрук жана сунуштар жөнөтүлсүн.

Аудит курамында башкы мамлекеттик инспекторлор М.М. Суйналиева, А.С. Ниязалиев, мамлекеттик инспекторлор Р.К. Усупбеков, К.О. Мамырканов, А.А. Турмаматов, А.Дж. Матосмонов, Э.Т. Абдуллаев жана Кыргыз Республикасынын Эсептөө палатасынын аймактык бөлүнүштөрүнүн кызматкерлеринен турган топ тарабынан жүргүзүлгөн.

**Кыргыз Республикасынын
Эсептөө палатасынын аудитору**

З.С. Жоошбеков